

Eero Kiukas

**PAIKKASIDONNAISUUDEN MERKITYS STF-MERKIN VAATIMIEN  
EKOSERTIFIKAATTIEN TOIMIVUUDESSA**

Pro-gradu tutkielma

Matkailututkimus

Kevät 2023

15.5.2023

## Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: -

Tekijä: Eero Kiukas

Koulutusohjelma/oppiaine: Matkailututkimus

Työn laji: Pro gradu -työ

Päivämäärä: 16.12.2022

Prosessiohjaaja: Monika Lüthje

Toinen ohjaaja: Soile Veijola

Tiivistelmä:

Matkailun kestävässä suunnittelussa painotetaan matkailun kestävyyttä kaikilla sen osa-alueilla. Suomessa *kestävää matkailun suunnittelua* ohjaa Visit Finland, kannustaen matkailutoimijoita kestävä matkailun kehittämiseen *Sustainable Travel Finland -ohjelmalla*, jonka suorittamisesta saa *STF-merkin*. Merkin saamiseksi vaaditaan kolmannen osapuolen myöntämä *ekosertifikaatti*. Sertifikaatin tehtävä on ohjeistaa ja valvoa kestävä toimintaa kriteeristönsä avulla. Tutkielmassani tarkastelen ekosertifioinnin toimivuutta osana kestävä matkailun kehittämistä, käyttäen paikkasidonnaisuutta teoreettisena viitekehyksenä.

Sertifikaattien ja kestävä matkailun *aiempi tutkimus* on usein taloudellistavoitteellista ja sillä pyritään löytämään sertifiointista etua matkailualueelle. Sertifikaattien ekologiset tavoitteet jäävät usein tutkimuksissa taustalle.

*Teoreettisena viitekehyksenä* toimii *paikkasidonnaisuus (place attachment)*, joka antaa mahdollisuuden tarkastella sertifioiden yritysten suhdetta paikkaan, jossa sertifioitu toiminta tapahtuu. Tutkielman *yleinen tavoite* on lisätä ymmärrystä ekosertifikaattien tavoitteista ja toimivuudestamatkailualueella. *Tutkimuskohteeni* on paikkasidonnaisuuden merkitys STF-merkin vaatimien ekosertifikaattien toimivuudessa.

*Tutkielman päätutkimuskysymys* on: Mikä on paikkasidonnaisuuden merkitys ekosertifikaatin toimivuudessa? *Osakysymykset* ovat: Miten paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateissa? Millainen merkitys matkailutoimijoille on sertifioiden yrityksen paikallisuudella? Miten matkailutoimijat kokevat ekosertifikaatin toimivan omassa toimintaympäristössään? Miten ekosertifikaatti ottaa huomioon paikan erityispiirteet? Kuinka ekosertifikaatti tunnistaa ja ottaa huomioon paikallisesti tärkeät kestävyden ulottuvuudet?

*Aineisto* koostuu kyselystä STF-merkin ja sertifikaatin omaaville matkailualan toimijoille, sekä sertifikaatteja tarjoavien yritysten verkkosivuilta tehdystä sisällönanalysista. Kysely tehtiin 12:sta kestävä matkailutoimintaa harjoittaville yrityksille Posion ja Sallan alueella keväällä 2023.

Tutkielman *keskeiset tulokset* kertovat matkailutoimijan paikkasidonnaisuuden vahvuuden sekä ekosertifikaatin myöntävän yrityksen paikallisuuden olevan avaintekijöitä ymmärryksessä ekosertifikaattien toimivuudesta. Tulokset hyödyttävät matkailuorganisaatioita valitsemaan heille toimivia sertifikaatteja, sekä mahdollisuuden vertailla ekosertifikaattien toimivuutta. Tulokset avaavat keskustelun matkailun ekosertifikaattien toimivuudesta ja niiden kehittämisestä.

*Avainsanat*: *sertifiointi, ekosertifikaatti, paikkasidonnaisuus, kestävä matkailun kehittäminen, Sustainable Travel Finland.*

## Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	6
1.1 Ekosertifikaatti kestävän matkailun kehittämisen tutkimuksessa.....	7
1.2 Sustainable Travel Finland-merkin aiempi tutkimus.....	8
1.3 Kestävä matkailun kehittämisen aiempi tutkimus.....	9
1.4 Ekosertifikaatin aiempi tutkimus.....	10
1.5 Paikkasidonaisuus teoreettisena viitekehysenä.....	11
1.6 Aineisto ja menetelmät.....	12
1.7 Tutkielman kulku.....	13
2. EKOSERTIFIKAATTIEN TUTKIMUS ERI MATKAILUTOIMIJOIDEN NÄKÖKULMASTA.....	14
2.1 Sertifikaatit kestävässä matkailun kehittämisessä yrityksen näkökulmasta.....	14
2.2 Sertifikaatit kestävässä matkailun kehittämisessä matkailijan näkökulmasta.....	14
2.3 Sertifikaatit kestävässä matkailun kehittämisessä destination näkökulmasta.....	15
2.4 Sertifioinnin haasteet.....	16
2.5 Aiemman kirjallisuuden osoittamat mahdollisuudet ja puutteet.....	17
3. PAIKKASIDONNAISUUS.....	19
3.1 Paikkasidonaisuuden aiempaa tutkimusta.....	19
3.2 Kolmen ulottuvuuden malli (PPP-malli).....	21
3.2.1 Yksilöllinen ja kollektiivinen paikkasidonaisuus, eli henkilön ulottuvuus....	22
3.2.2 Psykologisen prosessin ulottuvuus paikkasidonaisuudessa.....	22
3.2.3 Paikan ulottuvuus paikkasidonaisuudessa.....	23
3.3 Paikkasidonaisuus osana kestävyyttä.....	23
3.4 Paikkasidonaisuuden kritiikki.....	25
3.5 Paikkasidonaisuuden luotettavuus tutkimuksessa.....	26
3.6 Sertifioinnin toimivuus.....	27
4. AINEISTOT JA MENETELMÄT.....	29
4.1 Kyselytutkimus ja laadullinen tutkimus.....	29
4.2 Sertifioivien yritysten verkkosivujen sisällönanalyysi.....	32
4.3 Tutkimusetiikka ja tutkijan asema.....	38
5. KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET.....	41
5.1 Posion ja Sallan erityispiirteet.....	41
5.2 Paikan identiteetti.....	42
5.3 Paikkasidonaisuus ja sen mittaaminen.....	44

5.4 Sertifikaatit ja niiden toimivuus matkailutoimijoiden näkökulmasta .....	45
6. SISÄLLÖNANALYYSIN TULOKSIA .....	52
6.1 Good Travel Seal -sertifikaatti ja paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit .....	52
6.2 Green Key -sertifikaatti ja paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit .....	54
6.3 Green Activities -sertifikaatti ja paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit .....	55
6.4 Good Travel Seal -sertifikaatin toimivuus .....	57
6.5 Green Key -sertifikaatin toimivuus .....	58
6.6 Green Activities -sertifikaatin toimivuus .....	59
6.7 Sisällönanalyysin yhteenveto .....	60
7. PAIKKASIDONNAISUUDEN MERKITYS EKOSERTIFIKAATIN TOIMIVUUDESSA .....	63
7.1 Osakysymykset 1, 2, 3 ja 4 kyselytutkimuksen kautta .....	63
7.2 Osakysymykset 1 ja 4 sisällönanalyysin kautta .....	67
7.3 Osakysymys 5 .....	68
7.4 Päättökysymys .....	69
8. YHTEENVETO .....	72
LÄHTEET .....	76
LIITE 1 .....	82
LIITE 2 .....	85
<b>Kuvaluettelo</b>	
Kuva 1. Paikkasidonnaisuuden kolmen ulottuvuuden malli (Scannel & Gifford, 2010) .....	21
Kuva 2. Esimerkki Likert -asteikon mukaisesta kysymyksestä ja vastausvaihtoehdoista osiossa 1. Ja 2A. ....	31

## **Taulukkuuettelo**

<i>Taulukko 1. Valikoitujen matkailutoimijoiden käyttämät sertifikaatit.</i>	33
<i>Taulukko 2. Sisällönanalyysiin valikoidut koodit.</i>	34
<i>Taulukko 3. Koodien käyttö sisällönanalyysissa.</i>	35
<i>Taulukko 4. Esimerkkitaulukko sisällönanalyysista.</i>	36
<i>Taulukko 5. Paikan erityispiirteet kootusti</i>	41
<i>Taulukko 6. Paikan identiteetti</i>	41
<i>Taulukko 7. Vastaajien paikkasidonnaisuuden vahvuus</i>	43
<i>Taulukko 8. Sertifiointin syyt</i>	45
<i>Taulukko 9. Osion 3 kysymykset asteikolla 1-5.</i>	46
<i>Taulukko 10. Matkailutoimijoille tärkeimmät kestävyden ulottuvuudet</i>	49

## 1. JOHDANTO

Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelma on Business Finlandin lanseeraama kestävä matkailun ohjelma Suomen matkailutoimijoille. Sen läpikäymisen merkiksi matkailualueen organisaatio tai -yritys saavuttaa STF-merkin. Ohjelman tarkoitus on auttaa matkailuelinkeinoa vastaamaan muuttuvaan kysyntään ja turvaamaan tulevaisuutensa. Lisäksi se tarjoaa matkailutoimijoille kestävä matkailun kehittämisspolun, jonka viides askel on ulkoisen sertifikaatin tai sertifikaattia vastaavan ohjelman olemassaolo. (Business Finland, 2020)

Graduni aiheen valinta oli minulle hyvin luonnollista. Olen seurannut Sustainable Travel Finland -merkin lanseeraamista ja sen tuomia mahdollisuuksia suomalaisen matkailun kentälle. STF-merkki, kuten mikä tahansa muukin uusi asia tai kehityskulku, tarvitsee kuitenkin tutkimusta ja kriittistä tarkastelua, jotta sitä voidaan jalostaa kohti sen tarkoitusta – tehdä Suomesta kestävä matkailun pioneerin (Business Finland, 2020).

Vertaan STF-merkkiä hieman aiemmin “matkailumarkkinoille” tulleeseen tuotteeseen, joka mullisti kestävä matkailun. Kompensaatiot pistivät kertaheitolla matkailualan sekaisin, tuomalla markkinoille tuotteen, jolla mikä tahansa päästö voitaisiin kompensoida. Itsekin tästä innostuneena päätin lukea asiasta lisää ja päädyin kirjoittamaan siitä kandidutkielmani (Kiukas, 2020). Kuten monet jo ehkä tietävätkin, kävi ilmi, etteivät nuo mahtaviksi luullut kompensaatiot olleetkaan niin mahtavia. Menemättä syvemmälle kompensaatioihin, ajan takaa tällä vertauksella sitä, että mikä tahansa uusi kestävä tuote tarvitsee kriittistä tarkastelua. Etenkin, kun puhutaan matkailusta ja ekologisuudesta, jotka eivät varsinaisesti tue toisiaan hyvin.

Vaikka vertaus on hieman raju, sillä päästään kuitenkin aiheeni ytimeen, nimittäin STF-merkin saamisen vaatimukseen, tarkemmin sen vaatimiin sertifikaatteihin. STF-merkkiä hakiessa yrityksen tulee ostaa sertifikaatti, jonka avulla yritys todistaa tekevänsä kestäviä valintoja toiminnassaan (Business Finland, 2020, askel 5). Sertifikaatti myös ulkoistaa Business Finlandilta osan STF-merkin saamisen jälkeisestä auditoinnista, sillä sertifikaatteja myyvät yritykset tai järjestöt tekevät sen heidän puolestaan. Sertifikaatti ja STF-merkki uusitaan myöhemmin yhteisessä syklissä (Business Finland, 2020, askel 5). Vaikka en voi sanoa tietäväni sertifikaateista ennalta kovinkaan paljoa, näen sertifioinnissa ja

kompensoinnissa samoja piirteitä: Ulkoistetaan matkailun kohdealueelta kestävä suunnittelu tai toteutus toisaalle, jättäen huomioimatta kohdealueen erityispiirteet ja -haasteet. Koska kompensatioiden tutkiminen oli erittäin antoisaa, ajattelin, että STF-merkkien sertifikaatit olisi myös loistava kohde tutkimukselle.

Aiempi tutkimus sertifiointin tavoitteista ja toimivuudesta on hyvin vähäistä. Etenkin, jos puhutaan Suomen alueella tapahtuvasta sertifiointin tutkimuksesta tai vaikka Pohjoismaiden alueella matkailutoimialan sisällä tapahtuvan sertifiointin tutkimuksesta, keskittyy se usein sertifiointin taloudellisiin puoliin. Sertifiointin ekologisesta tai kokonaisvaltaisesta kestävydestä löytyy hyvin vähän kirjallisuutta. Myös sertifiointin paikallisuuden ja sertifikaattien tiettyyn paikkaan sopimisen tutkimus on vähäistä ja on selvää, että paikallisuuden ja paikkasidonnaisuuden tutkimukselle on sertifikaattitutkimuksessa tilaa.

### 1.1 Kirjallisuuskatsaus kestävän matkailun kehittämiseen ja ekosertifointiin

Kirjallisuuskatsaus Sustainable Travel Finland -merkin, kestävän matkailun ja sen kehittämisen, sekä sertifikaattien aiempaan kirjallisuuteen on hyvin merkittävä aloitus tutkielmalleni. Ensin käyn läpi kestävän matkailun kirjallisuutta, mutta etenen siitä nopeasti kestävän matkailun kehittämiseen, johon STF-merkki ja siihen vaadittavat sertifikaatit suoranaisesti liittyvät. Tämän jälkeen avaan STF-merkin aiempaa tutkimusta ja kirjallisuutta. Viimeisenä käsitteenä otan tarkasteluun lyhyesti sertifikaattien aiemman tutkimuksen. Kun tärkeimpien termien aiempi kirjallisuus on käyty läpi, siirryn kohti omaa jaotteluani aiheeni teemoihin. Teemoilla tarkoitan kahta valitsemaani teemaa, joiden kautta olen kirjallisuutta tarkastellut. Teemoihin kuuluu kestävän matkailun kehittäminen ja sertifikaatit, joita tarkastelen eri näkökulmista. Näkökulmat kulkevat nimillä: yritykset, matkailijat ja destinaatio.

Lähestyin aiemman kirjallisuuden tutkimista jaottelemalla aiheeseen liittyvän kirjallisuuden eri osiin. Ensinnäkin aiheen sisältämiin termeihin ja käsitteisiin, kuten STF-merkki (*Sustainable Travel Finland -badge*), kestävä matkailu (*sustainable travel*) ja sen kehittäminen (*sustainable travel development/planning*), sekä sertifikaatti (*certification, ecolabel, certificate, eco certification*). Toiseksi jaoin aiheeni kahteen eri teemaan, joiden kautta hain aiempaa kirjallisuutta. Teemat ovat kestävän matkailun kehittäminen ja (eko)sertifikaatit, joita tarkastelin kolmesta eri näkökulmasta: matkailuyritysten

(*travel/tourism company*), matkailijoiden (*travelers*), sekä matkailualueen ja matkailun alueorganisaation (*destination, DMO*). Tarkastelemalla teemoja eri toimijoiden näkökulmista pyrin vähentämään valitsemaani teoriaan kohdistuvaa kritiikkiä siitä, että se ei ota huomioon eri toimijoiden luomia merkityksiä paikalle (kts. Luku 3.3 s. 13).

## 1.2 Sustainable Travel Finland -merkin aiempi tutkimus

Kestävän matkailun kehittämisen aiemman kirjallisuuden tutkiminen alkoi osaltani STF-merkistä, josta oli selvästi vaikeinta löytää aiempaa kirjallisuutta. Itse STF-merkin haku onnistui matkailualan toimijoilta ensimmäistä kertaa vasta 1.6.2020 (Business Finland, 2020), jonka vuoksi kirjallisuus aiheesta on hyvin rajallista. STF-merkistä ja -ohjelmasta kertoi kaikesta hakemastani kirjallisuudesta vain muutama tieteellinen julkaisu, Pro Gradu -teos (Halminen, 2021), jonka lisäksi STF-ohjelma mainittiin myös toisessa Pro Gradussa (Runn, 2022), joiden lisäksi siitä löytyi myös uutisartikkeleita ja muita informaatiopainotteisia ei tieteellisiä artikkeleita. Viimeisimmässä Matkailututkimus-lehdessä Halminen ja García-Rosell (2022) kirjoittavat pienten matkailuyritysten haasteista, sekä oppimispolusta STF-ohjelmassa.

Halminen (2021) tutki pienen matkailuorganisaation polkua STF-ohjelmassa itse osallistuen prosessiin, sekä osittain strukturoitujen kyselyiden perusteella. Yksi tärkeimmistä otteista Halmisen (2021, s. 40) tutkielmassa on ehdottomasti pienten (*small and medium sized, SME*) matkailuorganisaatioiden ajankäytön haasteet, sekä sertifikaattien hyötyjen määrä yritykselle. Hän kertoo tutkimuksessaan, että suurimmat haasteet pienellä matkailuorganisaatiolla on niiden resurssien puutteessa, joita esimerkiksi STF-merkin vaatimat sertifikaatit edellyttävät jokaiselta merkkiä hakevalta yritykseltä. Tutkielma on tehty matkailuorganisaation näkökulmasta, jota käsittelen tarkemmin myöhemmin, tarkastellessani valitsemiani teemojani (kts. luku 2).

Edellisen tutkielman pohjalta tehty Matkailututkimus-lehden artikkeli (Halminen & García-Rosell, 2022) ottaa kantaa näihin samoihin haasteisiin, mutta tuo esiin myös oppimispolun. Halminen ja García-Rosell (2022) pitää STF-ohjelmaa osittain oppimismallina, joka antaa mahdollisuuden kestävän toiminnan oppimiseen. STF-ohjelmaan kuuluukin jo seitsemän askeleen STF-polku, joka toimii osaltaan oppimispolkuna. STF-polulla ohjelmaan osallistuva



yritys käy läpi kestävään matkalutoimintaan johtavaa polkua yksi askel kerrallaan. Halminen ja García-Rosell (2022) tunnistivat pienen matkailuyrityksen STF-polulta kolme eri oppimisvaihetta: Tarkoituksen määrittäminen (*defining purpose*), hiljaisten kestävien käytäntöjen ymmärtäminen (*realizing silent sustainable practices*), sekä uuden tiedon tuominen toimintaan (*translating new knowledge into actions*).

Lisäksi STF-merkistä löytyi paljon tietoa Business Finlandin (2020), sekä Visit Finlandin (2022a) verkkosivuilta, joissa tieto kuitenkin suurimmaksi osaksi liittyy markkinointiin tai STF-merkin tarkoituksen selittämiseen, eikä perustu niinkään tutkittuun tietoon. STF-merkistä on kirjallisuuskatsauksen perusteella niukasti tutkittua tietoa saatavilla, eikä sitä ole vielä tutkittu kovinkaan monesta eri näkökulmasta.

### 1.3 Kestävän matkailun kehittämisen aiempi tutkimus

Kestävää matkailua (*sustainable travel*) ja sen kehittämistä koskevaa kirjallisuutta on puolestaan saatavilla paljon. Kestävä matkailu perustuu YK:n lanseeraaman kestävä kehityksen tavoitteisiin (YK, 2023), joita sovelletaan matkailun kontekstissa. Tässä tutkimuksessa tarkoitan kestäväällä matkailulla matkailua, jossa on otettu huomioon sen ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja poliittinen ulottuvuus, sekä näiden jokaisen vaikutus matkailun toimintaympäristöön (Veijola, Ilola & Edelheim, 2013).

Kirjallisuuskatsauksessani rajasin kirjallisuuden runsauden vuoksi kestävä matkailun kehittämisen kirjallisuuden aiheittani tai teemojani sivuavaan kirjallisuuteen. Esimerkiksi Lesar, Weaver ja Gardiner (2020) menevät tutkimuksessaan vielä sertifiikatistakin pidemmälle ja pyrkivät luomaan kestävä matkailun kehittämisestä entistä tarkempaa ja laadukkaampaa, kuin mitä sertifiointilla voidaan saavuttaa. Pato (2020) puolestaan peräänkuuluttaa (eko)sertifikaattien, sekä tieto- ja viestintätekniiikan merkitystä kestävä matkailun edistämässä, sekä dos Anjos ja Kennell (2019) esittelee matkailun, hallinnon ja kestävä kehityksen yhteyden avaamalla näiden suhdetta ja samalla tietä uusille tutkimuksille aiheesta.

Kestävästä matkailusta ja sen kehittämisestä löytyy siis varsin laajasti kirjallisuutta, joiden avulla STF-merkkiä ja sen vaatimaa sertifiointia voidaan tarkastella. Huomataan myös, että kestäväälle matkailun kehittämiselle ja sen tutkimukselle on tarvetta ja kysyntää.

#### 1.4 Ekosertifikaatin aiempi tutkimus

Global Sustainable Tourism Council (2022) määrittelee sertifikaatin olevan vapaaehtoinen, kolmannen osapuolen arvoima ja auditoima matkailuyrityksen tai destinaation osoitus vaatimustenmukaisesta standardista. Visit Finlandin mukaan (2019) sertifiointi luo yritykselle järjestelmällisen ja helpon tavan kehittää kestävää toimintaa. Kestävän matkailun kehittämisen kontekstissa voidaan käyttää termejä ekosertifikaatti (*ecological certification*) tai ympäristösertifikaatti (*environmental certification*), jotka viittaavat kyseisen laatujärjestelmän keskeisiin mittareihin ja tarkoitukseen. Visit Finlandin mukaan sertifikaatin saaminen käytännössä edellyttää, että yritys tai muu toimija osoittaa erilaisilla mittareilla toimintansa tai tuotteensa laadun (Visit Finland, 2022b). Ekosertifikaatista puhuttaessa mittareilla pyritään mittaamaan esimerkiksi yrityksen toiminnasta ympäristölle aiheutuvia haittoja ja siten muuttavat toimintatapoja kestävämmiksi. Osa STF-ohjelmaan hyväksytyistä sertifikaateista kattaa kaikki kestävä matkailun osa-alueet ja toiset pyrkivät minimoimaan ympäristövaikutuksia (Visit Finland, 2022b). Matkailussa käytettävät sertifikaatit perustuvat lähes aina YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaan ja sen tavoitteisiin (Yk-liitto, 2023).

Sertifikaatteihin liittyvästä kirjallisuudesta pyrin löytämään matkailua tai tutkielmani aiheittani raapaisevaa kirjallisuutta, sillä sertifikaateistakin on kirjallisuutta laajasti saatavilla.

Kiinnostavimmat teokset omaa aiheitani ajatellen tutkivat kestävä matkailun kehittämisen ja sertifikaattien yhteyttä toisiinsa ja etenkin sertifiointin vaikutusta kestävä matkailun kehittämiseen tietyssä kohteessa. Tästä esimerkkinä Arenado Rodríguezin, García Lópezin ja Jiménez Caballeron (2017) tutkimus kestävä matkailun kasvusta Barcelonassa sertifiointin avulla. Samankaltaista aihetta tutkivat myös Costa, Rodrigues ja Gomes (2019) tutkimuksessaan sertifiointin tärkeydestä matkailukohteessa, sekä Bučar, Hendija ja Katić (2022) tutkimuksessaan sertifikaateista työkaluina matkailukohteen kestävässä kehittämisessä. Kaiken kaikkiaan sertifikaatteja ja sertifiointia on tutkittu monenlaisista näkökulmista, mutta matkailun osalta huomio keskittyy usein sertifikaattien ja kestävä matkailun kehittämisen suhteeseen. Lisäksi monissa tutkimuksissa on pyritty löytämään

vastaus siihen, onko sertifiointi hyödyllistä tai saadaanko sillä jotakin etua matkailualueelle. Esimerkiksi Blackman, Naranjo, Robalino, Alpízar ja Rivera (2014) tutkivat ekosertifikaattien tuomia taloudellisia mahdollisuuksia Costa Ricassa. Spenceley (2019) puolestaan tutki muun muassa sertifikaattien tuomia markkinaetuja Afrikkalaisille hotelleille. Sertifikaattien aiemasta tutkimuksesta lisää luvussa 2.

### 1.5 Paikkasidonnaisuus teoreettisena viitekehyksenä

Paikkasidonnaisuus (*place attachment*) on osa paikan tunnun (*sense of place*) käsitettä, ja siihen liittyy myös vahvasti paikan merkitys (*place meaning*). Se on osa ekologisen psykologian tieteenalaa ja esiintyy usein osana luontosuhteen tai luonnonsuojeluhan tutkimusta. Paikkasidonnaisuus kertoo nimensä mukaisesti sidonnaisuudesta paikkaan. Paikkasidonnaisuuden voi terminä jakaa kahteen osaan, paikkaan ja sidonnaisuuteen, jossa paikka saa kulttuurisia ja emotionaalisia merkityksiä ja sidonnaisuus tapahtuu sosiaalisten vaikutusten kautta (Altman & Low, 1992).

Aiemmassa tutkimuksessa paikkasidonnaisuutta on tarkasteltu monista eri näkökulmista. Tälle tutkielmalle tärkeimpänä linjana on paikkasidonnaisuus osana matkailututkimusta. Gross ja Brown (2008) toivat esille omalla tutkimuksellaan paikkasidonnaisuuden mahdollisuuksia matkailututkimuksessa, sekä matkailun markkinoinnissa ja myynnissä. He todistivat matkailijoiden paikkasidonnaisuutta tarkastelleessa tutkimuksessaan paikkasidonnaisuuden olevan hyvä työkalu osana matkailun suunnittelua (Gross & Brown, 2008). Samankaltaista näkökulmaa ovat tutkimuksessaan käyttäneet myös Patwardhan, ym. (2020). Matkailijoiden paikkasidonnaisuuden lisäksi voidaan tutkia esimerkiksi yrittäjien paikkasidonnaisuutta (Shilar & Keskitalo, 2018) tai paikallisten asukkaiden paikkasidonnaisuutta (Gu & Ryan, 2008) osana matkailututkimusta.

Teoreettisena viitekehyksenä paikkasidonnaisuus antaa mahdollisuuden tässä tutkielmassa tarkastella sertifioivien yritysten sitoutuneisuutta paikkaan, jossa sertifioitu toiminta tapahtuu. Paikkasidonnaisuudella on todettu olevan merkityksellinen suhde ekosysteemin muutoksiin sopeutumisessa, sekä lisäävän halua luonnonsuojeluun ja kestävään toimintaan (Masterson, Enqvist, Stedman & Tengö, 2019). Lisäksi paikkasidonnaisuuden vahvuutta voidaan mitata, joka tekee siitä erinomaisen työkalun ekosertifioinnin, sertifikaatteja tarjoavien yritysten ja sertifikaattien toimivuuden tarkasteluun. Mittaan tutkielmassani paikkasidonnaisuutta

kyselytutkimuksen avulla, josta käy ilmi sertifioitujen matkailuyritysten paikkasidonnaisuuden vahvuus ja heidän kokemuksensa sertifioinnin toimivuudesta. Tämän jälkeen teen sisällönanalyysin sertifioivien yritysten verkkosivuilta, missä selvitän puolestaan heidän ja heidän tarjoamiensa sertifikaattien paikkasidonnaisuutta. Sertifioitujen yritysten paikkasidonnaisuutta ja kokemusta sertifioinnin toimivuudesta voidaan siten verrata sertifikaatteja tarjoavien yritysten paikkasidonnaisuuteen.

Ekosertifikaatin yksi tehtävä on parantaa sertifioidun organisaation ekologista kestävyttä, sekä myöhemmin valvoa sen toteutumista. Koen myös paikkasidonnaisuuteen vahvasti linkittyvän luonnonsuojeluhallun olevan yksi mahdollinen tekijä sertifioinnin halukkuuteen. Paikkasidonnaisuuden vahvuuden mittaamisen kautta voisi olla myös mahdollista saada selville sertifikaatteja ostavien yritysten halukkuutta luonnonsuojeluun ja sitä kautta sertifioinnin tarkoitukseen. Paikkasidonnaisuuden on osoitettu jo toimivan hyvänä työkaluna matkailun suunnittelussa (Gross & Brown, 2008), joten pyrin osaltani myös tarkastelemaan sen mahdollisuuksia osana kestävän matkailun mutta, etenkin ekosertifikaattien suunnittelua.

Paikkasidonnaisuuden viitekehyksen avulla asetan tutkielmalleni seuraavan päätutkimuskysymyksen: Mikä on paikkasidonnaisuuden merkitys ekosertifikaatin toimivuudessa? Osakysymykset ovat: 1. Miten paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateissa? 2. Millainen merkitys matkailutoimijoille on sertifioivan yrityksen paikallisuudella? 3. Miten matkailutoimijat kokevat ekosertifikaatin toimivan omassa toimintaympäristössään? 4. Miten paikan erityispiirteet on otettu huomioon ekosertifikaatissa? 5. Kuinka ekosertifikaatti tunnistaa ja ottaa huomioon paikallisesti tärkeät kestävyuden ulottuvuudet?

## 1.6 Aineistot ja menetelmät

Aineistona tutkielmassa käytän kyselytutkimusta, jonka tein Posiolaisille ja Sallalaisille matkailuyrittäjille. Kyselyssä käytettiin niin määrällistä, kuin laadullistakin menetelmää. Kyselyn alussa (osat 1 ja 2, Liite 1) pyrittiin selvittämään yrityksen paikkasidonnaisuuden vahvuutta erilaisilla monivalintakysymyksillä. Kyselyn lopussa taas kartoitettiin yritysten asenteita ja kokemuksia sertifikaateista ja sertifiointiprosessista avoimilla kysymyksillä. Kyselyn lisäksi on myös sertifikaattien ja sertifioivien organisaatioiden verkkosivuilta kerättyä aineistoa, jota käytän hyväkseni sertifioivien organisaatioiden paikkasidonnaisuuden määrittämisessä.

Kyselyn tarkoituksena on mitata sertifioitujen yritysten paikkasidonnaisuuden vahvuutta ja saada tietoa siitä, onko sertifikaatin tai sertifioivan organisaation paikkasidonnaisuudella ja paikan erityispiirteillä merkitystä sertifioituille yrityksille. Kyselyä varten on otettu runko englanninkielisestä kyselystä (Enqvist, Campbell, Stedman & Svendsen, 2019), joka on käännetty ja muutettu kyselyn kohdealueille (Posio ja Salla) sopivaksi.

Sertifioivien organisaatioiden ja sertifikaattien verkkosivuilta keräämälläni informaatiolla on tarkoitus hahmottaa ensinnäkin sertifioinnin tapahtumapaikkaa, eli sitä, missä sertifiointi tapahtuu, sekä sitä, kuinka hyvin sertifioivat organisaatiot tuntevat sertifioitun yrityksen toiminta-alueen ja sen erityispiirteet.

Lähestymistavaksi asetui monimenetelmällisyys, koska kyselyssä oli sekä määrällistä että laadullista menetelmiä vaativia kysymyksiä. Lisäksi verkkosivuilta kerätylle tiedolle tehtiin sisällönanalyysi, jonka avulla tietoa voitiin verrata kyselystä saadun tiedon kanssa.

## 1.7 Tutkielman kulku

Seuraavaksi esittelen eri matkailutoimijoiden näkökulmia ekosertifikaatteihin osana matkailun kestävästä kehittämistä ja niiden aiempaa tutkimusta. Tällä pyrin tuomaan esiin erilaisia merkityksiä paikalle, joita eri toimijat määrittävät. Osittain tällä pyrin myös vähentämään paikkasidonnaisuuden vahvuuden mittaamista kohtaan esitettyä kritiikkiä siitä, että se ei ota huomioon eri toimijoiden mahdollisia erilaisia merkityksiä paikalle (kts. s. 23).

Sen jälkeen pureudun paikkasidonnaisuuteen, sen aiempaan tutkimukseen sekä sen yhteydestä kestävyteen ja kestävästä matkailun kehittämiseen. Teoreettisen viitekehyksen jälkeen kerron tarkemmin aineistoista ja menetelmistä, joita olen tutkielmassani käyttänyt. Aineistot ja menetelmät ohjaavat kohti itse tutkimusta ja aineiston analysointia.

Tutkielman loppupuolella esittelen tutkielman keskeisimmät tulokset, asetan tutkielmani osaksi paikkasidonnaisuuden ja matkailututkimuksen tieteellistä keskustelua, jonka jälkeen käyn läpi kritiikin ja tutkielman mahdolliset puutteet. Lopuksi asetan jatkotutkimuksen kohteet ja mahdollisuudet, sekä teen yhteenvedon koko tutkielmasta.

## 2. EKOSERTIFIKAATTIEN AIEMPI TUTKIMUS MATKAILUTOIMIJOIDEN NÄKÖKULMASTA

### 2.1 Sertifikaatit kestävässä matkailun kehittämisessä yrityksen näkökulmasta

Ensimmäisenä tarkastelen valittuja teemoja, kestävä matkailun kehittämistä ja (eko)sertifikaatteja, sekä aiempaa kirjallisuutta matkailuyrityksen näkökulmasta. Matkailualan yritysten näkökulmasta eniten löytyy kirjallisuutta hotellien kestävästä kehittämisestä ja sertifioinnista. Esimerkiksi Spenceley (2019) tutkii sertifikaatteja ja hotellien ymmärrystä niiden hyödyistä Afrikan hotellisektorilla. Myös Runn (2022) tutkii omassa Pro Gradussaan Suomessa majoituspalveluita tarjoavien matkailuyritysten vastuullisuusviestintää.

Lisäksi kirjallisuuskatsauksessa löytyi myös tutkimuksia toisenlaisista näkökulmista, kuten Margaryanin ja Stenslandin (2017) tutkimus Skandinaavisista luontomatkailuyrityksistä ja niiden syistä ottaa tai olla ottamatta sertifikaatteja osaksi toimintaansa.

Suuri osa sertifikaattien aiemmasta tutkimuksesta matkailussa keskittyy tutkimaan sertifikaatin hyötyjä, usein taloudellisesta tai markkinoinnin näkökulmasta (kts. Spenceley, 2019; Grapentin & Ayikoru 2019; Esparon, Gyuris & Stoeckl 2014). Tälle vastapainona on tutkimus, jossa tutkitaan matkailuyritysten, etenkin pienten ja keskikokoisten, mahdollisuuksia ja haasteita hankkia itselleen sertifikaatti (kts. Halminen & García-Rosell, 2022; De Bernardi, 2020, s. 29-30). Myös yritysten välinen kilpailu ja sertifikaatin mahdollisuudet kilpailuaseman parantamiseksi näkyy tutkimuksissa (De Bernardi, 2020, s.30).

Kokonaisuudessa matkailuyrityksien sertifioinnista ja sertifikaateista löytyy paljon kirjallisuutta. Kuten yllä todettu, monet painottuvat taloudelliseen kestävyteen tai kilpailukykyyn, mutta myös sertifioinnin haasteellisuuteen. Sertifioinnin toimivuuteen ekologisesta tai kokonaisvaltaisesta kestävydestä löytyy hyvin vähän kirjallisuutta. Aiemman tutkimuksen perusteella on syytä vielä tarkastella lähemmin sertifikaattien toimintaa ja toimivuutta käytännössä.

### 2.2 Sertifikaatit kestävä matkailun kehittämisessä matkailijan näkökulmasta

Matkailijoiden näkökulmasta kirjallisuutta oli huomattavasti vähemmän saatavilla. Monet tutkimukset painottivat yritysten, destinaatioiden tai matkailuorganisaatioiden näkökulmaa. Vaikka seuraavien kahden tutkimuksen näkökulma ei suoranaisesti olekaan matkailijan silmin, niissä kuitenkin tarkastellaan sertifiointia ja matkailun kestäväää kehittämistä matkailijan ja kuluttajan kautta.

Esparon, Gyuris ja Stoeckl (2014) tutkivat vierailijoiden mielipidettä ekosertifikaattien tärkeydestä matkailutuotteissa ja -palveluissa. Toinen matkailijoiden, tai tässä tapauksessa pikemminkin asiakkaiden näkökulmasta tehty tutkimus on Nelsonin, Partelowin, Stäblerin, Gracin ja Fujitanin (2021) kysely, jossa he pyrkivät selvittämään asiakkaiden maksuhalukkuutta (*willingness to pay*) sertifioidusta hotellimajoituksesta.

Matkailijan näkökulman ja mielipiteen merkitys on hyvin vähällä painoarvolla kaikessa lukemassani kirjallisuudessa. Matkailijat pääsevät tutkimuksessa usein vain osallisiksi taloudellisia vaikutuksia koskevassa tutkimuksessa. Heidän avullaan perustellaan yritysten tai matkailualueiden taloudellisia mahdollisuuksia kestävän matkailun kehittämisen kautta, jolloin he saavat roolin kyselyyn vastanneina kuluttajina.

### 2.3 Sertifikaatit kestävän matkailun kehittämisessä destination näkökulmasta

Viimeinen näkökulma, josta tarkastelen teemojeni mukaista aiempaa kirjallisuutta on matkailun kohdealueen, eli destinaation näkökulmasta. Tähän näkökulmaan liittyen löysin paljon kirjallisuutta, joista osassa käsiteltiin enemmän destinaation kestäväää matkailun kehittämistä ja toisissa perehdyttiin laajemmin sertifikaatteihin, sekä niiden tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Font, Torres-Delgado, Crabolu, Palomo Martinez, Kantanbacher ja Miller (2021) tutkivat kestävän matkailun indikaattoreita (*sustainable tourism indicators*) osana matkailualueen kilpailukykyä (*competitiveness*). Wagenseil, Wyss ja Huck (2022) puolestaan tarkastelevat tutkimuksessaan matkailun alueorganisaation (*DMO, destination management organization*), sekä matkailun suunnittelun ja kehittämisen tärkeyttä destinaatioissa Alpeilla. Sidor, Kršák ja Štrba (2019) taas tutkivat matkailualueorganisaatioiden saaman rahoituksen kestävyyttä (*sustainable funding*) Slovakiassa.

Sertifioinnin kautta destinaation kestävän matkailun kehittämistä tarkastelee Baumber, Merson ja Lockhart Smith (2021) tutkimuksessaan alhaisen hiilijäljen matkailun (*low carbon tourism*) edistämisestä matkailualueella. Blackman, Naranjo, Robalino, Alpízar, ja Rivera (2014) tutkivat ekosertifikaatin taloudellisia hyötyjä matkailualueelle Costa Ricassa. Arenado Rodríguez, García López ja Jiménez Caballero (2017) puolestaan tutkivat ekosertifikaatin (*eco label*) vaikutusta kestävän matkailun kasvuun Barcelonassa. Myös Grapentin ja Ayikoru (2019) tarkastelevat matkailualueen hyötyjä sertifioinnista, mutta toisaalta myös sertifioinnin haasteita.

Destinaation kautta tarkasteltua kirjallisuutta sertifikaateista ja kestävästä matkailun kehittämisestä löytyy paljon. Myös destinaation näkökulman sisältä löytyi erilaisia lähestymistapoja kestävän matkailun kehittämiseen, sekä sertifiointiin, sen mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Osa tutkimuksista keskittyi destinaation kilpailukykyyn (kts. Font, ym., 2021), osa itse matkailun kestävään kehittämiseen destinaatiossa (Costa, Rodrigues & Gomes, 2019) ja osa sertifioinnin hyötyihin matkailualueella (Grapentin & Ayikoru, 2019).

Aiemman kirjallisuuden kautta tulee selväksi, että matkailualueiden kestävä kehittäminen ja sertifiointi on mielenkiintoinen tutkimuskohde. Lisäksi kestävä matkailun kehittäminen on destinaatiotasolla alueorganisaation vastuulla. Sama on Suomessa, jossa Visit Finland auttaa alueorganisaatioita, esimerkiksi Posion alueorganisaatiota Posiolaplandia, joka puolestaan ohjaa alueen yrityksiä kestävän matkailun kehittämisessä. Destinaatio mahdollistaa suuremman otannan, kuin yksittäiset yritykset ja niiden saavutukset, joten se on myös varsin looginen tutkimuskohde.

## 2.4 Sertifioinnin haasteet

Monissa tutkimuksissa osoitettiin sertifioinnissa olevan myös erilaisia haasteita. Sertifioinnin toimivuutta tarkastellaan tutkimuksissa usein taloudellisesti, joka myös toisaalta määrittää osaltaan pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet hankkia itselleen sertifikaattia. Tässä alaluvussa esittelen sertifiointiin ja sertifikaatteihin kohdistuneita haasteita tutkimuksissa.

Ehkä suurin osa tutkimuksissa todetuista haasteista liittyy sertifioinnin hankkimisen taloudelliseen puoleen. Esimerkiksi Halminen ja García-Rosell (2022) kertovat tutkimuksessaan pienten ja keskisuurten matkailuyritysten taloudellisista haasteista



hankkiessaan itselleen sertifikaattia. Samaa toteaa myös Sasidharan, Sirakaya ja Kerstetter (2002) tutkimuksessaan ekosertifikaattien mahdollisuuksista ja haasteista kehittyvissä maissa. Molemmista tutkimuksista todetaan sertifiointin kustannusten olevan liian suuria joillekin matkailuyrityksille. Taloudellisista haasteista kertoo myös De Bernardi (2020). Hänen tutkimuksessaan käy ilmi, että liian pienelle rahoitukselle jäänyt, saamelaisille toimijoille suunnattu sertifikaatti lopetettiin täysin.

Toinen aiemmassa tutkimuksessa usein mainittu haaste on sertifiointin monimutkaisuus ja sertifikaattien määrä, jonka vuoksi sertifikaatteihin on vaikea luottaa. Esparon, Gyuris ja Stoeckl (2014) pitävät sertifikaatteja epäselvinä, joka aiheuttaa epäluottamusta kuluttajilla. Buckley (2001) (kts. Font & Buckley, 2001) mainitsee jo 13 vuotta aiemmin luottamuksen puutteen yhdeksi ekosertifikaattien ongelmaksi matkailussa. Tähän yhtyy myös De Bernardi (2020) tutkiessaan sertifiointin haasteita ja kritiikkiä. Myös itse sertifiointiprosessi saa kritiikkiä sen indikaattoreiden epäselvyydestä ja vähäisestä mahdollisuudesta konkreettisten tulosten esittämiseen (Grapentin & Ayikoru, 2019).

Lisäksi tutkimuksissa kritisoitiin muun muassa sertifiointin keskittymistä taloudelliseen kestävyyteen ja riippuvaisuutta taloudesta yleensä (Grapentin & Ayikoru, 2019; Margaryan & Stensland, 2017), sertifikaattien epätasapainoisista kestävyiden mittareista (Grapentin & Ayikoru, 2019) ja sertifikaattien markkinalähtöisyydestä (De Bernardi, 2020; Spenceley, 2019). Myös yhtenäisten sertifikaattien puute, sertifikaattien länsimaalaisuus (Spenceley, 2019; Font & Buckley, 2001), sekä matkailutoimijoiden puutteellinen ymmärrys sertifikaattien hyödyistä nähtiin ongelmallisena (Spenceley, 2019; Margaryan & Stensland, 2017).

Yleisesti voidaan todeta, että tutkimuksissa käydään kattavasti läpi myös sertifiointin ja sertifikaattien haasteita. Erilaisissa konteksteissa huomattiin paikallisia haasteita, mutta osa haasteista tuntuu olevan maailmanlaajuisia ja koskea montaa eri tutkimusta. Sertifiointia on siis syytä tarkastella kriittisesti ja sen haasteisiin on syytä kiinnittää huomiota myös tulevassa tutkimuksessa.

## 2.5 Aiemman kirjallisuuden osoittamat mahdollisuudet ja puutteet

Aiempaa kirjallisuutta löytyi paljon monenlaisista eri näkökulmista. Odotetusti kestävä matkailu ja kestävä matkailun kehittäminen on tutkittu aihe ja etenkin destinaatioille suuri mahdollisuus, mutta myös haaste saada alueen matkailuyritykset lähtemään siihen mukaan. Sertifikaateista ja sertifiointista löytyi erittäin paljon kirjallisuutta, sekä aiempaa tutkimusta matkailun ja sertifiointin yhteydestä, joka antaa hyvän pohjan tälle tutkielmalle, sekä tukeen lähtökohtia.

Sustainable Travel Finland -merkin aiempi tutkimus oli rajallista, osittain sen nuoren iän ja paikallisuuden vuoksi. Voi kuitenkin huomata sen esiintyvän jo hieman kirjallisuudessa ja onkin tärkeä jatkaa tätä tutkimusta. Matkailijoiden näkökulmasta tehdyt tutkimukset loistivat poissaolollaan, kun matkailijoita pidetään monissa tutkimuksissa vain sertifikaatteja kuluttavina asiakkaina. Sertifiointin paikallisuutta tai sertifikaation sopimisesta tiettyyn ympäristöön matkailun kontekstissa sivuttiin muutamassa tutkimuksessa, mutta se usein peittyi toisten teemojen alle (Spenceley, 2019; Font & Buckley, 2001; Margaryan & Stensland, 2017). Paikallisuuden ja paikkasidonaisuuden tutkimukselle on siis tilaa.

Yritysten näkökulmasta aiempaa tutkimusta oli varsin laajasti, joka usein painottui taloudellisiin tavoitteisiin, mahdollisuuksiin tai haasteisiin. Yksi mahdollinen tutkimussuunta olisi paneutua yritysten ja matkailualueiden sertifiointin eettisyyteen, johon ei varsinaisesti ollut tutkimuksissa syvennytty.

Aineiston kautta tarkasteltaessa monissa tutkimuksissa oli käytetty aineistona kyselytutkimuksia, kuten kysely matkailijoilta tai matkailuyrityksiltä heidän mielipiteitään sertifiointista ja sen vaikutuksista myyntiin tai ostopäätökseen. (Esparon & al., 2014; Nelson & al., 2021; Spenceley, 2019; Grapentin & Ayikoru, 2019). Osassa tutkimuksista oli kyselyn ohella käytetty myös aineistona haastattelua, metodina tällöin monimenetelmätutkimus (*mixed methods*). Tapaustutkimus (*case study*) oli myös useasti käytetty tutkimusmetodi (Pato, 2020; Baumber, Merson, & Lockhart Smith, 2021; Lesar, Weaver & Gardiner, 2020; Arenado Rodríguez, García López & Jiménez Caballero, 2017). Joissakin tutkimuksissa oltiin käytetty aiempien tutkimusten tuloksia ja analysoitu niitä uudelleen eri metodeilla (Blackman, yms., 2014). Myös harvemmin matkailututkimuksessa tavattavia malleja, kuten hedonista hintamallia, oltiin käytetty (Bilbao-Terol & Bilbao-Terol, 2020). Kokonaisuudessaan aiemmassa kirjallisuudessa käytettiin laajasti erilaisia teorioita, aineistoja ja menetelmiä, tapaustutkimuksen ollessa menetelmistä suosituin.

### 3. PAIKKASIDONNAISUUS JA SERTIFIKAATTIEN TOIMIVUUS

#### 3.1 Paikkasidonnnaisuuden aiempaa tutkimusta

Paikkasidonnnaisuuden (*place attachment*) alkuperä on filosofiassa ja tarkemmin fenomenologiassa. Sen voidaan katsoa olevan osa paikan tunnun (*sense of place*) käsitettä ja ne onkin usein esitetty tutkimuksessa rinnakkain. Myöhemmin ympäristökäyttäytymisestä (*environment-behavior*) kiinnostuneet fenomenologit kiinnostuivat ihmisten siteistä (*bonds*) ja emotionaalisisista kokemuksista (*emotional experiences*) etenkin koteihin ja pyhiin paikkoihin. Ympäristökäyttäytymisen tutkimukseen liittyivät vahvasti psykologiset lähestymistavat, jotka eivät ottaneet huomioon ihmisten emotionaalisia ja kulttuurisia siteitä tutkiessaan fyysistä ympäristöä. Vasta sosiologien ja sosiaalipsykologien tutkimuksissa ihmisten henkilökohtaisesta tilasta, aluellisuudesta ja tilankäytöstä, alkoi paikkasidonnnaisuus saada enemmän jalansijaa. Tämä johti lopulta paikkasidonnnaisuuden suurempaan rooliin osana monia sosiaalisten ongelmien tutkimuksia, sekä toi paikkasidonnnaisuuden yhdeksi osaksi ympäristöpsykologian ja ekopsykologian tutkimusta. (Altman & Low, 1992; Tuan, 1977)

Paikkasidonnnaisuuden määritelmä jakaa mielipiteitä ja siitä onkin monenlaisia tulkintoja (Raymond, Brown & Weber, 2010; Kyle, Graefe, Manning & Bacon, 2003). Kaikkein yksinkertaistettuna paikkasidonnnaisuutta kuvaillaan moniulotteisena luonnehdintana ihmisten ja heille tärkeiden paikkojen suhteesta (Scannell & Gifford, 2010). Altman & Low (1992) jakaa paikkasidonnnaisuuden sanana kahteen osaan, sidonnnaisuuteen (*attachment*) ja paikkaan (*place*), tarkastellakseen niitä erillisinä termeinä. Yksinkertaistaen, heidän mukaansa “sidonnnaisuus” sanana korostaa vaikutusta, joka syntyy aiempien tunteiden ja ajatusten kautta, ja “paikka” keskittyy kulttuurisesti ja emotionaalisesti koettuun ympäristöön tai tilaan. Tarkemmin “sidonnnaisuus” koostuu henkilöiden emootioista (*emotions*), tunteista (*feelings*) ja affektista (*affect*). Emootion rinnalla kulkee myös kognitio (*cognition*) ja tekeminen (*practice*). Koska etenkin termiä “paikka” ja sen määritelmää tarkastellaan näistä kahdesta usein, vaatii se enemmän määrittelyä. Altman ja Low (1992) määrittelevät paikan tarkemmin tilana, jolle annetaan merkityksiä henkilökohtaisten, ryhmän tai kulttuuristen toimintojen kautta. Koska paikkoja on erilaisia ja ne voidaan kokea usein eri tavoin, paikan määritelmäkin on varsin laaja. Paikka voi myös olla erikokoinen, aina maapallosta kaupunkeihin, yhteisöihin, koteihin tai huoneisiin. (Altman & Low, 1992)

Koska paikan määrittely on laaja, sama tapahtuu myös paikkasidonaisuuden määrittelyssä. Scannell ja Gifford (2010) esittävät rakenteen (*PPP*), jolla he pyrkivät selittämään erilaisia paikkasidonaisuuden määritelmiä. He jakavat määritelmät kolmeen lomittain asettuvaan ulottuvuuteen: Henkilöön (*person*), psykologiseen prosessiin (*psychological process*) ja paikkaan (*place*). Tässä rakenteessa henkilö voi olla yksilö tai ryhmä, jolla on symbolisia merkityksiä tietylle paikalle, ja psykologinen prosessi tarkoittaa emotionaalisen, kognitiivisen ja käyttäytymisen välistä yhteyttä paikkaan. Paikka puolestaan koostuu sosiaalisista ja fyysisistä ulottuvuuksista. (Scannell & Gifford, 2010)

Scannell ja Gifford (s.7, 2010) käyvät läpi tutkimuksessaan myös muita paikkasidonaisuuden tulkintoja. Heidän mukaansa aiemmissa rajauksissa oli puutteita. He käyttävät esimerkkeinä Fulliloven (1997) mallia, joka tunnistaa vain psykologisen ulottuvuuden, Woldoffin (2002) ja Hunterin (1978) malleja, jotka puolestaan pitävät paikkasidonaisuutta enemmän sosiaalisena ilmiönä. Lähinnä omaa malliaan Scannell ja Gifford (2010) pitävät Shumakerin ja Taylorin (1983) mallia, joka pitää myös paikkasidonaisuutta moniulotteisena siteenä (*bond*) henkilöiden ja heidän asuinympäristöjensä välillä. Scannell ja Gifford (2010) kokivat kuitenkin mallin olleen vanha ja päättivät parantaa sitä, tehden oman PPP-mallinsa.

Tämän tutkielman puitteissa paikan määritelmä voitaisiin rajata yksittäisiin matkailualueisiin, kuten valtioihin, kuntiin, kaupunkeihin tai tunnettuihin matkailualueisiin, kuten Posio ja Salla. Rajaus voisi silloin käytännössä sisältää kaikki sellaiset paikat, joissa kestävä matkailun kehittämistä harjoitetaan. Koska paikka määritetään ihmisen tai ihmisryhmän toimesta, voi yksi paikka saada myös erilaisia määritelmiä, samoin kuin yhden yrityksen tai oppaan kestävä matkailun kehittäminen voi olla osa kaupungin, alueen tai valtion yhteistä matkailun kehittämistä (kts. Altman & Low, 1992, s.5).

Jotta paikan määritelmä on selkeä, rajataan se tiukasti tässä tutkielmassa Posioon ja Sallaan matkailualueina (kts. Kartta 1 ja Kartta 2, s. 81-82). Alueet voidaan rajata myös maantieteellisesti Posion ja Sallan kuntiin, sillä matkailualueet rajoittuvat samoille rajoille. Ei kuitenkaan rajata pois mahdollisuutta siitä, että Posiolainen matkailutoimija ei voisi toimia lainkaan edellä mainittujen maantieteellisten rajojen ulkopuolella. Oletan, että alueella toimiville matkailutoimijoille Posio ja Salla ovat helposti hahmotettavissa ja määriteltävissä pelkän alueen nimen perusteella. Jokainen kyselyyn vastannut henkilö määrittää kuitenkin

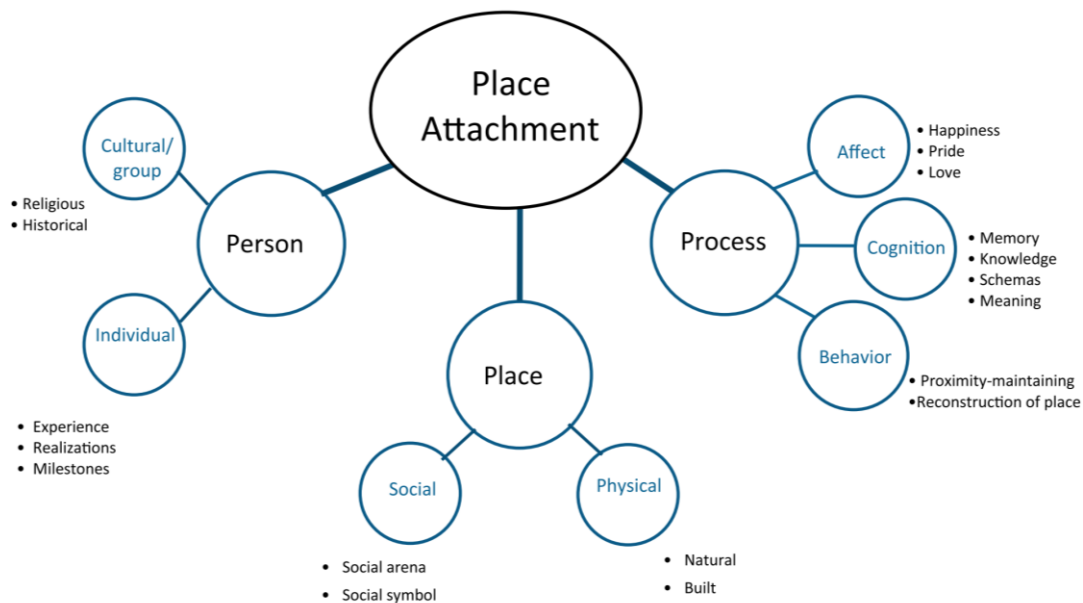
Posion tai Sallan itse, omien kulttuuristen ja emotionaalisten kokemustensa kautta (Scannell & Gifford, 2010).

Paikan määritelmän lisäksi on syytä myös määrittellä, mitä tarkoitan paikkasidonnaisuudella tässä tutkimuksessa. Käytän paikkasidonnaisuudesta Scannellin ja Giffordin (2010) kolmen ulottuvuuden määritelmää, josta kerron tarkemmin luvussa 3.2. Henkilöllä tutkimuksessani tarkoitetaan kyselyyn vastanneita ryhmien, eli matkailutoimijoiden edustajia. Psykologinen prosessi tarkoittaa edellä mainittujen ryhmien edustajien emotionaalista, kognitiivista ja käyttäytymisen yhteyttä paikkaan. Paikka, jonka jo aiemmin määrittelin Posion ja Sallan matkailualueiksi, saa vastaajilta sosiaalisia ja fyysisiä merkityksiä. (kts. Scannell & Gifford, 2010)

### 3.2 Kolmen ulottuvuuden malli (PPP-malli)

Scannell ja Gifford (2010) esittävät tutkimuksessaan paikkasidonnaisuuden kolmen ulottuvuuden mallin (*three-dimensional framework*), joka pyrkii jäsentämään paikkasidonnaisuuden vaihtelevia käsitteitä tarkasti. Mallin mukaan paikkasidonnaisuus on moniulotteinen käsite, johon kuuluu henkilö (*person*), psykologinen prosessi (*psychological process*) ja paikka (*place dimensions*) (kts. Kuva 1).

Kuva 1 Paikkasidonnaisuuden kolmen ulottuvuuden malli (Scannell & Gifford, 2010)



Ensimmäinen ulottuvuus tarkoittaa henkilöä, eli sitä, kuka on sidonnainen. Toinen ulottuvuus on psykologinen prosessi, eli miten vaikutus, kognitio ja käyttäytyminen ilmenee sidonnaisuudessa. Kolmas ulottuvuus puolestaan kuvaa sidonnaisuuden kohdetta, eli paikkaa ja paikan piirteitä. Kolmen ulottuvuuden mallin on tarkoitus jäsentää paikkasidonnaisuuden käsite kolmeen ulottuvuuteen. Yksittäisten ulottuvuuksien ymmärtämisen ja niihin soveltuvan tiedon lisääntymisen on tarkoitus edistää paikkasidonnaisuuden kokonaisvaltaista ymmärrystä. (Scannel & Gifford, 2010) Seuraavaksi käyn läpi ulottuvuudet yksi kerrallaan.

### 3.2.1. Yksilöllinen ja kollektiivinen paikkasidonnaisuus, eli henkilön ulottuvuus

Kolmen ulottuvuuden mallissa tähän ulottuvuuteen katsotaan kuuluvan niin yksilö kuin ryhmäkin. Yksilöllisellä tasolla se pitää sisällään henkilökohtaiset yhteydet paikkaan. Näihin yhteyksiin voivat kuulua esimerkiksi muistot paikasta tai paikkaan liittyvät tärkeät kokemukset, kuten parisuhteen muodostuminen, jokin henkilökohtainen saavutus tai itsensä ylittäminen. Ryhmän tasolla paikkasidonnaisuus saa symbolisen merkityksen. Symbolinen merkitys voi olla esimerkiksi kultuuriin, uskontoon tai sukupolveen liittyvä. Sen perimmäinen idea on se, että symbolinen merkitys jaetaan ryhmän kesken. Paikkasidonnaisuus voi tässä tapauksessa saada alkunsa esimerkiksi historiallisen tapahtuman, uskonnon tai muun yhteisen ja jaetun kokemuksen kautta. Yksilön ja ryhmän tasot eivät kuitenkaan ole toisistaan täysin erillään, vaan ne saattavat esiintyä lomittain. (Scannel & Gifford, 2010) Tästä esimerkkinä Scannel & Gifford (2010, s.3) pitää ilmestystä (*an epiphany*), joka saa merkityksen uskonnon, eli ryhmän kautta, mutta on yksilöllinen kokemus.

### 3.2.2. Psykologisen prosessin ulottuvuus paikkasidonnaisuudessa

Mallin toinen ulottuvuus, psykologinen prosessi tarkoittaa tapaa, jolla yksilöt ja ryhmät liittyvät paikkaan, sekä psykologisia vuorovaikutuksia, jotka tapahtuvat yksilöille tai ryhmille tärkeissä ympäristöissä. Psykologisen prosessin ulottuvuus jaetaan kolmeen osaan:

Vaikutukseen (*affect*), kognitioon (*cognition*), eli tietoisuuteen ja käyttäytymiseen (*behavior*).

Vaikutuksen osa voidaan myös suomeksi kääntää koskettavuudeksi, sillä se perustuu emotionaalisiin yhteyksiin, joita yksilöillä tai ryhmillä on paikkaan. Tällaiset yhteydet ovat esimerkiksi tunteita, kuten ylpeyden tunne, hyvän olon tunne tai rakkaus paikkaa kohtaan. Tutkimus osoittaa, että tunteet eivät aina ole positiivisia, ja ne saattaa olla helpompi tunnistaa,

kun ihmisiä on pakotettu lähtemään heille tärkeistä paikoista, esimerkiksi luonnonkatastrofin vuoksi. (Scannel & Gifford, 2010)

Kognition osaan kuuluvat muistot, uskomukset, tarkoitukset ja tieto, joita yksilöt asettavat heidän ympäristölleen. Nämä yksilöiden itse asettamat kognitiiviset elementit tekevät ympäristöistä heille henkilökohtaisesti tärkeitä. Esimerkkinä Scannel ja Gifford (2010, s. 3) käyttää yksilöiden sidettä tietynlaisiin kategorioituihin paikkoihin, kuten maaseudulla sijaitseviin mökkeihin, kaupunkien keskustoihin tai asuinalueisiin. Myös henkilöiden itseys voi rakentua paikan sidonnaisuuteen. Tässä tapauksessa henkilö ajattelisi olevansa esimerkiksi posiolainen tai kaupunkilainen. (Scannel & Gifford, 2010)

Käyttäytymisen tasossa paikkasidonnaisuus näyttäytyy tekemisenä. Esimerkkeinä tällaisesta tekemisestä Scannel ja Gifford (2010, s. 4) esittävät muun muassa kotia kaipaavan henkilön, joka saattaa käyttää paljon vaivaa tai rahaa päästäkseen kotiin. Toisena esimerkkinä he käyttävät pyhiinvaellusta, jossa henkilö näkee paljon vaivaa päästäkseen itselleen tärkeään paikkaan. Tekeminen voi esiintyä myös valintana pysyä paikassa, joka on itselle tärkeä, vaikka siitä olisi itselle haittaa. Myös kaupunkien uudelleenrakentamisessa on havaittu asukkaiden haluavan mieluummin rakentaa kaupunki samanlaisena kuin ennen, vaikka olisi mahdollista rakentaa entistä toimivampi kaupunki. (Scannel & Gifford, 2010)

### 3.2.3. Paikan ulottuvuus paikkasidonnaisuudessa

Scannel ja Gifford (2010) kuvailevat paikkaa ehkä jopa tärkeimmäksi paikkasidonnaisuuden ulottuvuudeksi. Paikan ulottuvuus jaetaan usein kahteen osaan, sosiaaliseen ja fyysiseen. Nämä osat nivoutuvat yhteen paikan ulottuvuudessa, mutta esiintyvät myös erikseen. Esimerkkinä sosiaalisesta paikkasidonnaisuudesta ovat erilaiset yhteisölliset siteet, kuten naapurusto tai sosiaalinen asema yhteiskunnassa. Fyysinen osa voi koostua esimerkiksi luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, alueen ulkoilumahdollisuuksista tai ilmastosta. Näistä kahdesta osasta sosiaalista pidetään vahvempana, ja siten tärkeämpänä paikkasidonnaisuuden rakentumisessa. (Scannel & Gifford, 2010)

## 3.3 Paikkasidonnaisuus osana kestävyyttä

Paikkasidonaisuus ja kestävyys nivoutuvat usein yhteen, etenkin kun tutkitaan maankäyttöä vaativaa toimialaa, kuten matkailua. Paikkasidonaisuus rakentuu samaan yksilön tai ryhmän kulttuurisesti ja emotionaalisesti koettuun ympäristöön, mihin maankäyttökin kohdistuu. Jotta paikallisten asukkaiden, yhteisöjen ja muiden toimijoiden koettu ympäristö ei muutu negatiivisesti, on maankäytön ja muun paikassa tapahtuvan toiminnan oltava kestävä. Paikan tunnun ja paikkasidonaisuuden on osoitettu olevan avainasemassa ekosysteemin muutoksiin sopeutumisessa, sekä lisäävän halua luonnonsuojeluun ja kestäväan toimintaan (Masterson, Enqvist, Stedman & Tengö, 2019).

Muun muassa Masterson ym. (2019) listaavat tutkimuksessaan paikkasidonaisuuden hyötyjä ja mahdollisuuksia osana sosio-ekologisia järjestelmiä ja niiden kestävyyttä.

Paikkasidonaisuuden mittaaminen antaa mahdollisuuden ymmärtää syitä ja motivaatiota luonnonsuojeluun, vaikkei se itsessään kerro, miksi tai miten toiminta tapahtuu.

Paikkasidonaisuutta voidaan myös hyödyntää ymmärtääksemme ihmisten ja yhteisöjen reaktioita sosio-ekologisiin muutoksiin, kuten ilmastonmuutokseen. Lisäksi voidaan tutkia näiden sosio-ekologisten järjestelmien resilienssiä ja kyvykkyyttä muutokseen, sekä mahdollisuutta vaikuttaa niiden hyvinvointiin. (Masterson ym., 2019)

Murphy, Enqvist ja Tengö (2019) sekä Mullendore, Ulrich-Schad ja Prokopy (2015) osoittivat tutkimuksissaan yhteyden paikkasidonaisuudella ja halulla luonnonsuojeluun (*stewardship*). Tutkimukseen osallistuneet henkilöt, joilla oli lapsuudestaan muistoja tai, jotka kokivat ympäristön osaksi kansallismaisemaa tai kansallista identiteettiään, olivat halukkaampia suojelemaan luontoa (Murphy ym., 2019). Tutkimus osoittaa, että paikalliset toimijat ovat halukkaampia suojelemaan paikallista luontoa ja heille tärkeitä paikkoja, jonka vuoksi paikallisilla tulisi olla selvä rooli kestäväan ympäristön suunnittelussa. Lisäksi Murphy ym. (2019) toteavat luonnonsuojeluun osallistuneiden henkilöiden tuntevan onnistuneen suojelun vuoksi entistä vahvempaa sidettä paikkaan, joka myös sitouttaa heidän jatkamaan toimintaansa. Samankaltaisia tuloksia on myös saatu muissa paikkasidonaisuuden ja paikan tunnun (*sense of place*) tutkimuksissa (kts. Lee, 2011; Vaske & Kobrin, 2001; Hausmann, Slotow, Burns & Di Minin, 2016).

Tässä tutkimuksessa kestävä matkailun kehittäminen tulee esille sertifiointin kautta. Usein sertifiointi kuitenkin tapahtuu muualla kuin itse sertifiointin kohdealueella, tässä tapauksessa Posiolla ja Sallassa. Paikkasidonaisuus antaakin hyvän mahdollisuuden tutkia onko



sertifioinnissa samanlaisia piirteitä, kuin mitä paikkasidonaisuuden aiemmissa tutkimuksissa on todettu, ja mikä sen rooli on sertifioinnin toimivuudessa.

### 3.4 Paikkasidonaisuuden kritiikki

Yksi suurimmista kritiikeistä paikkasidonaisuudelle on sen termien ja määritelmien (*jargon*) ymmärtämisen vaikeus (Raymond, Brown & Weber, 2010). Tämän voi käsittää lukiessaan esimerkiksi Scannellin ja Giffordin (2010) määrittelyjä paikkasidonaisuuden tärkeimmälle termistölle. Myös Lewicka (2008) sivuaa paikkasidonaisuuden määrittelemisen vaikeutta määritellesään sitä omassa tutkimuksessaan.

Toinen kritiikki, jota Enqvist, Campbell, Stedman ja Svendsen (2019) esittävät tutkimuksessaan on, että mittaamalla vain paikkasidonaisuuden vahvuutta, ei ymmärretä mikä paikasta tekee tärkeän ja miten sitä tulisi käyttää tai kehittää. Kahdella yksilöllä, joilla on yhtä vahva paikkasidonaisuus, saattaa siis olla hyvin erilainen kuva siitä, mikä heille tekee paikasta tärkeän ja miten he haluaisivat sitä käyttää. Vaikka päämäärä olisi yhteinen, erilaiset toimijat rakentavat oman suhteensa paikkaan eri tavoin sekä näkevät paikan erilaisena. Vahvempi paikkasidonaisuus ei kuitenkaan välttämättä tarkoita parempaa lopputulosta suojelutyölle. (Enqvist ym., 2019)

Enqvist ym. ehdottavatkin, että vain paikkasidonaisuuden mittaamisen sijaan tulisi tarkastella myös paikan eri merkityksiä eri toimijoille. Suojelutyötä tulisi myös mahdollisuuksien mukaan yhdistää eri toimijoiden välillä, jotta erilaisten toimijoiden näkökulmat tukisivat toisiaan ja suojelutyöllä olisi paras lopputulos. (Enqvist ym., 2019)

Vastatakseni paikkasidonaisuuden aiemmin saamaan kritiikkiin olen valinnut PPP-mallin osaksi tutkimusta. PPP-malli pyrkii selventämään paikkasidonaisuuden termejä ja määritelmiä (kts. luku 3.2). Lisäksi tarkastelen tutkimuksessani paikkasidonaisuutta useasta eri näkökulmasta, jotta voisin ymmärtää eri toimijoiden luomia merkityksiä paikalle.

Tässä tutkimuksessa mittaan matkailutoimijoiden paikkasidonaisuutta, joka asettaa paikkasidonaisuuden teorian vähintäänkin koetukselle. Koska paikkasidonaisuus keskittyy olennaisesti henkilön ja paikan suhteeseen, tulee pohtia kriittisesti matkailutoimijoiden roolia

tutkimuksessa. Lähtökohtaisesti paikkasidonaisuus esiintyy tutkimuksessa kyselytutkimukseen vastanneiden matkailutoimijoiden kautta, mutta he toimivat olennaisesti myös osana edustamaansa organisaatiota.

### 3.5 Paikkasidonaisuuden luotettavuus tutkimuksessa

Paikkasidonaisuuden tutkimuksen monet erilaiset määritelmät ovat antaneet tutkijoille haasteita käyttää paikkasidonaisuuden teoriaa luotettavana osana tutkimustaan. Raymond, Brown ja Weber (2010) tutkivat australialaisten maanomistajien paikkasidonaisuutta neljän ulottuvuuden mallilla (*four-dimensional model*). He tulivat kuitenkin tulokseen, että viiden ulottuvuuden malli olisi luotettavampi tapa tutkia paikkasidonaisuutta. Nämä viisi ulottuvuutta olivat paikan identiteetti (*place identity*), riippuvuus (*dependence*), luontosuhde (*nature bonding*), perhesuhde (*family bonding*) ja ystäväsuhteet (*friend bonding*).

Patwardhanin, ym. (2020) tutkimuksessa he puolestaan valitsivat kaksiulotteisen mallin paikkasidonaisuudesta, mutta pitivät sitä kuitenkin liian kapeana mallina paikkasidonaisuuden mittaamiseen. Heidän mielestään kolmannen tai neljännen ulottuvuuden lisääminen saattaisi vahvistaa tuloksien uskottavuutta.

Enqvist, Campbell, Stedman ja Svendsen (2019) puolestaan tutkivat kolmen eri kansalaisryhmän (*civic group*) osallistumista luonnonsuojeluun New Yorkin kaupungin ranta-alueilla. He käyttivät puolistrukturoituja haastatteluita, sekä Likert-asteikkoon perustuvaa kyselyä, jolla he selvittivät eri ryhmien suojelutoimia (*stewardship activities*), paikkasidonaisuutta (*place attachment*) ja paikan merkitystä (*place meaning*) omilla alueillaan. Likert-asteikkoon perustuvan kyselyn pohjalta he pystyivät mittaamaan kolmen eri mittarin arvoja asteikolla 1-5. Myös Gu ja Ryan (2008), sekä Kyle, ym. (2003) käyttivät samankaltaista Likert-asteikkoon perustuvaa kyselyä omissa tutkimuksissaan.

Schilar ja Keskitalo (2018) taas ottavat esille tutkimuksessaan matkailututkimuksen tarpeen ottaa paikkasidonaisuudessa huomioon myös ihmisen luontaisen ympäristön (*natural environment*) ruumiillistuman (*embodiment*). Nykyiset mallit paikkasidonaisuudesta eivät ota tätä huomioon. Esimerkkinä luontaisen ympäristön ruumiillistumasta he käyttävät

matkailulle tyypillisiä ulkoaktiviteetteja, kuten moottorikelkkailua, hiihtoa tai koiravaljakkoajelua.

Omassa tutkielmassani käytän kolmiulotteista PPP-mallia, joka jakaa vielä kolme ulottuvuutta useampiin osiin. Se on varsin kattava malli ja toimii tämän tutkimuksen raameissa hyvin.

PPP-malli olikin tärkeässä osassa kyselytutkimuksen rungossa. Sen avulla kyselytutkimuksesta ja etenkin paikkasidonnaisuudesta tuli helpommin ymmärrettävä kyselyn vastaajille. Liian syvälle termeihin tai määritelmiin meneminen olisi mielestäni saattanut olla haastavaa kyselyyn vastaaville henkilöille, koska heillä ei ole välttämättä aiempaa kosketuspintaa paikkasidonnaisuuden teoriaan.

PPP-mallia voi pitää kapeana, jos vertaa neli- tai viisiulotteisiin malleihin. Koska tutkielmassani ei tarkastella suoranaisesti yksittäisen henkilön paikkasidonnaisuutta, en koe tarpeelliseksi tutkia esimerkiksi perhe- tai ystäväsuhdetta (Brown & Weber, 2010).

### 3.6 Sertifioinnin toimivuus

Koska tutkimuksessani sertifioinnin toimivuus saa varsin laajan roolin, on syytä selvittää, mitä sillä tutkimuksessa tarkoitetaan. Toimivuus (*functionality*) itsessään kertoo jonkin asian tarkoituksen täyttymisestä. Sertifikaatin tarkoitus on osoittaa yrityksen tai tuotteen täyttävän tietyt standardit tai kriteerit. Jos se siis pääsee tarkoitukseensa, eli osoittaa yrityksen täyttävän tarvittavat kriteerit, se toimii. Sertifikaateilla on kuitenkin myös toisenlainen tarkoitus. Ne pyrkivät kehittämään esimerkiksi yrityksen toimintaa jollakin tietyllä osa-alueella.

Ekosertifikaattien kohdalla tämä osa-alue on ekologisuus.

Koska jokaisella ekosertifikaatilla on omanlaisensa kriteeristö (kts. luku 6) on syytä määritellä, mitä on ekosertifikaatin toimivuus. Esimerkiksi Green Key mainitsee sen kriteeristön perustuvan haitallisten vaikutusten rajoittamiseen, sosiaalisten vaikutusten lisäämiseen ja paikallisen talouden vahvistamiseen (Green Key, 2023c). Yksi ekosertifikaattien keskeisistä tavoitteista on minimoida sertifioidun yrityksen tai tuotteen haitalliset vaikutukset ympäristölle. Puhuttaessa ekosertifikaateista on syytä painottaa juuri sertifioinnin ekologista osa-aluetta. Tässä tutkimuksessa sertifioinnin toimivuus rakentuu etenkin sen mahdollisuudesta minimoida haitalliset vaikutukset ympäristölle. Tarkastelen

ekosertifikaatteja sertifiointin toimivuutta kuvastavilla koodeilla osana sisällönanalyysia, sekä pyrin selvittämään matkailutoimijoiden kokemusta ekosertifikaattien toimivuudesta kyselytutkimuksessa.

#### 4. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Laadin kyselytutkimuksen paikallisille matkailualan toimijoille Posiolla ja Sallassa. Kysely piti sisällään paikkasidonnaisuuden mittaamiseen tarkoitettua strukturoidun kyselyosan sekä strukturoimattoman kyselyosan sertifiointista ja sen toimivuudesta. Tarkoituksena oli selvittää matkailutoimijoiden paikkasidonnaisuus ja ymmärtää heidän kokemuksiaan sertifiointista ja sertifikaatin toimivuudesta.

Kyselytutkimus tehtiin matkailutoimijoille varsin kiireisenä ajankohtana, hiihtolomien aikaan 2023, jonka vuoksi vastaukset jäivät vähäisiksi. Vähäisten vastausten vuoksi tutkielmaan oli saatava lisää aineistoa. Aineiston kartuttamiseksi päätin tehdä lisäksi laadullisen sisällönanalyysin sertifikaatteja tarjoavien yritysten verkkosivustoista. Sisällönanalyysin tavoitteena oli tarjota toinen näkökulma sertifiointin paikkasidonnaisuuteen ja toimivuuteen. Sisällönanalyysia varten loin viisi koodia teorian, eli paikkasidonnaisuuden avulla. Toiset viisi koodia loin Posion ja Sallan matkailutoimijoille aiemmin toteutettuun kyselytutkimukseen tulleiden, sertifikaatin toimivuuteen liittyvien vastausten perusteella.

Tarkoitus oli käyttää kahta aineistoa, joiden tuloksia voidaan verrata keskenään ja kartoittaa mahdollisia mielenkiintoisia jatkotutkimuksen kohteita. Ensin käyn läpi kyselytutkimuksen ja siihen käytetyt metodit, jonka jälkeen siirryn kohti laadullista verkkosivustojen sisällönanalyysia. Lopulta pohdin tutkijan etiikkaa ja määritän oman asemiani tutkijana.

##### 4.1. Kyselytutkimus ja laadullinen tutkimus

Laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus pyrkii tutkimaan ja selittämään elämisaailmaa, usein ihmistä ja hänen elämäänsä. Tutkimuksen keskiössä ovat erilaiset merkitykset (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Esimerkiksi tässä tutkimuksessa tutkitaan paikkasidonnaisuuden merkityksiä matkailualalla käytettävien ekosertifikaattien toimivuudessa.

Kyselytutkimuksen runko on otettu tutkimuksesta, jossa tarkasteltiin erilaisten vapaaehtoisorganisaatioiden paikkasidonnaisuutta New Yorkin osalvaltiossa (Enqvist, Campbell, Stedman & Svendsen, 2019). Alkuperäinen kysely keskittyi paikkasidonnaisuuden ja paikan merkityksen mittaamiseen Likert -tyylisellä asteikolla 1-5. Vastausten perusteella he

tarkastelivat keskiarvoja eri vastaajien paikkasidonnaisuudelle, sekä pystyivät vertailemaan paikkasidonnaisuuden vaikutusta paikan merkitykseen ja toiminnan tavoitteisiin. Kyselyn runko perustui PPP-malliin. (Enqvist, ym., 2019).

Valitsin kyseisen kyselytutkimuksen osaksi omaa tutkimustani, koska se antoi mielestäni hyvän rungon paikkasidonnaisuuden mittaamiselle. Lisäksi kolmiulotteinen paikkasidonnaisuuden malli oli selkeä, jonka toivoin auttavan paikkasidonnaisuuden määrittelemisessä oman tutkimuksen kontekstissa. Omassa kyselyssäni käytin suurinta osaa alkuperäisen kyselyn kysymyksistä, suomeksi käännettyinä. Osan kysymyksistä poistin kysymyksen epäselvyyden vuoksi, sekä lisäsin osaan kysymyksistä tietoa, jolla vastaajan olisi helpompi ymmärtää, mitä kysymyksellä tarkoitetaan.

Koska halusin mitata vastaajien paikkasidonnaisuutta, mutta saada myös tietoa heidän kokemuksistaan ja asenteistaan sertifikaatteihin liittyen, lisäsin alkuperäiseen kyselyyn vielä itse laatimiani avoimiakysymyksiä liittyen sertifikaatteihin, sertifiointiprosessin kokemuksiin ja niiden toimivuuteen yrityksen toiminnassa. Laatimani kysymykset heijastavat tutkimuskysymyksiä ja esiolettamuksia. Esiolettamukseni sertifiointiin olivat se, että sertifikaatit eivät ota tarpeeksi yksilökohtaisesti huomioon sertifoitavan alueen erityispiirteitä, muualla tehty sertifikaatti ei sovellu Posion ja Sallan alueelle yhtä hyvin, kuin paikallinen soveltuisi, sekä se, että kyselyyn osallistuvat matkailutoimijat tahtoisivat sertifoivan organisaation olevan paikallinen.

Kyselytutkimuksen kohteeksi valikoitui ensin Posio. Valinta oli varsin helppo, sillä se oli ensimmäinen matkailualue, joka saavutti Visit Finlandin Sustainable Travel -merkin. Merkin saamiseksi tulee matkailualueen toimijoista vähintään 51%:lla olla STF-merkki ja siihen kuuluva sertifikaatti (Visit Finland, 2022c). Koska Posiolla STF-merkin saaneita toimijoita on kuitenkin rajallinen määrä, otin tutkimukseen mukaan myös sen itäpuolen naapurin, Sallan saadakseni laajemman aineiston. Salla valikoitui yksinkertaisesti sen sijainnin perusteella, koska se on lähellä Posiota ja on osa Lappia. Oletukseni oli myös, että Sallassa matkailutoimijoilla on hyvin samanlaiset lähtökohdat kuin Posiolla.

Aluksi oli tarkoitus tehdä kyselytutkimuksen lisäksi pienimuotoinen haastattelu, jossa kyselisin tarkemmin sertifiointiin liittyviä asenteita ja kokemuksia. Koska kyselytutkimus sattui hiihtolomaviikoille, oli erittäin hankala saada sovittua haastatteluajoja yritysten

kanssa. Tästä syystä päätin helpottaa kyselyyn osallistumista ja muutin kyselyn sellaiseksi, että vastaaja voi vastata kysymyksiin itse, ilman minua. Muutoksessa ei muutettu itse kysymyksiä lainkaan, mutta kyselyn runkoa muutettiin niin, että siinä kerrottiin hieman enemmän kysymyksistä ja niiden tarkoitusperistä. Muutokset vastasivat ensimmäisessä haastattelussa ääneen antamiani selityksiä ja neuvoja kyselyyn vastaamiseksi.

Alkuperäiseen haastatteluun vastasi vain yksi posiolainen yritys, joka jäi ainoaksi haastateltavaksi. Kyseinen haastattelu tapahtui puhelimitse. Tämän jälkeen muutin kyselyrunkoa ja lopulta sain vastauksia yhteensä viisi. Vastanneista neljä oli posiolaisia ja yksi sallalaisia matkailualan toimijoita.

Kyselytutkimus toteutettiin Google Forms -ohjelmalla verkkoselaimessa ja se koostui kolmesta osiosta, jotka olivat: 1. Paikan identiteetti (A-J), 2A. Paikkasidonnaisuus (K-Q) ja 2B. Ryhmä ja osallistuminen (R-Y), joka myöhemmin jätettiin pois tuloksista sen vähäisen tutkimuksellisen tärkeyden vuoksi, sekä 3. Sertifikaatti (AA-AN) (LIITE 1). Kolmen osion lisäksi kyselytutkimuksen alussa pyydettiin vastaajaa nimeämään Posiolle tai Sallalle ominaisia erityispiirteitä. Osioissa 1. ja 2A. vastaaja valitsi Likert -asteikon mukaisesti vaihtehdoista 1-5, jossa vaihtoehto 1 oli "Ei lainkaan tärkeä" ja 5 "Erittäin tärkeä" (Kuva 2). Osiossa 2B vastaaja valitsi vaihtehdoista 1-5 ("en koskaan", "harvoin", "joskus", "usein", "aina") ja täytti sillä lauseen väittämän. Osiota 2B en esittele kuvin, sillä se jätettiin pois lopullisista tuloksista. Osiossa 3 oli sekä avoimia kysymyksiä että Likert -asteikon mukaisia vastausvaihtoehtoja riippuen kysymyksestä. Alla esimerkkejä kysymyksistä ja eri vastausvaihtehdoista.

*Kuva 2. Esimerkki Likert -asteikon mukaisesta kysymyksestä ja vastausvaihtehdoista osiossa 1. Ja 2A.*

#### **OSIO 1**

Minkälainen paikka Salla on? **Kuinka tärkeinä pidät seuraavia tekijöitä Sallan identiteetille?**

**A. Sallan alueen esteettinen kauneus. \***

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan tärkeä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	Erittäin tärkeä

Osiossa 1 kysyttiin muun muassa vastaajan mukaisen paikan (Posio tai Salla) esteettisen kauneuden, fyysisisten ominaisuuksien ja luonnontilan tärkeydestä paikan identiteetille. Osiossa 2A pyrittiin selvittämään vastaajan henkilökohtaista suhdetta paikkaan. Osio 2B pyrki selvittämään kyselyyn vastaavien omaa ryhmää ja siihen osallistumista. Osio 3 oli tätä tutkimusta varten tehty osio, jossa pyrittiin selvittämään vastaajan edustaman organisaation sertifikaatti, syitä sertifiointiin, sekä sertifiointin toimivuutta heidän toiminnassaan. Osiossa 3 oli avoimia kysymyksiä, joiden vastaukset myöhemmin analysoitiin osana tutkimusta.

#### 4.2. Sertifioivien yritysten verkkosivujen sisällönanalyysi

Kyselytutkimuksen aineiston jäädessä pieneksi päätin toteuttaa myös sertifioivien yritysten verkkosivustojen laadullisen sisällönanalyysin.

Laadullinen sisällönanalyysi keskittyy siihen, mistä aiheista, teemoista tai merkityksistä aineisto koostuu. Yksinkertaisesti sisällönanalyysi keskittyy siis nimensä mukaisesti sisältöön, mutta ei ota huomioon esimerkiksi kielellisiä seikkoja. Ennen sisällönanalyysia aineistosta koodataan sisältöä koskevia luokkia, jotka koodataan teorian, aineiston ja tutkimusaiheen mukaisesti. Koodauksen tekee tutkija, eli tässä tapauksessa minä. (Kallinen & Kinnunen, 2023)

Sisältöluokkien valinnan voi tehdä kahdella tapaa. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa teemat määritellään tutkittavan aineiston perusteella, kun taas teorialähtöisessä sisällönanalyysissa määrittely tapahtuu teorian kautta. On kuitenkin yleistä käyttää molempia tapoja yhdessä tutkimuksessa (Kallinen & Kinnunen, 2023). Tässä tutkimuksessa laadin yhden teeman ja sen koodit teorian pohjalta, sekä toisen teeman ja sen koodit kyselytutkimuksesta saadun aineiston pohjalta.



Laadullisen sisällönanalyysin aineistona käytin sertifiointeja tarjoavien yritysten verkkosivustoja. Verkkosivustot valittiin aineistoon Sustainable Travel Finland -merkin saaneiden posiolaisten ja sallalaisten yritysten valitsemien sertifikaattien mukaisesti. Yhteensä STF-merkin saaneita matkailutoimijoita oli tutkimuksen tekoaikana Posion ja Sallan alueella 13, joista kymmenen toimii Posiolla ja kolme Sallassa. Näistä toimijoista yhden sertifikaatti ei ole tiedossa, eikä kyseinen toimija myöskään vastannut kyselytutkimukseen. Kyseinen toimija jätettiin pois tutkimuksesta. STF-ohjelmaan hyväksytään yhteensä 22 erilaista sertifikaattia, joista 11 soveltuu majoituspalveluille, 8 vierailukohteille, sekä 8 ohjelmapalveluille (Visit Finland, 2022b). Eli kaikkien kyselytutkimukseen valittujen matkailutoimijoiden sertifikaatit ja niitä tarjoavien yritysten verkkosivustot laskettiin mukaan sisällönanalyysiin. (Taulukko 1)

Tutkimuksessa tarkasteltujen Posion ja Sallan alueen matkailutoimijoilla oli yhteensä kolme eri sertifikaattia, jotka otettiin kaikki osaksi sisällönanalyysia. Kaikilla sertifikaateilla oli omat sivut, muttei kokonaisia sivustoja. Good Travel Seal -sertifikaatin sivut löytyivät Good Travel Guide -sivustolta (Good Travel Guide, 2021), joihin liittyvä sertifikaatti on kyseessä. Itse sertifikaattiin liittyvät sivut koostuivat yhdestä pääsivusta, yhdestä jo sertifioitujen yritysten esittelysivusta, sekä sertifikaatin kriteerisivusta. Good Travel Seal -sertifikaatin pääsivulle oli helppo löytää, mutta jo sertifioitujen yritysten esittelysivulle täytyi siirtyä päävalikon sekä "Destinations" -alavalikon kautta. Sertifikaatin kriteerejä en löytänyt lainkaan verkkosivustoa tutkimalla, vaan tein erillisen Google -haun, jonka avulla löysin kriteeristön. Green Key ja Green Activities -sertifikaatit ovat saman yrityksen laatimia, joten ne löytyivät myös yhdeltä yhteiseltä sivustolta (kts. Green Key, 2023a ja Green Key, 2023b). Sekä Green Key että Green Activities -sertifikaateista oli samankaltaiset kolme sivua: yksi pääsivu, yksi sivu jo sertifioitujen yritysten esittelylle sekä yksi sivu sertifikaatin kriteereille. Green Key ja Green Activities -sertifikaattien sivut olivat helpommin löydettävissä ja tarvittava tieto löytyi nopeasti. Kaikilla analysoiduilla sivustoilla oli paljon muutakin tietoa sertifioiduista yrityksistä ja sertifioivasta tahosta. En kuitenkaan kokenut muiden sivujen analysointia tälle tutkimukselle merkitykselliseksi, koska ne painottuivat nimenomaisten sertifikaattien ulkopuolelle, esimerkiksi sertifioivan yrityksen muuhun toimintaan, kuten uutisiin, yhteystietoihin tai yrityksen muihin sertifiointiohjelmiin.

Taulukko 11 Valikoitujen matkailutoimijoiden käyttämät sertifikaatit.

Sertifikaatti	Sertifikaattia käyttävien matkailutoimijoiden määrä Posiolla ja Sallassa	Sertifioiva yritys	Sertifioivan yrityksen kotimaa	Sertifikaatin soveltuvuus	Verkkosivuston osoite
Good Travel Seal	3	Stichting Green Destinations	Alankomaat	Soveltuu kaikille matkailuun liittyville toimijoille, etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille.	<a href="https://goodtravelguide/good-travel-seal/">https://goodtravelguide/good-travel-seal/</a>
Green Key	6	Going Green	Suomi	Kaikille matkailualan majoituspalveluille, sekä käyntikohteille.	<a href="https://greenkey.fi/">https://greenkey.fi/</a>
Green Activities	3	Going Green	Suomi	Luontoaktiviteetteihin keskittyneet ohjelmalvelut ja työpajoja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti tarjoavat yritykset.	<a href="https://greenkey.fi/mika-green-activities/">https://greenkey.fi/mika-green-activities/</a>

Posion ja Sallan alueilla toimivat STF-merkin saaneet matkailutoimijat käyttivät yhteensä kolmea eri sertifikaattia: Good Travel Seal, Green Key ja Green Activities. Good Travel Seal -sertifikaatin myöntävä yritys on alankomaalainen ja sitä käytti kaikkiaan kolme tarkastelluista toimijoista, joista yksi oli majoituspalvelu ja kaksi ohjelmalveluita. Good Travel Seal soveltuu kaikille matkailuun liittyville toimijoille, mutta se on etenkin suunnattu pienille ja keskisuurille yrityksille (*SME*) (Good Travel Guide, 2021). Green Key -sertifikaatti myönnetään Suomessa. Se soveltuu matkailualan majoituspalveluille ja käyntikohteille. Se oli myönnetty tässä tutkimuksessa tarkastelluista matkailualan toimijoista kuudelle, joista neljä oli majoituspalveluita ja kaksi käyntikohteita (Green Key, 2023a). Green Activities -sertifikaatin myöntää sama yritys kuin Green Key -sertifikaatin. Sitä käytti tarkastelluista toimijoista kolme, joista kaikki olivat ohjelmalveluita. Green Activities on suunnattu pääasiassa luontoaktiviteettejä tarjoaville matkailualan toimijoille (Green Key, 2023b)

Sisällönanalyysin koodaus tapahtui paikkasidonnaisuuden teorian (kts. Luku 3.), sekä kyselytutkimukseen (LIITE 1) saatujen vastausten perusteella sertifioinnin toimivuudesta. Koodit voidaan jakaa kahteen eri teemaan: Paikkasidonnaisuuteen ja sertifioinnin toimivuuteen. Koodit pyrittiin määrittämään samojen paikkasidonnaisuuden termien ympärille, joita käytettiin myös kyselytutkimuksessa (LIITE 1). Näiden

paikkasidonnaisuuteen liittyvien koodien avulla sisällönanalyyseissa pyritään tarkastelemaan sertifikaattien ja niitä tarjoavien yritysten paikkaan sijoittumista ja paikallisuutta, paikallisen luonnon ja matkailun alueellisen kehittämisen kautta. Tähän teemaan valikoituivat seuraavat koodit: paikka (*place*), paikallisuus (*locality*), sertifioinnin kohdealueen luonto (*local nature*), sertifioinnin kohdealueen luonnon tila (*state of nature*), kestävän matkailun alueellinen kehittäminen (*local/communal sustainable tourism development*). PPP-mallin mukaisesti koodeista paikka, sertifioinnin kohdealueen luonto, sekä sertifioinnin kohdealueen luonto keskittyy paikan ulottuvuuteen. Paikallisuus voidaan katsoa kuuluvan enimmäkseen henkilön ulottuvuuteen. Kestävän matkailun kehittämisen puolestaan luokittelen osaksi psykologisen prosessin ulottuvuutta. Koodien perustat eivät kuitenkaan rajoitu vain yhteen ulottuvuuteen, vaan niissä voi olla erilaisia merkityksiä, joista osa kuuluu paikkasidonnaisuuden toiseen ulottuvuuteen. Edellä mainitut koodit mukailevat myös kyselytutkimuksessa (LIITE 1) esitettyjä kysymyksiä, joilla kartoitettiin matkailutoimijoiden paikkasidonnaisuutta.

Toinen osa koodeista pyrkii selvittämään sertifikaatteja ja niiden toimivuutta Posiolla ja Sallassa. Nämä koodit luotiin kyselytutkimuksessa esitettyjen, paikkasidonnaisuuden kautta luotujen kysymysten sekä niihin saatujen vastausten, eli aineiston kautta (kts. Luvut 4.1 ja 5). Toiseen teemaan valikoituneet koodit olivat: sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet (*special features of the environment*), paikalliset ihmiset (*local people*), jo tapahtuvan kestävän toiminnan osoitus (*to show already sustainable actions*), kestävän toiminnan parantaminen (*improvement of sustainable actions*) ja sertifikaatin paikallinen soveltuvuus (*suitability*). Koska yksi verkkosivustoista ei ollut saatavilla suomeksi, tehtiin sisällönanalyysi kahden sertifikaatin sivuston osalta suomenkielisin ja kolmannen osalta englanninkielisin koodein. Sertifioinnin kohdealueella tarkoitin tässä tutkimuksessa aluetta, jolla sertifikaatin hankkiva matkailutoimija toimii, eli Posio tai Salla, riippuen toimijasta.

*Taulukko 12 Sisällönanalyyysiin valikoidut koodit.*

<b>Teorian perusteella valikoidut koodit (paikkasidonnaisuus)</b>	<b>Kyselytutkimuksen perusteella valikoidut koodit (sertifikaattien toimivuus)</b>
Paikka ( <i>place</i> )	Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet ( <i>special features of the environment</i> )
Paikallisuus ( <i>locality</i> )	Paikalliset ihmiset ( <i>local people</i> )
Sertifioinnin kohdealueen luonto ( <i>local nature</i> )	Jo kestävän toiminnan osoitus ( <i>to show already sustainable actions</i> )

Sertifioinnin kohdealueen luonnon tila ( <i>state of nature</i> )	Kestävän toiminnan parantaminen ( <i>improvement of sustainable actions</i> )
Kestävän matkailun aluellinen kehittäminen ( <i>local/communal sustainable tourism development</i> )	Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus ( <i>suitability</i> )

Sisällönanalyysi toteutettiin käymällä koko aineisto läpi, aina yhtä koodia tarkastellen. Yhteensä koodeja oli 10, eli aineisto käytiin sisällönanalyysin vaiheessa läpi 10 kertaa. Ensin tarkasteltiin paikkasidonnaisuuden teemaa ja sen koodeja, jonka jälkeen tehtiin sama sertifikaattien toimivuuden teeman kautta. Käytännössä sisällönanalyysi toteutettiin niin, että ensin etsin sivustoilta koodin mukaista sisältöä, jonka sitten jaottelin. Koodia vastaava sisältö kirjoitettiin ylös, jonka jälkeen kaikkia koodeja ja niitä vastaavia sisältöjä verrattiin ja analysoitiin. Myös verkkosivuilla olleita kuvia analysoitiin. Tarkastelin kuvia samoilla koodeilla, kuin tekstiäkin.

Seuraavassa taulukossa avaan jokaisen koodin ja määrittelen, miten koodeja on käytetty sisällönanalyysissa (Taulukko 3). Lisäksi taulukoin jokaiselta sivustolta ja sivulta löytämäni havainnot jokaista koodia kohti (kts. Taulukko 4 ja Liite 2). Käyn havaintoja ja tuloksia läpi myöhemmin, luvussa 5.

*Taulukko 13 Koodien käyttö sisällönanalyysissa.*

<b>Teorian perusteella valikoidut koodit (paikkasidonnaisuus)</b>	<b>Koodin käyttö sisällönanalyysissa</b>
Paikka ( <i>place</i> )	Sertifikaatin sijoittaminen tiettyyn paikkaan. Osoitus paikasta, jossa se toimii.
Paikallisuus ( <i>locality</i> )	Sertifikaatin paikallisuus. Pitääkö sertifikaatti tai sen myöntävä yritys itseään paikallisena toimijana? Kuinka sertifikaatti arvottaa paikallisuutta?
Sertifioinnin kohdealueen luonto ( <i>local nature</i> )	Sertifikaatin esittämä paikallinen luonto. Miltä sertifioinnin kohteen paikallinen luonto näyttää aineistossa? Miten kohdealueen luontoa tuodaan esille?
Sertifioinnin kohdealueen luonnon tila ( <i>state of nature</i> )	Minkälaisena sertifioinnin kohdealueen luonnon tilaa tuodaan esille?
Kestävän matkailun aluellinen kehittäminen ( <i>local/communal sustainable tourism development</i> )	Miten sertifikaatissa esitetään kestävän matkailun kehittäminen alueellisesti tai yhteisöllisesti?

<b>Kyselytutkimuksen perusteella valikoidut koodit (sertifikaattien toimivuus)</b>	<b>Koodin käyttö sisällönanalyysissa</b>
Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet ( <i>special features of the environment</i> )	Minkälaisia erityispiirteitä sertifioinnissa otetaan huomioon?

Paikalliset ihmiset ( <i>local people</i> )	Millaisina paikalliset ihmiset esitetään?
Jo kestäväen toiminnan osoitus ( <i>to show already sustainable actions</i> )	Kuinka sertifiointilla tuodaan esille toimijan jo harjoittamaa kestävää toimintaa?
Kestäväen toiminnan parantaminen ( <i>improvement of sustainable actions</i> )	Kuinka sertifiointissa tuodaan esille kestäväen toiminnan parantaminen?
Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus ( <i>suitability</i> )	Millaisiin paikkoihin sertifikaatti soveltuu? Miten se tuodaan esille?

Taulukko 14 Esimerkkitaulukko sisällönanalyysista.

	Good Travel Seal (etusivu)	Green Key (etusivu)	Green Activities (etusivu)
Paikka ja ( <i>place</i> )	Operates worldwide (x2) / Green Zones / The audit can be carried out on-site / Taiwan (x2), North East and Yilan Coast / Fulong Hotel North East and Yilan Coast, Taiwan / around the globe / global audience / destination (x3) or country / several regions / Bonaire (x2)	Maaailman johtava matkailualan vastuullisuusohjelma ja -sertifikaatti. / Ohjaa heti katsomaan Suomen jo sertifioitut kohteet. / Sivulla kuva Suomen Lapista, jossa revontulet taivaalla.	Etusivulla on kuva, jossa henkilö hyppää järveen. Järven laitamilla on kuusia ja lehtipuita. / Toisessa kuvassa pyöräillään mäntymetsän keskellä kulkevalla tiellä. / Pohjoismaiden ainoa / Helsingistä Lappiin asti ulottuvalla alueella.
Paikallisuus ( <i>locality</i> )	Local expert organisations and representatives (x2) / certification in the local language / local DMO's / local employment	Asettaa paikallisuuden kielellä? / Sivu on suomeksi.	Sivu suomeksi.
Sertifioinnin kohdealueen luonto ( <i>local nature</i> )	-	-	Etusivun kuvalla määritellään jo hieman, minkälainen luonto kohteessa voisi olla, sivulla on toinen kuva, jossa on myös luontoa.
Sertifioinnin kohdealueen luonnon tila ( <i>state of nature</i> )	-	-	Kuvan luonto on kesällä vihreää ja puhdasta. / Toisessa kuvassa neljä henkilöä pyöräilee luonnon keskellä, kuitenkin asfaltoidulla tiellä.
Kestäväen matkailun aluellinen kehittäminen ( <i>local/communal sustainable tourism development</i> )	Community for hotels, sharing knowledge and best practices, and standing side by side to promote sustainability in the travel industry / Cooperate with local representatives and partner organisations to support the introduction of the certification program in a new destination or country / The Swiss Sustainability Programme / Sustainabel Travel Taiwan	Henkilökunnan, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien VASTUULLISUUSOSAAMISEN kehittäminen	-

Taulukossa 4 on pystyakselilla määritellyt koodit ja vaaka-akselilla sertifikaatit sekä tarkastellun sivun nimi. Taulukkoon on listattu kaikki koodille merkitykselliset osat kultakin tarkastellulta verkkosivulta. Taulukkoon on kirjattu sekä koodia vastaavia määritelmiä, mutta

myös määritelmien puutteita. Kaikki sisällönanalyysin taulukot ja määritelmät on mainittu liitteessä (Liite 2). Sisällönanalyysin tulosluvussa (luku 5) yhdistin jotkin koodit yhdeksi ryhmäksi, jotta tulokset olisivat mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä. Käsittelin koodeja muuten yksittäisinä ja koko sisällönanalyysi tehtiin yksittäisiä koodeja tarkastelemalla.

#### 4.3. Tutkimusetiikka ja tutkijan asema

Tieteelliseen tutkimukseen liittyvä vahvasti etiikka. Tutkimuksen tulosten uskottavuus ja tiedeyhteisön hyväksyntä voidaan varmistaa käyttämällä hyvää tieteellistä käytäntöä, josta vastaa aina tutkija itse. Käytännössä hyvä tieteellinen käytäntö sisältää tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen noudattamista, tutkimuksen kriteerien mukaisia, eettisesti kestäviä menetelmiä, sekä tutkijoiden työn kunnioittamista ja näiden aiemmin mainittujen vaatimusten mukaista toimimista. Jos tutkimus vaatii, myös tutkimuslupien hankkiminen, tutkimukseen osallistuvan tutkimusryhmän oikeudet, vastuut, velvollisuudet ja toimet on sovittava, sekä kaikki tutkimuksen kannalta tärkeät sidonnaisuudet (mm. rahoitus) on tuotava julki. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023)

Ihmistieteissä lähtökohta on tutkittavien henkilöiden luottamus tutkijaan ja tieteeseen. Jotta tämä luottamus säilyy, on tärkeää noudattaa hyviä tieteellisiä käytäntöjä, sekä pitää huolta tutkittaviin kohdistuvien oikeuksien kunnioittamisesta. Myös haastateltaessa täytyy muistaa osallistujan oikeudet, kuten Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019) kertoo: “Haastatteluun osallistuessaan tutkittavalla henkilöllä on oikeus osallistua tutkimukseen vapaaehtoisesti, kieltäytyä osallistumasta, keskeyttää osallistuminen, peruuttaa suostumus, saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, saada ymmärrettävä kuva tutkimuksen tavoitteista, sekä tietää olevansa tutkittavana.”

Laadullisessa tutkimuksessa, kuten muussakin tieteellisessä tutkimuksessa, etiikka kuuluu jokaiseen tutkimuksen vaiheeseen, alusta loppuun. Erityisen tärkeää se on tilanteissa, joissa tutkittavia henkilöitä kohdataan, sekä heitä koskevan tutkimuksen osan kirjoittamisessa (Kallinen & Kinnunen, 2023).

Tutkijana olen vastuussa oman tutkimukseni eettisyydestä ja olen sitoutunut noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä tutkimuksessani. Tässä tutkimuksessa erityisesti oli otettava

huomioon kyselytutkimus ja siihen osallistuneet vastaajat sekä yksi puhelimitse tehty haastattelu. Koska tutkimukseni perustuu paikkasidonnaisuuteen, oli alusta asti selvää, että tullaan tutkimuksessa lähestymään ihmisten perinteitä, kulttuureita, tapoja ja muita henkilökohtaisia tuntemuksia paikkasidonnaisuuden määrittämisessä. Lisäksi toteutin tutkimukseni varsin pienillä paikkakunnilla, joissa on vähän matkailutoimijoita. Tämän vuoksi anonymiteetin suojaaminen korostuu ja voi olla haastavaa.

Tutkimuksen alussa oli myös tarkoitus kerätä aineisto kyselytutkimuksella sekä lyhyillä haastatteluilla. Edellä mainittujen metodien vuoksi oli erittäin tärkeää ottaa etiikka mukaan tutkimukseen jo varhaisessa vaiheessa, suunniteltaessa tutkimuskysymyksiä. Vaikka tutkimuksen rajauksen vuoksi tutkimukseen oli mahdollista pyytää osallistumaan varsin suppea joukko matkailutoimijoita, tein alusta asti päätöksen, ettei vastaajia, heidän tietojaan, eikä edustamaansa yritystä mainita tutkimuksessa lainkaan. En myöskään kerro tutkimuksessa vastaajien asemaa heidän edustamissa organisaatioissa suojatakseni heidän anonymiteettiään. Esimerkiksi kyselytutkimuksessa ei haluttu tuoda esille vastanneen henkilön tunnistetietoja ja kyselytutkimusta luodessa pyrin asettamaan kysymykset niin, ettei vastauksista selviäisi vastanneen henkilön tietoja. Lähettäessäni sähköpostilla kutsuja haastatteluihin ja kyselytutkimukseen osallistumiseen, ilmoitin, että haastattelu nauhoitetaan, mutta nauhoja, kyselyyn vastanneiden nimiä, eikä heidän edustamiaan organisaatioita mainita tutkimuksessa nimeltä. Loppujen lopuksi haastatteluja tehtiin vain yksi, jota ei kuitenkaan ainoana haastatteluna edes nauhoitettu, koska en kokenut yhdestä nauhoitteesta olleen tutkimukselle erityistä merkitystä.

Kyselytutkimukseen osallistuneet henkilöt ovat vapaaehtoisesti vastanneet kyselyyn ja kirjoittaneet itse vastauksensa, kuten ovat parhaaksi nähneet. Tutkimuksen ainoassa haastattelussa pyrin kertomaan vastaajalle neutraalisti kyselyn eri osioista, niiden tarkoituksista, sekä pyrin pitämään kyselyn mahdollisen vastauksiin vaikuttavan lisätiedon minimissä, mutta haastattelun jälkeen kerroin hyvinkin tarkasti tutkimuksesta, sen tavoitteista ja mahdollisuuksista. On selvää, että haastatteluun osallistunut vastaaja sai minulta sanallisesti enemmän informaatiota tutkimuksesta koko puhelun aikana, kuin mitä itsekseen kyselytutkimukseen vastanneet ovat saaneet. Lähettämissäni sähköposteissa painotin kaikkien kyselyyn osallistuvien mahdollisuutta saada tutkimuksesta ja kyselylomakkeesta lisätietoa halutessaan.

Sisällönanalyysissa tutkin sertifiointeja tarjoavien yritysten verkkosivustoja ja niillä esiintyvien sertifikaattien verkkosivuja. Koska nämä sivut ovat julkisesti saatavilla, ei niiden käyttämiseen aineistona tarvittu erikseen lupaa. En ilmoittanut sertifikaatteja tarjoaville yrityksille tekeväni sisällönanalyysia, sillä en pitänyt sitä tarpeellisena julkisesti saatavaa sisältöä tutkittaessa. Aineiston keruussa olin huolellinen ja otan tutkijana vastuun kaikesta kerätystä aineistosta sekä aineiston sen hetkisestä paikkansapitävyydestä ja vastaavuudesta saatavilla olleeseen aineistoon. Sisällönanalyysissa olennaista on koodauksen systemaattisuus sekä analyysin toistettavuus. Pyrin esittämään analyysin koodit systemaattisesti ja tuomaan ilmi, minkälaisia merkityksiä koodit saivat analyysissa. Lisäsin myös taulukoita selkeyttämään koodistoa ja sen käyttöä tutkimuksessa. Analyysivaiheesta taulukoin kaikki koodeja vastaavat termit ja käsitteet aineistosta, jotta analyysi olisi mahdollisimman läpinäkyvää ja systemaattista sekä sen voisi tahdottaessa tarkistaa vielä myöhemmin. Esitin tutkimuksessani esimerkin analyysistä (Taulukko 4, s. 35), sekä lisäsin kaikki kokoamani taulukot liitteeksi tutkimukseen.

Kokonaisuutena pyrin tutkimukseni ajan johdonmukaiseen, selkeään ja tarkkaan työskentelyyn sekä puolueettomaan aineiston ja tulosten tulkintaan. Oma suhteeni Posioon ja Sallaan on täysin matkailuun liittyvä. Olen kyllä käynyt Posiolla, mutta tunnen sen enimmäkseen juuri STF-merkin ja sen matkailupalveluiden kautta. Olen jo pitkään työskennellyt matkailualalla, jonka kautta olen tutustunut posiolaisiin ja sallalaisiin matkailutoimijoihin, mutta en koe, että he olisivat minulle yksittäin kovinkaan tuttuja. En myöskään tunne yhtään kyselyyn osallistunutta henkilöä henkilökohtaisesti. Tutkimuksellani ei ole toimeksiantajaa, enkä ole saanut sitä varten lainkaan rahoitusta.



## 5. KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

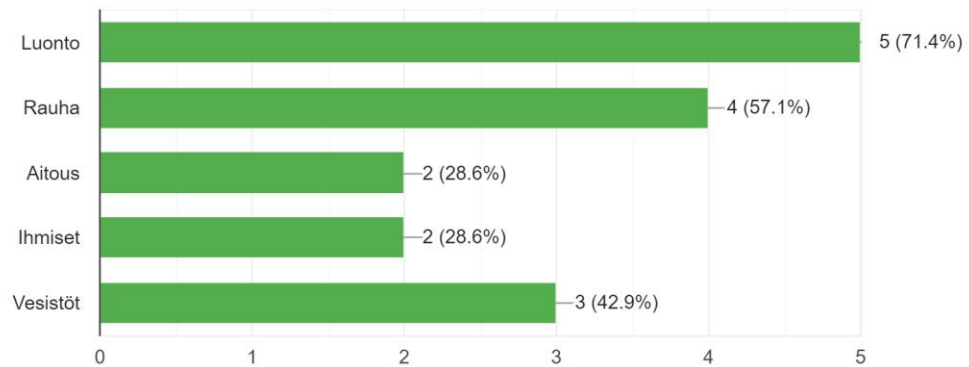
Tässä luvussa esitellään kyselytutkimuksen tulokset. Tulokset on jaoteltu neljään alalukuun, joista ensimmäisenä tarkastelen Posion ja Sallan erityispiirteitä kyselytutkimuksen kautta. Erityispiirteiden jälkeen tarkastelen paikan identiteettiä ja sen jälkeen paikkasidonnaisuutta ja sen mittaamista. Viimeisessä alaluvussa tarkastelen sertifikaatteja ja niiden toimivuutta matkailutoimijoiden näkökulmasta.

Pyyntö kyselytutkimukseen osallistumiseen lähetettiin yhteensä 13 STF-merkin saaneelle matkailutoimijalle Posion ja Sallan alueilla. Näistä matkailutoimijoista 10 toimii Posiolla ja 3 Sallassa. Nämä 13 matkailutoimijaa vastasivat 100% STF-merkin saaneista matkailualan toimijoista Posiossa ja Sallassa kyselyn tekohetkellä (kts. Visit Finland, 2023). Kyselyyn vastasi yhteensä 8 matkailutoimijan edustajaa, joista yksi edusti kahta eri toimijaa, minkä vuoksi kyselyyn vastauksia on yhteensä 7. Vastaaajista 5 toimii Posiolla (6 eri matkailutoimijaa) ja 2 Sallassa. STF-merkin saaneista matkailutoimijoista tavoitettiin Posiolta 60% ja Sallasta n. 67%. Yhteensä Posion ja Sallan alueilla toimivista STF-merkin saaneista yrityksistä tavoitettiin kyselyllä lähes 62%. Vastanneet matkailutoimijat kulkevat tutkimuksessa nimillä “Matkailutoimija 1-7”.

### 5.1. Posion ja Sallan erityispiirteet

Tarkastelin kaikkia vastanneita matkailutoimijoita yhtenä joukkona. Yksittäinen joukko auttoi vastanneita toimijoita pysymään anonyymeina, sekä antoi minulle tutkijana mahdollisuuden vertailla joukkoa myös muuten kuin kotipaikan perusteella. Valitessani Sallaa Posion rinnalle tutkimukseen, tein oletuksen, että Sallassa matkailutoimijoilla on samankaltaiset lähtökohdat ja ajatukset kuin Posiollakin. Tätä puoltavat myös kyselyn vastaukset paikan erikoispiirteistä Posiolla ja Sallassa. Kummallakin paikkakunnalla vastanneet toimijat kokivat erityisiksi piirteiksi hyvin samankaltaisia asioita, kuten luonto, rauhallisuus ja aitous. Erilaisiakin piirteitä vastauksissa mainittiin, mutta alkuperäistä olettamustani voidaan pitää varsin osuvana ja yhtä joukkoa tutkimukselle sopivana.

Taulukko 15 Paikan erityispiirteet kootusti



Vastaajia oli yhteensä seitsemän ja luonto mainittiin paikan erityispiirteenä viidessä vastauksessa. Kahdessa vastauksessa, joissa ei mainittu luontoa, puhuttiin kuitenkin maaston monipuolisuudesta, vesistöistä, tunturista ja luonnonsuojelualueesta. Vastausten perusteella luontoa voidaan pitää tärkeimpänä paikan erityispiirteenä vastaajille. Luonnon lisäksi vastauksissa tuotiin eniten esiin rauhaa tai rauhallisuutta. Rauha tai rauhallisuus mainittiin neljässä vastauksessa, jonka lisäksi kahdessa muussa vastauksessa puhuttiin erämaisyydestä, sekä asukkaiden vähyydestä ja tilasta. Aitous mainittiin itsessään kaksi kertaa, mutta vastauksissa mainittiin myös uniikkisuus, joka on hyvin samankaltainen termi. Lisäksi vastauksissa tuli ilmi paikalliset ihmiset kaksi kertaa, jonka lisäksi mainittiin myös paikallisuus ja yhteisöllisyys. Viimeisenä nostona vastausten erilaisuudesta Sallan ja Posion välillä on vesistöt, jotka mainittiin kolme kertaa, mutta vain posiolaisten vastaajien toimesta. Tämä selittyy vesistöjen lukumäärän ja koon eroista alueilla. (Taulukko 5)

Vastaajien mainitut erityispiirteet olivat varsin laajasti hajautuneita PPP-mallin mukaisen paikkasidonnaisuuden eri ulottuvuuksiin. Luonto ja vesistöt ovat osa paikan ulottuvuutta, tarkemmin fyysistä osa-aluetta. Rauha ja aitous puolestaan edustavat psykologisen prosessin ulottuvuutta. Erityispiirteenä ihmiset voidaan laittaa henkilön ulottuvuuden alle osana kulttuurin ja ryhmän osa-aluetta. (kts. luku 3, s. 21)

## 5.2. Paikan identiteetti

Paikan identiteetti liittyy PPP-mallissa paikan ulottuvuuteen (kts. luku 3, s. 21). Osa kysymyksistä pyrki selvittämään paikan fyysisiä piirteitä kuten paikan kauneutta ja luontoa.

Toiset kysymykset taas pyrki selvittämään paikan sosiaalisia piirteitä kuten yhteisöllisiä tapahtumia tai paikan eteen tehtyä työtä. Paikan identiteettiin liittyvät kysymykset sivuavat myös hieman psykologisen prosessin ulottuvuutta tarkastellessaan vastaajan muistoja ja tekemistä.

Paikan identiteettiä ja sille tärkeitä ominaisuuksia Posiolla ja Sallassa selvitettiin osiossa 1. Paikan identiteetille tärkeitä ominaisuuksia määritettiin kysymyksillä A-J (Liite 1).

Kysymyksissä esitettiin väittämiä, joiden tärkeyttä vastaajat arvioivat paikan identiteetille.

Vastaajat vastasivat Likert -asteikolla vaihtoehtoista 1-5, jossa 1 oli “ei lainkaan tärkeä” ja 5 oli “erittäin tärkeää”.

*Taulukko 16 Paikan identiteetti*

Väittäjä	Vastausten keskiarvo (1-5)
A. Paikan esteettinen kauneus	4.7
B. Maiseman fyysiset piirteet	4.7
C. Paikalle ominainen luonto	4.9
D. Paikan ympäristön tila (laatu ja terveys)	4.7
E. Luonnon antimet, joita voi kerätä/hankkia paikassa.	4.9
F. Paikassa järjestettävät yhteisölliset/sosiaaliset tapahtumat	3.6
G. Työ, jota vastaaja on tehnyt paikan eteen ryhmänsä kautta*	3.9
H. Asiat, joita vastaaja tekee itsekseen paikassa	4.3
I. Muistot, joita vastaaja yhdistää paikkaan	3.7
J. Paikalle aiemmin mainitut erityispiirteet	4.7

\*ryhmä = organisaatio, jossa vastaaja toimii

Tulokset osoittavat kyselyyn vastanneiden pitävän paikan identiteetille tärkeimpänä paikalle ominaista luontoa, sekä luonnon antimia, joita voi kerätä tai hankkia paikassa. Näiden molempien väittämien keskiarvo oli 4,9. Seuraavina ja myös erittäin tärkeinä, keskiarvolla 4,7 pidettiin alueen esteettistä kauneutta, maiseman fyysisiä piirteitä, ympäristön tilaa, sekä jo aiemmin mainittuja paikan erityispiirteitä. Lisäksi tärkeänä pidettiin myös asioita, joita vastaajat tekevät itsekseen paikassa. Kaikkein vähiten tärkeänä paikan identiteetille pidettiin paikassa järjestettäviä yhteisöllisiä tai sosiaalisia tapahtumia, sekä muistoja, joita vastaajat yhdistävät Posiolle tai Sallaan. (Taulukko 6).

### 5.3. Paikkasidonnaisuus ja sen mittaaminen

Kyselytutkimuksen osio 2A selvitti vastaajien paikkasidonnaisuutta. Paikkasidonnaisuuden ja paikan määritelmä tässä tutkimuksessa löytyvät luvusta 3 (s. 16-18). Paikalla tässä tutkimuksessa ja kyselyssä puhutaan Posion ja Sallan matkailualueista. Paikkasidonnaisuutta mitattiin kysymyksillä K-Q (Liite 1). Paikkasidonnaisuuden vahvuus mitattiin laskemalla vastausten keskiarvo kysymyksiin K-Q välillä 1-5. Koska pyrin mittaamaan vastaajien paikkasidonnaisuuden vahvuutta ja vertaamaan sen vaikutusta muihin tutkimuksen tuloksiin, jaoin paikkasidonnaisuuden vahvuudet viiteen vahvuuskategoriaan: Erittäin heikkoon paikkasidonnaisuuteen (1-1,4), heikkoon paikkasidonnaisuuteen (1,5-2,4), neutraaliin paikkasidonnaisuuteen (2,5-3,4), vahvaan paikkasidonnaisuuteen (3,5-4,4) ja erittäin vahvaan paikkasidonnaisuuteen (4,5-5).

*Taulukko 17 Vastaajien paikkasidonnaisuuden vahvuus*

Vastaaja	Paikkasidonnaisuuden vahvuus	Vahvuuskategoria
Matkailutoimija 1	4.4	Vahva
Matkailutoimija 2	4.3	Vahva
Matkailutoimija 3	4.9	Erittäin vahva
Matkailutoimija 4	2.1	Heikko
Matkailutoimija 5	4.9	Erittäin vahva
Matkailutoimija 6	2.6	Neutraali
Matkailutoimija 7	4.3	Vahva
Keskiarvo	3.9	

Taulukosta 7 huomataan, että kaksi matkailutoimijaa kuuluu erittäin vahvan paikkasidonnaisuuden kategoriaan, kolme vahvan paikkasidonnaisuuden kategoriaan, sekä yksi matkailutoimija neutraalin paikkasidonnaisuuden kategoriaan ja yksi heikon paikkasidonnaisuuden kategoriaan. Kaikkien vastanneiden matkailutoimijoiden keskiarvoinen paikkasidonnaisuus on 3,9. Voidaan todeta vastanneiden matkailutoimijoiden paikkasidonnaisuuden olevan vahvaa, sekä varsin hajautunutta vahvuusasteikolle.

Vahvuuskategorian mukaisesti voimme tutkia eri ryhmien tuloksia tutkimuksen muissa osissa sekä vertailla paikkasidonnaisuuden merkitystä tutkimuksen tuloksissa.

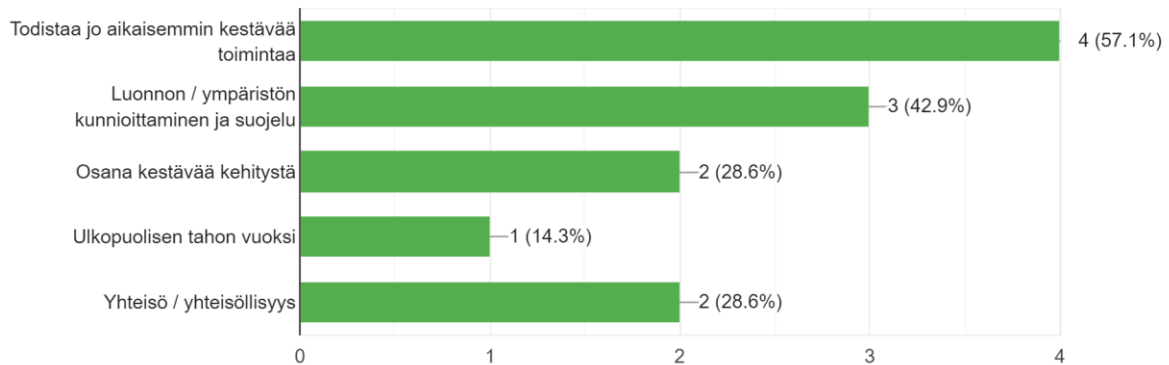
#### 5.4. Sertifikaatit ja niiden toimivuus matkailutoimijoiden näkökulmasta

Kyselyyn osallistuneilla matkailutoimijoilla on kaikilla Sustainable Travel Finland (STF)-merkki. Osana STF-polkua ja -merkin saamista, on myös haettava kolmannen osapuolen ekosertifikaatti, jolla ohjataan organisaation toimintaa. Kolmannen osapuolen sertifikaatteja tarkasteltiin kyselytutkimuksen kolmannessa osiossa. Osio 3 (AA-AN, Liite 1) pyrki selvittämään matkailutoimijoiden kokemuksia sertifiointista ja sertifikaateista. Osiossa kysyttiin muun muassa sertifiointin syitä, sertifikaatin soveltuvuutta Posiolle tai Sallaan, sertifiointin hyötyjä ja niiden toteutumista, sekä sertifikaatin kokonaisarvosanaa ja kehittämiskohteita. Osio 3 koostui erilaisista kysymyksistä ja vastausvaihtoehdoista, jotka vaihtuivat kysymykseen liittyen. Kysymykset AE, AF, AG, AH, AI, AJ ja AL antoivat vastaajan valita asteikolla 1-5. Tulosten luettavuuden helpottamiseksi koostin näistä taulukon (Taulukko 9). Näiden lisäksi muihin kysymyksiin vastattiin tekstillä.

STF-polkuun soveltuvia sertifikaatteja sekä kyselyyn vastanneiden matkailutoimijoiden valitsemia sertifikaatteja avasin aiemmin luvussa 4.2 ja tarkastelen niitä vielä tarkemmin sisällönanalyysin tuloksissa luvussa 6. STF-polkuun soveltuvia sertifikaatteja on yhteensä 22 erilaista sertifikaattia, joista 11 soveltuu majoituspalveluille, 8 vierailukohteille, sekä 8 ohjelmapalveluille (Visit Finland, 2022b). Kyselytutkimukseen osallistuneilla kahdeksalla matkailutoimijalla oli käytössään yhteensä kolmea eri ekosertifikaattia, Green Key -, Green Activities - ja Good Travel Seal -sertifikaatti.

Ensimmäisenä sertifikaattiosiossa kysyttiin, miksi vastaajat olivat halunneet sertifioida yrityksen toimintaa ja hakea STF-merkkiä. Tähän saatiin monenlaisia vastauksia, joissa painotettiin muun muassa ennalta tehdyn toiminnan todistamista sertifikaatilla, luonnon tai ympäristön kunnioittamista ja suojelua, sekä kestäväää kehitystä (Taulukko 8).

Taulukko 18 Sertifioinnin syyt



Suurin osa vastaajista mainitsi vähintään yhdeksi syyksi sertifiointiin jo aiemman kestävän toiminnan todistamisen. Yksi vastaajista kertoi sertifikaatin olevan merkki aiemmasta työstä ulkopuolisille:

*Yrityksen arvot ja toiminta ovat jo olleet pitkään ympäristöä kunnioittavaa ja säästävää. Sertifiointi on merkki siitä ulkopuolisille. Mitään ei tarvitse enää erikseen selitellä.*  
- Matkailutoimija 2

Toiseksi eniten syissä mainittiin luonto, ympäristö tai niiden kunnioittaminen ja suojeleminen. Esimerkiksi yksi vastaajista totesi arvostavansa luontoa ja tahtoi pitää ympäristönsä puhtaana:

*Arvostamme luontoamme ja haluamme osaltamme tukea ympäristömme säilymistä puhtaana.* - Matkailutoimija 3

Kaksi vastaajista piti sertifikaattia osana kestävän kehityksen mukaista toimintaa, sekä mainitsivat yhteisön tai yhteisöllisyyden olleen yksi heidän motiiveistaan ottaa sertifikaatti.

*Haluan uskoa että sertifikaatti on osoitus laadusta ja samalla lojaaluisuutta muille alueen toimijoita kohtaan.* - Matkailutoimija 5

Yksi vastaaja myös kertoi paikallisen matkailun kohdealueen organisaation alunperin ehdottaneen sertifiointia. Tämä puoltaa aiempaa tutkimusta, jossa osa tutkimuksista keskittyi esimerkiksi destinaation kilpailukykyyn (Font, ym., 2021). Suomessa matkailualue voi saada STF-merkin, kun 50% sen alueen matkailutoimijoista on saanut oman merkkinsä. Voidaan pitää selvänä, että STF-merkkien määrä vaikuttaa alueen kilpailukykyyn.

Sertifioinnin syiden jälkeen kysyttiin vastaajien syitä valita juuri heillä oleva sertifikaatti. Sertifikaatin valinnan syyksi kolme vastaajaa piti sertifikaatin sopivuutta omaan toimintaan. Kahden mielestä heidän valitsemansa sertifikaatti sopii pienille yrityksille. Yksi vastaaja piti

sertifikaattia yhtenäisenä alueen muiden toimijoiden kanssa, sekä yksi vastaaja perusteli sertifikaatin valintaa sen halvan hinnan vuoksi.

Luvussa 2.4 tarkastelin sertifiointin haasteita. Sertifikaatin valinta hinnan mukaan oli aiemman kirjallisuuden kautta jopa odotettavaa. Suurin osa sertifiointin haasteista, etenkin pienillä ja keskisuurilla yrityksillä liittyikin juuri resurssien puutteeseen (kts. Halminen & García-Rosell, 2022).

Kysyttäessä vastaajien kokemusta odotetuista sertifikaatin ja STF-merkin tuomista hyödyistä kolme vastaajista piti odotettuja hyötyjä toteutuneina, yksi pääosin toteutuneina, yksi ei osannut vastata ja kaksi vastaajista eivät kokeneet sertifiointin hyötyjä toteutuneina. Kokemukset vaihtelivat suuresti, mistä esimerkkinä kahden matkailutoimijan hyvin erilainen vastaus:

*Kyllä merkki on huomattu ja tyytyväisyys näkyy asiakkaista. - Matkailutoimija 2*

*Eivät ole. Rahat vain menneet. - Matkailutoimija 4*

Yksi aiemmassa tutkimuksessa mainituista haasteista oli matkailutoimijoiden puutteellinen ymmärrys sertifikaattien hyödyistä (Spenceley, 2019; Margaryan & Stensland, 2017). Aiemman tutkimuksen perusteella on siis esimerkiksi mahdollista, että osa matkailutoimijoista ei ymmärrä sertifikaatin kaikkia hyötyjä, eikä sitä kautta koe sertifiointin hyötyjä toteutuneina. Sertifiointin hyödyistä kertomisessa onkin alueorganisaatiolla suuri rooli.

*Taulukko 19 Osion 3 kysymykset asteikolla 1-5.*

Kysymys	Vastausten keskiarvo
AE) Kuinka paljon sertifikaatti parantaa/on parantanut kestävyyttä toiminnassanne?	3.0
AF) Kuinka soveltuva sertifikaatti on Posiolle / Sallalle?	3.4
AG) Kuinka hyvin sertifikaatti ottaa huomioon aiemmin mainitsemasi Posiolle / Sallalle tyypilliset erikoispiirteet?	3.4
AH) Kuinka tärkeää sinulle on, että sertifikaatin myöntävä organisaatio tuntee Posion / Sallan ja ymmärtää sille tyypilliset erikoispiirteet?	4.7
AI) Kuinka tärkeää sinulle olisi, että sertifikaatin myöntävä organisaatio olisi paikallinen?	3.4
AJ) Mikä olisi teidän antama kokonaisarvosana teille myönnetylle sertifikaatille? (1-5)	3.6
AL) Kuinka hyvin sertifikaatti ottaa huomioon teille tärkeät kestävyuden ulottuvuudet?	3.6

Kysymyksessä AE (Taulukko 9) kartoitettiin vastaajien kokemusta sertifikaatin avulla kestävä toiminnan parantamisessa. Yksikään vastaajista ei kokenut sertifikaatin parantaneen kestävyyttä “erinomaisesti”. Kestävä toiminnan parantaminen sertifikaatin kautta jäi vastaajien mielestä pieneksi, keskiarvo 3,0 oli pienin kaikista kolmannen osion vastausten keskiarvoista. Taulukossa 8 sertifioinnin syyksi suurin osa toimijoista mainitsi mahdollisuuden todistaa aiempaa kestävä työtä, joten voi olla, etteivät vastaajat koe sertifikaattien lisänneen kestävyyttä toiminnassa, toiminnan jo ollessa kestävä.

Vastaajat kokivat heidän valitsemansa sertifikaatin soveltuvan keskiarvolla 3,4 Posiolle tai Sallaan (AF). Kysymyksessä AF kysyttiin myös miksi sertifikaatti soveltui tai ei soveltunut. Sertifikaatin soveltumisen puolella olleet vastaajat perustelivat sitä muun muassa paikallisen matkailun perustumisella jo ennestään luontoon, alueen olemisella jo ennestään vihreä ja ekologinen, jo aiemman toiminnan olleen vastuullista ennen sertifikaatteja sekä kestävä kehityksen periaatteiden olevan olennainen osa aluetta jo ennestään. Samankaltaisia syitä kertoo myös Margaryan ja Stensland (2017) omassa tutkimuksessaan luontomatkailuyritysten syistä olla ottamatta sertifikaatteja osaksi omaa toimintaansa.

Vastaajat, jotka eivät puolestaan kokeneet sertifikaatin soveltuvan alueelle, perustelivat muun muassa sertifikaattien olevan tehtyjä suuremmille alueille, jolloin jotkin sertifikaatin osa-alueet eivät sovellu jokaiselle alueelle. Myös alueelliset haasteet kierrätyksen suhteen otettiin yhdessä vastauksessa huomioon.

Samaan keskiarvoon (3,4) päädyttiin myös kysymyksen AG osalta, jossa kysyttiin kuinka hyvin sertifikaatti ottaa huomioon paikan erityispiirteet. Suurin osa vastaajista (71,4%) koki sertifikaatin ottavan “hyvin” (4, asteikolla 1-5) huomioon aiemmin mainitsemansa paikan erityispiirteet, yksi vastaaja “melko hyvin” (3, asteikolla 1-5) ja yksi vastaajista ei kokenut sertifikaatin ottavan erityispiirteitä huomioon lainkaan (1, asteikolla 1-5).

Kysymys, josta vastaajat olivat kaikkein eniten samaa mieltä oli kysymys AH, jossa kysyttiin kuinka tärkeää olisi, että sertifioiva yritys tuntisi ja ymmärtäisi Posion ja Sallan paikalliset erityispiirteet. Tähän kysymykseen 71,4% prosenttia vastasi 5, eli “erittäin tärkeää” ja loput 28,6% vastasi 4, eli “hyvin tärkeää”. Keskiarvo vastauksille oli 4,7, joka oli 1,1 korkeampi, kuin toiseksi suurin keskiarvo osiossa 3. Voidaan todeta, että vastaajien mielestä sertifioivan yrityksen ymmärrys paikan erityispiirteistä olisi erittäin tärkeää.

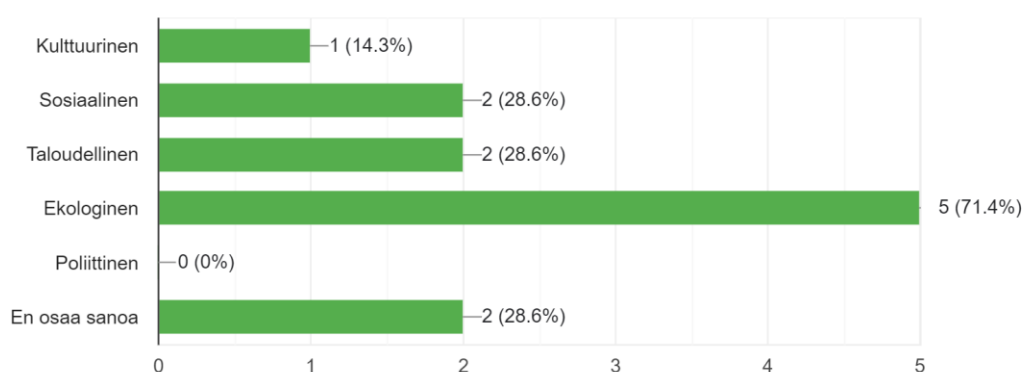


Tähän oli jatkoa seuraavassa kysymyksessä AI, jossa puolestaan pyrittiin kartoittamaan vastaajien mielipidettä sertifioivan yrityksen paikallisuuden tärkeydestä. Vaikka paikan erityispiirteiden tuntemus oli vastaajien mielestä tärkeää, ei paikallisuutta pidetty yhtä tärkeänä. Vastaukset hajaantuivat hieman saaden keskiarvon 3,4. Kysymyksen asettelussa ei määritelty paikallista, joten se saatettiin vastaajien osalta määritellä eri tavoin. On myös mahdollista, että vastaajat uskovat myös muualta sertifiointia tekevän yrityksen pystyvän ymmärtämään paikan erityispiirteet, eivätkä sen vuoksi pidä paikallisuutta yhtä tärkeänä.

Kokonaisarvosanaksi vastaajat antoivat valitsemilleen sertifikaateille 3,6 asteikolla 1-5. Yksi vastaaja antoi arvosanaksi 1, kun muut vastaajat antivat väliltä 3-5. Yhteensä kaksi vastaajista piti sertifikaattia erinomaisena ja antoivat sille täyden arvosanan.

Kysymyksessä AK pyrittiin selvittämään matkailutoimijoiden toiminnassa tärkeitä kestävyiden ulottuvuuksia (Taulukko 10), jonka jälkeen kohdassa AL kysyttiin kuinka hyvin sertifikaatti ottaa nämä ulottuvuudet huomioon. Vastaajille tärkeitä kestävyiden ulottuvuuksia olivat muun muassa luonnon huomioon ottaminen, energian säästö, saasteettomuus, luonnon tilan ylläpitäminen. Lisäksi vastauksissa painotettiin kulttuurista, sosiaalista, ekologista ja taloudellista kestävyiden ulottuvuutta. Jos vastaukset jaetaan viiteen kestävän matkailun ulottuvuuden teemaan, eli kulttuuriseen, sosiaaliseen, ekologiseen, taloudelliseen ja poliittiseen, voidaan todeta, että vastauksissa painotettiin eniten ekologista kestävyyttä.

*Taulukko 20 Matkailutoimijoille tärkeimmät kestävyiden ulottuvuudet*



Taulukosta 10 huomataan, että kaikki kysymykseen vastanneet painottivat jollain tavalla ekologista kestävyyttä. Lisäksi sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys mainittiin kahdessa vastauksessa, sekä kulttuurinen kestävyys yhdessä vastauksessa. Lisäksi kaksi vastaajista ei osannut sanoa, mitkä kestävyiden ulottuvuudet ovat heille tärkeitä. Myös vastaamatta

jättäminen on mielenkiintoista aiempaa tutkimusta peilaten. Grapentin ja Ayikoru (2019) kritisoivat sertifiointiprosessia muun muassa sen indikaattoreiden epäselvyydestä. Vaikkei eri kestävyiden osa-alueita sinänsä kriteereissä eritelläkään, on hyvin mahdollista, että vastaajat eivät tunne kestävyiden osa-alueita, eivätkä tämän vuoksi osaa kertoa heille tärkeimpiä ulottuvuuksia.

Kysymyksen AL mukaan vastaajien mielestä sertifikaatit ottavat heille tärkeät kestävyiden ulottuvuudet huomioon keskiarvolla 3,6. Yli puolet vastaajista, 57,1%, koki sertifikaatin ottavan heille tärkeät kestävyiden ulottuvuudet “hyvin” (4, asteikolla 1-5) huomioon. Lisäksi yksi vastaaja koki sertifikaatin ottavan “erittäin hyvin” kestävyiden ulottuvuudet huomioon, yksi “melko hyvin” ja yksi “ei lainkaan”.

Lopuksi osiossa 3 kysyttiin mahdollisia kehityskohteita sertifikaatteihin jotta sille voisi antaa parhaan mahdollisen arvosanan, sekä minkälaisia kestävyiden ulottuvuuksia vastaajat lisääisivät tai muuttaisivat sertifiointissa. Kysymykseen AM vastaajat antoivat monenlaisia kehityskohteita sertifikaatteihin ja sertifiointiprosessiin. Paikallistuntemus, maalaisjärki ja ymmärrys yrityksen toimintaa kohtaan nostettiin esiin kahden toimijan vastauksissa. Myös sertifioidun yrityksen läsnäolo koettiin kahden vastaajan toimesta tärkeäksi kehityskohdaksi. Toinen kertoi sertifioidun organisaation näyttäytyvät kasvottomana organisaationa:

*Toivoisin parempaa kontaktointia ja kommunikointia sertifikaatti organisaation puolesta. Usein välittyy kasvottomana organisaationa, josta ei tiedä keneen voisi olla yhteyksissä kysymyksissä. - Matkailutoimija 7*

Yksi vastaajista koki myös kehittämistoimenpiteet keinotekoisiksi ja pakonomaisiksi:

*Kehittämistoimenpiteet tuntuvat hieman keinotekoisilta ja pakonomaisilta. Ei aina ole tarvetta kehittyä, riittää kun ymmärtää vastuun ympäristöstä ja toimii sen mukaisesti. - Matkailutoimija 2*

Kysymyksessä AN vastaajat kertoivat kestävyiden ulottuvuuksien lisäyksistä ja muutoksista. Muun muassa asiakkaan opettamista, kulttuurisen kestävyteen liittyviä teemoja ja käytännön vinkkejä toivottiin. Lisäksi vastaajat tahoisivat sertifikaatteihin enemmän arkipäiväistä toimintaa ja konkretiaa:

*Enemmän konkretiaa, vähemmän puhdasta aatetta ja tietynlaista politiikkaa. - Matkailutoimija 5*

Hyvin samankaltaisia ongelmia mainitaan myös sertifikaatteihin kohdistuvassa aiemmassa kirjallisuudessa. Esimerkiksi Esparon, Gyuris ja Stoeckl (2014) pitäävät sertifikaatteja epäselvinä, aiheuttaen luottamusvaikeuksia kuluttajissa. Myös Buckley (2001) mainitsee luottamuksen yhdeksi ekosertifiointin ongelmista matkailussa.

Kokonaisuutena osio 3 tarjosi hyvin samankaltaisia kokemuksia matkailutoimijoiden välillä, mutta myös erilaisia näkökulmia sertifiointiin ja sertifikaatin toimivuudelle. Kyselyn pohjalta selvästi esiintyvät teemat liittyivät paikan erityispiirteiden tunnistamiseen, jo kestäväen työn osoittamiseen sertifiointilla, ekologisen kestävyuden tärkeyden, sekä sertifikaatin kehityskohteisiin.

## 6. SISÄLLÖNANALYYSIN TULOKSIA

Laadullisessa sisällönanalyysissa tarkasteltiin ekosertifikaatteja tarjoavien yritysten verkkosivuja. Sisällönanalyysiin otettiin mukaan kolme eri sivustoa (Good Travel Seal, Green Key ja Green Activities), joista kustakin analysoitiin kolmea verkkosivua. Verkkosivuja analysoitiin paikkasidonnaisuuden teorian kautta rakennettujen koodien (kts. luku 4.1.) avulla, minkä tehtävänä oli ymmärtää ekosertifikaattien paikkasidonnaisuutta ja toimivuutta.

Tässä tulosluvussa käyn läpi sisällönanalyysin tärkeimpiä tuloksia, ensin paikkasidonnaisuuteen perustuvien koodien kautta ja sitten sertifikaatin toimivuuden koodien kautta. Sisällönanalyysin paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit olivat paikka, paikallisuus, sertifioinnin kohdealueen luonto, sertifioinnin kohdealueen luonnontila, sekä kestävän matkailun kehittäminen. Sertifikaatin toimivuuden koodit puolestaan olivat sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet, paikalliset ihmiset, jo kestävän toiminnan osoitus, kestävän toiminnan parantaminen, sekä sertifikaatin paikallinen soveltuvuus. Koodeja vastaavaa sisältöä etsittiin verkkosivujen tekstistä ja sivuilla olevista kuvista, jonka jälkeen ne jaoteltiin kolmen sivun mukaisesti (“etusivu”, “kriteeristö” ja “jo sertifioitujen yritysten esittelysivu”). Käyn tulokset läpi sertifikaatti kerrallaan ja lopuksi, luvussa 5.4 vertaillen eri ekosertifikaattien verkkosivujen sisältöä toisiinsa. Seuraavassa alaluvussa teen havaintoja hieman tarkemmin, jotta lukija ymmärtää, miten koodeja tarkasteltiin sisällönanalyysia tehtäessä.

### 6.1. Good Travel Seal -sertifikaatti ja paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit

Ensimmäisenä tarkastelen tuloksia Good Travel Seal -sertifikaatin kolmelta valitulta verkkosivulta. Yksinä paikkasidonnaisuuteen perustuvina koodeina käytin paikkaa sekä paikallisuutta. Molemmat koodit edustavat PPP-mallissa paikan ulottuvuutta. Paikka fyysistä osaa ja paikallisuus sosiaalista osaa (kts. luku 3, s. 21). Myös kyselytutkimuksen vastausten mukaan sertifioivan yrityksen paikallisuus on matkailutoimijoilla tärkeää.

Koodeja vastaavaa sisältöä oli kaikkien kolmen ekosertifikaatin etusivuilla vaihtelevasti. Good Travel Seal -sertifikaatin etusivulla mainittiin sen operoivan ja tekevän hyvää maailmanlaajuisesti (*worldwide, global*). Erityisinä paikkoina mainittiin Taiwan ja Bonaire. Sivulla puhuttiin myös destinaatioista (*destination*) ja maista (country). Etusivulla myös

mainittiin sertifiointin auditoinnin tapahtuvan paikan päällä (*on site*) tai verkossa (*online*). Paikallisuus mainittiin etusivulla paikallisten asiantuntijaorganisaatioiden (*local expert organizations*), paikallisten alueorganisaatioiden (*local DMO's*) ja paikallisen työllisyyden (*local employment*) kautta. Lisäksi etusivulla todettiin sertifiointin tapahtuvan paikallisella kielellä (*local language*).

Sertifikaatin kriteeristössä puhuttiin erilaisista luontoon kohdistuneista paikoista, kuten luontokohteista (*natural sites*), luonnonsuojelualueista (*natural protected area*), sekä luonto- ja kulttuuriympäristöstä (*natural and cultural surroundings*). Lisäksi mainittiin paikalliset kiinteistöt ja paikat (*local properties and sites*). Paikallisuus oli tärkeänä osana kriteeristöä, jossa mainittiin muun muassa paikalliset palveluntarjoajat (*local suppliers*), paikalliset lait ja säännöt (*local legislation and regulations*), sekä paikalliset yhteisöt (*local communities*) ja yrittäjät (*local entrepreneurs*). Jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla pääsi tutustumaan Suomen karttaan, tarkentamatta mitenkään tiettyyn paikkaan Suomessa. Erityisesti mainittuna on Fiskarsin kylä, sekä muita destinaatioita, kuten Alankomaat ja Viro. Sivulla on myös kuva porosta, joka makaa uimarannalla, mikä viittaa Lappiin tai Pohjois-Suomeen, vaikka sitä ei mainitakaan erikseen. Paikallisuutta vastaavaa sisältöä ei tällä sivulla ollut.

Paikkasidonnaisuuden paikan ulottuvuuteen perustuvia koodeja olivat myös sertifiointin kohdealueen luonto sekä kohdealueen luonnon tila. Kohdealueen luonnosta, eikä luonnon tilasta ollut minkäänlaista mainintaa Good Travel Seal -sertifikaatin etusivulla, mutta kriteeristössä siitä puhuttiin laajasti. Tarkemmin mainittiin muun muassa sertifioidun yrityksen paikallinen ekosysteemi sekä luonnon biodiversiteetti. Luonnon tilasta puhuttiin jopa hyvin käytännöllisesti, esimerkiksi öljyn vaikutuksesta pohjavesiin ja jätteiden hävittämisen sekä erilaisten päästöjen vaikutuksesta paikalliseen ympäristöön. Jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla ainoa tapa, jolla kohdealueen luonto tai luonnontila tuotiin esiin, oli sivulla oleva kuva porosta hiekkarannalla. Kuvassa porot näyttävät siisteiltä ja terveiltä, makoilevat keskellä puhdasta luontoa ja kaunista järvimaisemaa.

Viimeisenä paikkasidonnaisuuteen perustuvana koodina käytin kestävän matkailun alueellista kehittämistä. Kestävän matkailun alueellinen kehittäminen edustaa PPP-mallissa käyttäytymistä, eli se on osa psykologista prosessia. Good Travel Seal -sertifikaatin etusivulla kestävän matkailun alueellinen kehittäminen tuotiin esiin eräänlaisen ekologisten hotellien yhteistyöhankkeen kautta, jonka yhdeksi tavoitteeksi kuvattiin kestävyuden edistäminen

matkailualalla. Myös Sveitsissä käyttöön otettua kestävän matkailun ohjelmaa siteerattiin sivulla. Ohjelmassa mukana olevat organisaatiot käyttävät kyseistä sertifikaattia. Kestävän matkailun alueellinen kehittäminen mahdollisuuksien mukaisesti tuotiin esiin myös sertifikaatin kriteeristössä. Sertifikaatti edellyttää myös kestävää matkailusuunnittelua ja -hallintaa. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla sivuttiin kestävän matkailun kehittämistä vaikutuksia hakevien destinaatioiden (*impact-driven destinations*) kautta, jotka on huomattu saavutustensa vuoksi.

Good Travel Seal -sertifikaatin verkkosivut kertovat sen selvästi olevan kansainvälinen ja maailmanlaajuinen. Se pyrkii sijoittamaan itsensä moneen eri paikkaan eikä puhu samasta paikasta eri sivuilla. Paikallisuus otetaan todella hyvin huomioon kriteeristössä, mutta siitä puhutaan varsin väljästi muuten. Kohdealueen luonto ja luonnontila tuodaan esiin käytännössä vain kriteeristössä, mutta kestävän matkailun kehittämistä sen sijaan esitetään erilaisin esimerkein niin etusivulla kuin kriteeristössäkin. Kokonaisuudessa paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit otetaan varsin hyvin huomioon sertifikaatin kriteeristössä ja sertifioivalta yritykseltä edellytetään laajaa osallistumista paikallisen luonnon suojelemiseksi sekä paikallisen yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Sertifikaattia ei sijoiteta mihinkään tiettyyn paikkaan, eikä se itse näyttäydy paikallisena missään. Kiteytetysti sisällönanalyysin perusteella Good Travel Seal -sertifikaatti sopii jokaiseen maailman kolkkaan, esimerkiksi Taiwaniin, osallistuu kestävän matkailun kehittämiseen eri paikoissa sekä painottaa kriteereissään paikallista toimintaa ottamatta kantaa sertifioinnin kohdealueen fyysiseen paikkaan.

## 6.2. Green Key -sertifikaatti ja paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit

Paikan ja paikallisuuden koodeja vastaavaa sisältöä oli Green Key -sertifikaatin etusivulla niukasti. Sertifikaatin todetaan kuitenkin olevan maailman johtava matkailun vastuullisuusohjelma ja -sertifikaatti, sekä sivu ohjaa lukijan heti katsomaan Suomessa jo sertifioituneet kohteet. Lisäksi sivu on suomenkielinen, joten se sijoittaa itsensä heti Suomeen. Kriteeristössä paikka ja paikallisuus tuodaan laajasti esille. Sertifikaatin kriteerit ottavat huomioon paikkaan sidonnaisia piirteitä, kuten juomaveden runsauden Suomessa. Se puhuu myös Suomen ja EU:n lainsäädännöstä sekä Suomen luonnosta matkailuvalttina. Paikallisuus tuodaan esiin kulttuurin ja kotimaisuuden kautta. Myös pienyrittäjät otetaan huomioon

kriteereissä, joka voidaan tulkita ymmärrykseksi suomalaisesta matkailualasta ja sen pienistä yrityksistä. Jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla esitellään Suomen kartalla kaikki Manner-Suomen sertifioidut kohteet ja kohteita voi tarkastella alueittain Suomessa tai muualla.

Sertifioinnin kohdealueen luontoa ja luonnontilaa ei tuoda Green Key -sertifikaatin etusivulla lainkaan esille. Sertifikaatin kriteeristöissä kohdealueen luonto on puolestaan laajasti esillä. Kriteeristöissä puhutaan esimerkiksi lähiluonnosta, Suomen luonnosta, luonnon monimuotoisuudesta ja se ottaa huomioon jopa paikalliseen luontoon tutustumisen. Luonnontilasta puhutaan kuitenkin varsin suppeasti, ottaen huomioon vain roskaamisen ja polkujen muodostumisen. Jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla luonto ja luonnontila tuodaan esille kuvien kautta. Sivulla on paljon kuvia, joista suuri osa ei kuitenkaan ole sertifikaattiin itseensä liittyviä, vaan jo sertifioidujen yritysten kuvauksia ja heidän valitsemiaan kuvia. Kuvista välittyy puhdas ja terve luonto sekä raikas ulkoilma. Tunnetta vahvistaa monen eri yrityksen samankaltaiset kuvat luonnosta.

Kestävän matkailun alueellinen kehittäminen tuodaan esiin etusivulla henkilökunnan, asiakkaiden ja sidosryhmien vastuullisuusosaamisen kehittämisen kautta. Kriteereissä kestävän matkailun kehittäminen on läsnä monin eri tavoin. Se tuodaan esille käytännöllisesti ja paikallisesti. Siinä painotetaan ympäristökasvatusta ja -tietoisuutta yrityksen ja sen eri sidosryhmien välillä. Kestävän matkailun kehittämistä ei tuoda esille jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla lainkaan.

Green Key -sertifikaatti sijoittaa itsensä heti Suomeen ja ottaa kantaa paikallisesti erityisiin ominaisuuksiin. Se selvästi tunnistaa sertifioinnin kohdealueen tarpeita ja pyrkii tuomaan esiin selviä esimerkkejä sertifioinnista juuri sen kohdealueella. Paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit tulevat esille sen verkkosivuilla vahvasti ja selkeästi. Mielenkiintoisena pidän erityisesti virkettä, jossa sanotaan suomalaisen luonnon olevan yksi suurimpia matkailuvalttejamme. Tällä virkkeellä Green Key -sertifikaatti sijoittaa itsensä paitsi Suomeen, mutta kertoo myös olevan suomalainen, jopa paikallinen. Lisäksi se ottaa huomioon paikallisen luonnon ja asettaa itsensä samaan asemaan kuin yritys, jolle se myy sertifikaattia.

### 6.3. Green Activities -sertifikaatti ja paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit

Green Activities -sertifikaatin verkkosivuilla paikka ja paikallisuus tulivat esiin heti etusivulla olevasta kuvasta. Kuvassa henkilö hyppää järveen, jonka laitamalla on kuusia ja lehtipuita. Etusivulla on myös toinen kuva, jossa pyöräillään mäntymetsässä kulkevalla asfaltoidulla tiellä. Vaikka kuvissa ei suoranaisesti kerrota tiettyä paikkaa, ne kuitenkin ohjaavat lukijaa kohti suomalaista maisemaa. Kuvien lisäksi Green Activities -sertifikaatti asetetaan etusivulla Pohjoismaihin, sekä sivulla mainitaan sertifioidujen yritysten toimivan Helsingistä Lappiin ulottuvalla alueella. Kriteeristö -sivulla on myös kuva, jossa ajetaan rekikoirilla lumisessa maisemassa. Kuva viittaa vahvasti Pohjois-Suomeen tai Lappiin, jossa rekikoirilla ajaminen on suosittu aktiviteetti matkailijoiden keskuudessa. Kriteeristö ottaa huomioon myös muita erityisiä alueellisia piirteitä, kuten jokamiehenoikeudet ja matkailuporot sekä poronhoitajat. Jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla on sama kartta, kuin Green Key -sertifikaatin vastaavalla sivulla. Valikon avaamalla voi tutustua sertifikaatin jo saaneisiin yrityksiin ja kuviin heidän palveluistaan ja toimintaympäristöstään.

Sertifioinnin kohdealueen luonto ja luonnontila jää Green Activities -sertifikaatin sivuilla lähinnä kuvien varaan. Kuvista luonto vaikuttaa terveeltä ja puhtaalta. Luonnossa liikkuvat vain kuvatut henkilöt, eikä siellä ole ruuhkaa. Kuvissa luonto näyttää kuitenkin helppokulkuiselta, eli se ei ole täysin koskematonta. Ainoa maininta kohdealueen luonnosta tai luonnontilasta ilman kuvia löytyy kriteeristöstä, jossa käytetään samaa virkettä kuin Green Key -sertifikaatin kriteereissä: “Suomen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme.”

Kestävän matkailun alueellinen kehittäminen ei tule etusivulla, eikä jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla lainkaan esiin. Kriteereissä kestävän matkailun kehittäminen sen sijaan mainitaan usein eri tavoin. Kriteerit painottavat yhteistyötä sidosryhmien kanssa, osallistamista ja ympäristökasvatusta samoin kuin Green Key -sertifikaatti.

Green Activities -sertifikaatti on monella tapaa samanlainen, kuin Green Key -sertifikaatti, mikä ei ole ihme, koska ne ovat saman organisaation luomia. Green Activities -sertifikaatti sijoittaa itsensä kuitenkin pienemmälle alueelle puhumalla Suomesta, mutta myös poroista ja rekikoirista. Koska eläinmatkailuun kohdistuva osa sertifikaatista on valinnainen, on Green Key -sertifikaatti suurilta osin Green Key -sertifikaattia vastaava. Se ottaa kuitenkin huomioon alueellisia piirteitä, joten se ottaa vielä vahvemmin huomioon paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit verkkosivuillaan.



#### 6.4. Good Travel Seal -sertifikaatin toimivuus

Sertifikaattien toimivuutta tarkasteltiin sisällönanalyyysissa viiden koodin avulla, jotka olivat kohdealueen erityispiirteet, paikalliset ihmiset, jo kestäväen toiminnan osoitus, kestäväen toiminnan parantaminen sekä sertifikaatin paikallinen soveltuvuus.

Good Travel Seal -sertifikaatin etusivulla oli vain yksi maininta kohdealueen erityispiirteisiin liittyen. Sivulla mainittiin sektorikohtaiset kriteerit (sector specific criteria), joilla tarkoitetaan eri matkailusektoreille kohdennettuja kriteereitä. Paikallisista ihmisistä ainoa maininta puolestaan oli perheyrityksistä (family-run enterprises). Molempien koodien mukaisia termejä oli kuitenkin havaittavissa laajasti kriteeristöissä. Kriteeristöissä mainittiin esimerkiksi mahdolliset luonnonvaraisten eläimien kohtaamiset sekä luonnolliset paikat. Kummankin voi tulkita ottavan huomioon kohdealueen erityispiirteitä. Paikallisista ihmisistä puhuttiin kriteeristöissä muun muassa asukkaina, isäntinä ja emäntinä, omistajina ja yrittäjinä. Kaiken kaikkiaan paikalliset ihmiset saivat varsin laajan roolin kriteereissä. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla on kuva, jossa kaksi poroa makoilevat hiekkarannalla. Tämä kuvastaa ainakin osittain sertifioinnin kohdealueen erityispiirteitä poronhoitoalueena tai erämaisena kohteena. Paikallisista ihmisistä ei tällä sivulla ole lainkaan mainintaa.

Jo kestäväen toiminnan osoitus sekä kestäväen toiminnan parantamisen koodit olivat etusivulla varsin heikosti edustettuina. Sivulla kuitenkin mainittiin sertifikaatin antama mahdollisuus osoittaa asiakkaille asioita, joita yritys tekee hyvin. Sivulla puhuttiin myös johtamisen ja palvelun tason parantamisesta sertifioinnin avulla. Kriteeristöissä molempia koodeja vastaavia mainintoja oli paljon. Jo kestäväen toiminnan osoittamisessa kriteeristö keskittyi sertifioinnin esiintuomiseen verkkosivuilla sekä muin keinoin yrityksen toiminnassa. Kestäväen toiminnan parantamiseen kriteeristöissä oli suuri määrä erilaisia neuvoja aina liharuoan vähentämisestä uusiutuvan energian itse tuottamiseen. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla aiemman kestäväen toiminnan osoittaminen tulee ilmi kartan kautta, jossa esitellään aiemmin sertifioituja yrityksiä. Kestäväen toiminnan parantamisesta ei mainita tällä sivulla lainkaan.

Viimeistä koodia, sertifikaatin paikallista soveltuvuutta sivuttiin etusivulla vain puhumalla mahdollisuudesta tehdä sertifiointi paikallisella kielellä. Kriteeristöistä saa käsityksen, että sertifikaatti soveltuu ainakin sukelluskohteisiin. Sertifioinnin kriteereihin voi myös itse lisätä jotain, jota yritys on tehnyt, jolloin yritys voisi itse lisätä jonkin paikallisesti soveltuvan toiminnan.

Good Travel Seal -sertifikaatin toimivuus kiteytyy sen kriteeristöön. Sertifikaatti ottaa huomioon hyvin paikalliset ihmiset sekä aiemman kestävän toiminnan. Kriteeristössä ei suoranaisesti mainita vain Suomeen kohdistuvia kriteereitä, mutta annetaan mahdollisuus lisätä jokin yrityksen aiempi toiminta. Sertifikaatin soveltuvuus Suomeen ei vaikuta olevan erityinen. Sertifikaatti vaikuttaa sisällönanalyysin kautta olevan painottunut jo aiemman kestävän toiminnan osoittamiseen.

#### 6.5. Green Key -sertifikaatin toimivuus

Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteitä sekä paikallisia ihmisiä tuotiin Green Key -sertifikaatin etusivulla esiin hyvin vähän. Sivulla oli iso kuva, jossa revontulet liehuu pimeällä taivaalla, joten ainakin kuvan avulla kohdealueen erityispiirteitä koitetaan tuoda esille. Kriteeristössä molempien koodien mukaisia asioita tuotiin esille jonkin verran. Kohdealueen erityispiirteitä otettiin huomioon esimerkiksi puhumalla suomalaisesta juomavedestä ja luonnosta. Paikallisista ihmisistä puhuttiin laajasti yrityksen eri työtehtävien kautta. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla sertifioinnin kohdealueen erityispiirteitä tuotiin esille kuvien kautta. Paikallisia ihmisiä ei sivulla mainittu lainkaan.

Jo kestävän toiminnan osoitus otettiin heti etusivulla esille kertomalla Green Key -sertifikaatin saaneen yrityksen olevan todennetusti vastuullisuuden edelläkävijä. Kestävän toiminnan parantamista sivuttiin vain puhumalla jatkuvasta kehityksestä, jonka tukena sertifikaatti toimii. Kriteeristössä aiemman kestävän toiminnan osoitus oli vahvasti läsnä. Sertifikaatti edellyttää hakijalta eräänlaiset peruskriteerit. Sertifikaattia hakevan yrityksen tulee osoittaa peruskriteerien mukainen toiminta esimerkiksi kyltein. Sertifikaatin valinnaiset pistekriteerit tuovat esiin kestävän toiminnan parantamisen kriteereissä varsin laajasti. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla näkyy paljon jo sertifioituja yrityksiä sekä yritysten toiminnasta kertova lyhyt kuvaus. Kestävän toiminnan parantamisesta ei ole mainitua.

Sertifikaatin paikallista soveltuvuutta tuotiin etusivulla esiin yhden aiemmin sertifioitun yrityksen kommentilla, jossa kerrotaan kuinka Green Key -sertifikaatti tukee kyseisen yrityksen toimintaa hyvin. Kommentti on suomenkielellä, joten se ohjaa soveltuvuutta Suomeen. Kriteeristössä mainitaan varsin laajasti erilaisista paikallisista soveltuvuuksista, kuten juomaveden riittävydestä, paikallisista laeista ja säännöksistä sekä paikallisista

viheralueista ja ohjelmapalveluista. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla kartta osoittaa Suomessa olevan paljon sertifioituja yrityksiä, joka antaa kuvan sertifikaatin soveltuvuudesta Suomen alueelle.

Green Key -sertifikaatti tuo hyvin esiin sertifikaatin paikallisen soveltuvuuden nimenomaan Suomen alueelle. Kriteeristö ottaa huomioon sekä aiemmat kestävät toimet, että kestävän toiminnan parantamisen perus- ja valinnaiskriteereillä. Paikalliset ihmiset kuitenkin esitetään sertifikaatin sivuilla lähinnä eri työntekijöiden roolissa, eikä kohdealueen erityispiirteissä mennä kovin yksityiskohtaisiin asioihin, vaikka niitä kyllä mainitaan. Sisällönanalyysin tuloksena Green Key -sertifikaatti esittäytyy varsin hyvin toimivana suomalaisen matkailutoimintaan ja antaa hyvät mahdollisuudet jo aiemman kestävän toiminnan osoittamiseen sekä kestävän toiminnan parantamiseen.

#### 6.6. Green Activities -sertifikaatin toimivuus

Green Activities -sertifikaatin etusivulla esitetään sertifioinnin kohdealuetta kuvien kautta. Luonto on kuvissa suuressa roolissa, joten luonnon voidaan olettaa olevan yksi kohdealueen erityispiirteistä. Paikallisia ihmisiä ei etusivulla ole tuotu esille lainkaan. Kriteeristön sivullakin kohdealueen erityispiirteitä tuodaan esille kuvassa, jossa ajetaan koiravaljakolla talvisessa maisemassa. Kuvassa on matkailijoita, muttei paikallisia ihmisiä. Itse kriteereissä paikalliset ihmiset esitetään lähinnä työntekijöinä, mutta myös paikallisissa ammateissa, kuten porotilapäällikkönä ja poroihmisenä. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla sertifioinnin kohdealueen erityispiirteitä tuodaan esille sertifioitujen yritysten kuvissa ja kuvauksissa. Yhdessä nimenomaisessa kuvassa on myös ilmeisesti paikallinen ihminen, joka ohjastaa poroa.

Aiemman kestävän toiminnan osoituksena etusivulla kerrotaan mahdollisuudesta Green Activities -tunnuksen hyödyntämiseen yrityksen viestinnässä sekä yrityksen uskottavuuden kasvattamisesta sen avulla. Kestävän toiminnan parantamisesta kertovat pistekriteerit samoin kuin Green Key -sertifikaatissakin. Kriteeristössä molempia koodeja vastaavaa sisältöä oli kiitettävästi. Aiempi toiminta tulee osoittaa peruskriteereillä ja kestävää toimintaa parannetaan pistekriteereillä. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla näkee aiemmin sertifioituja yrityksiä. Kestävän toiminnan parantamista ei tällä sivulla mainita.

Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus tuodaan hyvin esille jo sertifikaatin etusivulla. Sertifikaatin kerrotaan olevan räätälöity ohjelmapalveluyrityksille, sekä sen kerrotaan soveltuvan erityisesti pohjoismaisten matkailueläimiä käyttävien yritysten toimintaan. Sama teema jatkuu myös kriteeristössä, jonka sivulla tehdään heti kuvalla selväksi, että sertifikaatti soveltuu ainakin rekikoira-ajeluihin. Sertifikaatin kriteeristössä on oma osuus koiravaljakkoja ja matkailuporoja varten. Nämä osuudet tuovat esille sertifikaatin vahvan paikallisen soveltuvuuden tietyille alueille. Jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla kartta kertoo Suomessa olevan sertifioituja yrityksiä, etenkin Pohjois- ja Etelä-Suomessa. Itä-, Keski- eikä Länsi-Suomessa ole lainkaan sertifioituja yrityksiä, joten jää epäselväksi, sopiiko sertifikaatti näille alueille.

Green Activities -sertifikaatti on selvästi tarkoitettu tietyille alueelle ja tietynlaisille matkailutoimijoille. Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteitä on otettu laajasti huomioon, etenkin valinnaisen lisäosan kautta. Sertifikaatti osoittaa vahvan paikallisen soveltuvuuden sekä ottaa huomioon aiemman kestävän toiminnan ja mahdollistaa kestävän toiminnan parantamisen. Sertifikaatti on varmasti toimiva tietyllä alueella.

#### 6.7.Sisällönanalyysin yhteenveto

Sisällönanalyysin keskeisimmät tavoitteet olivat ymmärtää, miten paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateista kertovilla verkkosivuilla, tuoda esiin paikkasidonnaisuuden mahdollisuudet osana sertifikaattien tutkimusta, sekä täydentää kyselytutkimuksen aukkoja ekosertifikaattien toimivuudesta. Tässä alaluvussa käyn läpi sisällönanalyysin tärkeimmät tulokset.

Paikkasidonnaisuuteen perustuvia koodeja tarkastellessa Green Key - ja Green Activities -sertifikaatit nousivat Good Travel Seal -sertifikaattia vahvemmin esille. Good Travel Seal -sertifikaatti ei sijoita itseään tiettyyn paikkaan, vaan sen kerrotaan olevan globaali. Vaikka sertifikaatin kriteeristössä se painottaakin paikkasidonnaisuudelle ominaisia piirteitä, on paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit varsin heikosti esillä sen verkkosivuilla. Kestävän matkailun kehittämisen Good Travel Seal tuo selvästi kahta muuta sertifikaattia vahvemmin esille.

Green Key - ja Green Activities -sertifikaatit puolestaan sijoittivat itsensä hyvin vahvasti Suomeen. Erityisen mielenkiintoista on se, kuinka molemmat sertifikaatit esittävät itsensä

suomalaisina puhumalla Suomen luonnosta matkailuvalttina. Eroavana tekijänä näillä kahdella sertifikaatilla on se, että Green Key sijoittaa itsensä koko Suomen alueelle, mutta Green Activities on sijoitettu Pohjois-Suomeen, etenkin alueelle, jossa käytetään rekikoiria ja poroja osana matkailutoimintaa. Myös kriteeristön osalta Green Key ja Green Activities sijoittavat sertifikaatin Suomeen. Tällä osa-alueella myös Good Travel Seal ottaa hyvin huomioon paikkasidonnaisuuteen perustuvan koodiston, vaikkei se teekään sitä sijoittuneena tiettyyn paikkaan.

Kokonaisuutena paikkasidonnaisuus näkyy tarkasteltujen sertifikaattien verkkosivuilla sertifikaatin sijoittumisella ja sertifioinnin kohdealueen määrittelemisellä, mutta myös määrittelemättä jättämisellä. Sertifikaattien kriteeristöissä paikkasidonnaisuuteen perustuvat koodit saavat varsin suuren roolin. Paikkasidonnaisuuteen perustuvaa koodistoa korostetaan määrittämällä paikka, jossa kriteeristöt toimivat, sekä niillä lisätään sertifioitavan organisaation sijoittumista tiettyyn paikkaan. Vahvimmin paikkasidonnaisuus näkyi verkkosivuilla sertifioivan yrityksen sijoittamisella sertifioinnin kohdealueelle ja kohdealueen erityispiirteiden määrittelemisellä.

Sertifikaatin toimivuuden koodeja tarkasteltaessa Good Travel Seal jää jälleen hieman jälkeen kahdesta muusta sertifikaatista. Tarkastelin sertifikaatin toimivuutta Posion ja Sallan alueille, joten oli hyvin odotettua, että ulkomaisen yrityksen luoman sertifikaatin toimivuus olisi vähäisempää kuin kotimaisen yrityksen. Good Travel Seal ottaa kriteeristöissään hyvin esille paikalliset ihmiset ja aiemman kestävän toiminnan, mutta kriteerejä ei sijoiteta varsinaisesti millekään alueelle. Green Key ja Green Activities -sertifikaatit puolestaan käyttävät kriteeristöissään Suomen alueelle ominaisia esimerkkejä ja sijoittavat osan kriteereistä nimenomaan Suomeen.

Paikalliset ihmiset ja kulttuuri otetaan kuitenkin paremmin esille Good Travel Seal -sertifikaatin kriteereissä kuin kahden muun sertifikaatin osalla. Green Key ja Green Activities esittävät suurimmassa määrin paikalliset ihmiset vain työntekijöinä, eivätkä tuo esiin heidän kulttuurillista ulottuvuuttaan. Green Activities -sertifikaatin lisäosiossa mainitaan kuitenkin erikseen matkailuporoja hoitavat ihmiset, jossa taas tuodaan hyvin yksityiskohtaisesti esiin paikallisten ihmisten kulttuuri.

Jos tarkasteltaisiin tämän tutkimuksen kontekstissa toimivinta sertifikaattia Posion ja Sallan alueille, se olisi sisällönanalyysin kautta tarkasteltuna Green Activities. Se ottaa eniten

huomioon kohdealueen erityispiirteitä, antaa hyvän mahdollisuuden tuoda esiin aiempaa kestäväää toimintaa sekä mahdollistaa kestävyuden kehittämisen. Paikallisesti vähiten soveltuva ja todennäköisesti huonoiten toimiva sertifikaatti Posion ja Sallan alueelle on sisällönanalyysin kautta tarkasteltuna Good Travel Seal. Sen kriteeristö on laaja, mutta se ei ota huomioon sertifiointin kohdealueen erityispiirteitä. Good Travel Seal keskittyy vahvasti jo aiemman kestävään toiminnan osoittamiseen eikä mahdollista erityisesti kestävään toiminnan kehittämistä.

Kokonaisuutena voidaan sisällönanalyysin tulosten kautta todeta sertifikaattien toimivuuden olevan puutteellista. Sertifiointin kohdealueen erityispiirteet otettiin huomioon hyvin vaihtelevasti. Posion ja Sallan erityispiirteitä otettiin varsin vähän huomioon, mutta jos sertifiointin kohdealuetta ajattelee valtion rajoille, erityispiirteitä otettiin jonkin verran huomioon. Paikalliset ihmiset esitettiin pääsääntöisesti hyvin suppeassa valossa työntekijöinä. Aiempaa kestäväää toimintaa tuotiin puolestaan hyvin esille jokaisessa sertifikaatissa. Kestävään toiminnan parantamista tuotiin myös varsin hyvin esille ja sille oli osassa sertifikaateista jopa oma osio. Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus oli myös vaihtelevaa, mutta osittain hyvää. Erityisesti kulttuurinen ulottuvuus jää sertifikaateista keskimäärin huomiomatta, vaikka yhden sertifikaatin lisäosa sen tuokin esiin hieman laajemmin. Sertifiointin kohdealueen eniten tuntevaa sertifikaattia voi sisällönanalyysin kautta pitää sertifikaateista toimivimpana.

On mielenkiintoista miettiä esimerkiksi PPP-mallin mahdollisuuksia sertifikaattien kehittämisessä toimivammiksi. Vaikka itse sertifikaatti ei voikaan olla paikkasidonnainen, sertifioidun organisaation henkilökunta voi. Voiko paikkasidonnaisuudesta olla hyötyä sertifiointin toimivuuden kehittämisessä?

## 7. PAIKKASIDONNAISUUDEN MERKITYS EKOSERTIFIKAATIN TOIMIVUUDESSA

Tutkielmani päätutkimuskysymys on: “Mikä on paikkasidonnaisuuden merkitys ekosertifikaatin toimivuudessa?”. Tähän kysymykseen vastaan tämän luvun lopussa, mutta sitä ennen vastaan kaikkiin tutkimukseni osakysymyksiin, ensin kyselytutkimuksen kautta ja sitten sisällönanalyysin kautta.

Tutkimuksen osakysymykset ovat: 1. Miten paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateissa? 2. Millainen merkitys matkailutoimijoille on sertifioivan yrityksen paikallisuudella? 3. Miten matkailutoimijat kokevat ekosertifikaatin toimivan omassa toimintaympäristössään? 4. Miten ekosertifikaatti ottaa huomioon paikan erityispiirteet? 5. Kuinka ekosertifikaatti tunnistaa ja ottaa huomioon paikallisesti tärkeät kestävyuden ulottuvuudet?

Osakysymyksiin 1, 2, 3, ja 4 vastaan kyselytutkimuksen tulosten avulla luvussa 7.1, minkä jälkeen luvussa 7.2 vastaan osakysymyksiin 1 ja 4 vielä uudelleen sisällönanalyysin avulla. Luvussa 7.3 vastaan puolestaan osakysymykseen 5 käyttäen sekä kyselytutkimuksen että sisällönanalyysin tuloksia apunani. Lopussa luvussa 7.4 vastaan tutkimuksen päätutkimuskysymykseen.

Tutkimuskysymysten lisäksi minulla oli tutkijana joitakin olettamuksia ennen tutkimuksen tekoa, jotka haluan tuoda esiin. Johtuen osittain aiemmasta ekologisten kompensatioiden tutkimuksesta matkailussa, en halunnut luoda minkäänlaista ennakoasetelmaa, mutta tutkimuskysymyksiä laatiessani huomasin asettavani eräänlaisia esiolettamuksia tutkimukselle aiemman tiedon sekä tutkimuksen perusteella. Suurin esiolettamus kohdistuu ekosertifikaatin mahdollisuuteen ottaa huomioon paikan erityispiirteet. Monet sertifioivat yritykset toimivat muualla kuin Suomessa, joten oletettavaa olisi, etteivät ne tunnistaisi Posion tai Sallan erityispiirteitä. Sertifikaatteja muokataan yleensä sitä käyttävän toimialan mukaan, mutta paikkaa ei tunnuta ottavan useinkaan erityisesti huomioon. Edellisen lisäksi en usko ekosertifikaatin roolin (ekologisen) kestävyuden edistäjänä olevan merkittävä pienten matkailuyritysten toiminnassa.

### 7.1. Osakysymykset 1, 2, 3 ja 4 kyselytutkimuksen kautta

Vastataan ensin osakysymykseen 4. Miten ekosertifikaatti ottaa huomioon paikan erityispiirteet? Tähän kysymykseen vastaan ensin tässä luvussa ja vielä uudelleen sisällönanalyysin avulla luvussa 6.2 saadakseni kaksi eri vertailukohtaa. Kyselytutkimuksen puitteissa paikan erityispiirteistä saatiin mielenkiintoista tietoa. Ensinnäkin kyselyyn vastanneet matkailutoimijat määrittelivät paikan erityispiirteitä Posioon ja Sallaan, toiseksi heiltä kysyttiin, kuinka hyvin sertifikaatti ottaa nämä heidän mainitsemansa erityispiirteet huomioon.

Kyselyyn vastanneiden mielestä Posiolla ja Sallalle erityispiirteitä ovat luonto, rauha, aitous, ihmiset ja vesistöt. Nämä viisi piirrettä nousivat vastauksissa yli muiden. Suurimpana näistä tuli esiin luonto, jota pidettiin myös tärkeänä paikan identiteetille. Paikan identiteetille vastaajat pitivät tärkeimpänä paikalle ominaista luontoa sekä luonnon antimia, joita he voivat kerätä Posiolla tai Sallassa. Lisäksi he pitivät tärkeinä paikan erityispiirteitä, paikan esteettistä kauneutta, maiseman fyysisiä piirteitä sekä ympäristön luonnon tilaa. Voidaan siis todeta luonnon toistuvan vastauksissa tärkeänä osina Posion ja Sallan erityispiirteitä. Edellä mainittujen lisäksi vastaajat myös pitivät sertifioinnissa tärkeimpänä ulottuvuutena ekologista kestävyyttä. Kyselyyn vastanneet matkailutoimijat siis selvästi painottivat luontoa monissa kyselyn eri osioissa ja sitä voidaan pitää myös kaikkein tärkeimpänä alueen erityispiirteenä.

Matkailutoimijoilta kysyttiin myös, ottaako sertifikaatti nämä heidän aiemmin mainitsema paikan erityispiirteet huomioon. Vastauksen keskiarvo oli 3,4 asteikolla 1-5. Jos 1 on “ei lainkaan” ja 5 on “erinomaisesti”, keskiarvo osuu “melko hyvin” paikkeille. Neljä vastaajaa oli sitä mieltä, että sertifikaatti ottaa erityispiirteet huomioon 4, “hyvin”, yksi vastasi 1, “ei lainkaan” ja yksi 3, “melko hyvin”. Vastaajat kokivat kaiken kaikkiaan sertifikaatin ottavan melko hyvin paikan erityispiirteet huomioon. Myöhemmin kysyttäessä sertifikaatin parannusehdotuksia, ei kukaan ehdottanut parannusehdotuksia liittyen aiemmin mainittuihin paikan erityispiirteisiin. On myös huomattava, että kaikkein eniten vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että sertifioivan yrityksen ymmärrys paikan erityispiirteistä olisi vastaajille erittäin tärkeää.

Kaikkien vastausten perusteella voidaan tulkita niin, että sertifikaatti ottaa joitakin paikan erityispiirteitä hyvin huomioon, esimerkiksi luonto on todennäköisesti tällainen, mutta siltä jää huomioimatta joitakin erityispiirteitä, kuten rauha, aitous tai ihmiset. Myös vesistöt voisi kuvitella olevan otettu huomioon sertifikaatissa etenkin, jos sertifioiva yritys toimii



Suomessa. Tulkitsen vastaukset niin, koska vastaajat olivat osittain tyytyväisiä sertifikaatin toimintaan tässä suhteessa, mutta kuitenkin painottivat sen olevan heille tärkein asia sertifioinnissa. Osakysymykseen 4. (Miten ekosertifikaatti ottaa huomioon paikan erityispiirteet?) saadaan lopullinen vastaus sisällönanalyysin kautta, jossa tarkastellaan, minkälaisia erityispiirteitä sertifikaatit ottavat huomioon verkkosivuillaan (kts. luku 7.2).

Toisena pyrin vastaamaan osakysymykseen 2. Millainen merkitys matkailutoimijoille on sertifioivan yrityksen paikallisuudella? Paikallisuutta ei määritelty kyselytutkimuksessa lainkaan, joten vastaajilla saattaa olla siitä erilainen käsitys. Paikallisella sertifioivalla yrityksellä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan tahoja, jotka ymmärtää paikalliset toimintatavat ja pystyy ottamaan sertifioinnissaan huomioon sertifioitavan kohdealueen ja sen erityiset piirteet. Paikallisuutta ei tarvitse rajata millekään alueelle, vaikka yleensä esimerkiksi Suomi saatetaan kokea paikalliseksi, kun Suomen valtion rajojen sisällä toimitaan. Yhtäläillä paikallinen toimija voisi tämän tutkimuksen tapauksessa olla Pohjoismaista, Lapista, Posiolta tai Sallasta.

Kysyttäessä sertifioivan yrityksen paikallisuuden tärkeyttä vastaajat pitivät sitä melko tärkeänä (keskiarvolla 3,4 asteikolla 1-5). Jos tarkastellaan paikallisuuden määritelmää tässä tutkimuksessa, on hyvin mielenkiintoista huomata, että vastaajat pitivät paikan erityispiirteiden ymmärtämistä kaikkein tärkeimpänä asiana sertifioivalle yritykselle. Lisäksi sertifikaattien parannusehdotuksissa mainittiin sertifioivan yrityksen esiintyvän kasvottomana organisaationa, joka ei ymmärrä sertifioitujen yritysten päivittäistä toimintaa. Sertifikaateilta toivottiin myös maalaisjärkeä ja paikallistuntemusta. Näiden vastausten perusteella voidaan todeta, että matkailutoimijoille on tärkeää, että sertifioiva yritys tuntee paikalliset tavat ja ymmärtää jokapäiväistä toimintaa, mutta sertifioivan yrityksen paikallisuudella ei nähdä niin suurta merkitystä. Tämän tutkimuksen puitteissa voidaan kuitenkin todeta paikallisuuden rakentuvan juuri paikan tuntemisesta, sen erityispiirteiden ymmärtämisestä, sekä paikallisuuden osoittamisesta.

Edellisestä jatkeena tarkastelen osakysymystä 3. Miten matkailutoimijat kokevat ekosertifikaatin toimivan omassa toimintaympäristössään? Jos eritellään kyselyn osiosta 3 sertifikaatin toimivuuteen liittyvät kysymykset (AE, AF, AG, AJ ja AL), joissa vastattiin asteikolla 1-5, saadaan vastausten keskiarvoksi 3,4. Sertifikaatin toimivuus näiden kysymysten osalta on siis melko hyvä. Lisäksi suurin osa vastaajista koki heidän odotuksensa

toteutuneiksi sertifikaatin osalta hyvin. Kun tarkasteltiin syitä sertifikaatin soveltuvuudessa, monet vastaajista nostivat esiin aiemman ekologisen tai luontoa kunnioittavan toiminnan, jo ennen sertifikaatteja. Koska sertifikaatin arvioitiin soveltuvan alueelle keskiarvolla 3,4, voidaan päätellä joidenkin vastaajien kokevan, ettei sertifiointi tuo omaan toimintaan mitään uutta. Samaa komppaa kokemus kestävyiden kehittämisestä sertifikaatin avulla, jolle annettiin kaikkein alin arvosana keskiarvolla 3,0. Kokonaisarvosanaksi sertifikaateille annettiin kuitenkin 3,6, joka voidaan tulkita niin, että sertifikaatin ei ole täysin odotettukaan kehittävän kestävyttä yritysten toiminnassa. Sertifiointiin syissä matkailutoimijat vastasivatkin useimmin syyn olleen jo aiemman toiminnan todistaminen.

Vastatakseni osakysymykseen 3, on selvää, etteivät matkailutoimijat koe sertifikaatin toimivan erinomaisesti, ehkä korkeintaan hyvin. On kuitenkin syytä pohtia sitä, minkä matkailutoimijat kokevat toimivuudeksi. Olisiko sertifikaatti heidän mielestään toimivampi, jos se olisi helpommin saatavissa todentamaan jo aiempaa kestävä toimintaa vai tulisiko sertifikaatissa olla jotakin uutta, joka vie heidän kestävyiden uudelle tasolle? Kaksi vastaajaa antoi sertifikaatille parhaan mahdollisen arvosanan, eikä esittänyt sille minkäänlaisia kehityskohteita, kun taas osa ei kokenut sertifikaatin ottavan huomioon jokapäiväistä toimintaa. Onko sertifikaatti toimivampi niille, jotka eivät ole entuudestaan toimineet kestävästi vai toisinpäin? Kaikki kyselyyn vastanneet eivät kuitenkaan koe sen toimivan, mutta vastausten keskiarvolla voidaan puhua sertifikaattien melko hyvästä toimivuudesta.

Osakysymykseen 1. “Miten paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateissa?” voin vastata kyselytutkimuksessa tutkitun paikkasidonnaisuuden vahvuuden kautta vain osittain ja suuntaa antaen, mutta jatkan kysymykseen vastaamista vielä sisällönanalyysin tuloksissa seuraavassa alaluvussa. Kyselytutkimuksessa vastaajien paikkasidonnaisuuden vahvuus oli hyvin hajautunutta, mutta keskiarvolla vahvaa (keskiarvo 3,9). Matkailutoimijoiden paikkasidonnaisuus ei sinänsä näy itse ekosertifikaateissa, mutta voi antaa kuvan toimijoiden arvoista tai asenteista sertifikaatteja kohtaan.

Kahden kaikkein vahvimman paikkasidonnaisuuden (4,9) omanneen kyselyyn vastanneen matkailutoimijan mielestä sertifikaatti on “kohtalaisesti” (keskiarvo 3,0) soveltuva heidän omaan toimintaympäristöönsä. Kolmen vahvan paikkasidonnaisuuden (4,3-4,4) omaavan vastaajan mielestä sertifikaatti soveltuu puolestaan “hyvin” (keskiarvo 4,3) heidän toimintaympäristöön. Kahden heikoimman paikkasidonnaisuuden omanneen vastaajan

mielestä se soveltui keskiarvallisesti ”jonkin verran” (2,5). Paikan erityispiirteitä tarkasteltaessa vahvimman paikkasidonnaisuuden omaavien mielestä sertifikaatti ottaa huomioon toisen mielestä ”hyvin” ja toisen mielestä ”kohtalaisesti”, keskiarvolla 3,5. Toiseksi vahvimman paikkasidonnaisuuden omaavan ryhmän mielestä paikan erityispiirteet otetaan sertifikaatissa huomioon keskiarvolla ”hyvin” (4,0), ja heikoimpien paikkasidonnaisuuden omaavien mielestä ”jonkin verran” (2,5). Erittäin vahvan paikkasidonnaisuuden ryhmä pääsee keskiarvoon 3,5 myös arvioidessaan kuinka hyvin sertifikaatti ottaa huomioon heille tärkeitä kestävyys- ja ulottuvuudet. Samaa arvioi vahvan paikkasidonnaisuuden ryhmä keskiarvolla 4,3 ja heikoimman paikkasidonnaisuuden ryhmä keskiarvolla 2,5. Viimeisenä tarkasteltavana kohtana molemmat erittäin vahvan paikkasidonnaisuuden omaavista toimijoista antavat sertifikaatille kokonaisarvosanaksi 3,0, vahvan paikkasidonnaisuuden omaavat puolestaan keskiarvon 4,7, ja heikon paikkasidonnaisuuden omaavat keskiarvon 2,5.

Yllä olevien huomioiden kautta voidaan todeta keskimmäisen, eli vahvan paikkasidonnaisuuden omaavan ryhmän pitävän sertifikaatteja kaikkein toimivimpina heidän toimintaansa. Samalla kaikkein vahvimman sekä heikoimman paikkasidonnaisuuden omaavat ovat lähempänä toisiaan arvioidessaan sertifikaattien toimivuutta. Kyselytutkimuksen osalta paikkasidonnaisuus näkyy siis hyvin mielenkiintoisella tavalla ekosertifikaattiin ja sen toimivuuteen suhtautumisessa. Toki on mahdollista, että paikkasidonnaisuus rakentuu eri toimijoille eri tavalla, esimerkiksi heidän toimintansa luonteen kautta.

## 7.2. Osakysymykset 1 ja 4 sisällönanalyysin kautta

Vastataan nyt sisällönanalyysin kautta aiemmin esitettyihin osakysymyksiin. Ensin vastataan osakysymykseen numero 1: Miten paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateissa?

Sisällönanalyysin kautta tarkasteltuna paikkasidonnaisuus näkyy ekosertifikaateissa hyvin eri tavoin. Ulospäin paikkasidonnaisuus näyttäytyy etenkin sertifikaattien viestinnässä.

Verkkosivuilla sertifikaatit osoittavat toimivansa tietyissä ympäristöissä ja paikoissa sekä pyrkivät kertomaan, kuinka ne toimivat ja soveltuvat niihin. Paikkasidonnaisuutta myös painotetaan verkkosivuilla tekstin lisäksi kuvien ja karttojen kautta. Erityisesti kuvien kautta kaikki tarkastelluista sertifikaateista pyrkivät viestittämään paikkasidonnaisuuttaan. Myös kartat olivat suuressa osassa sertifikaattien paikkasidonnaisuuden määrittämisestä.

Paikkasidonaisuuden voi myös havaita sertifikaattien kriteeristöissä. Suurin tapa, jolla paikkasidonaisuus näkyy kriteeristöissä, on alueen erityispiirteiden huomioonottaminen. Sisällönanalyysissa huomattiin esimerkiksi paikallisten lakien ja säännösten sekä paikallisen ympäristön erityispiirteiden huomiointia kriteereissä. Lisäksi kriteereissä saatetaan mainita jokin paikka, joka osoittaa selvästi ekosertifikaatin paikkasidonaisuutta.

Osakysymykseen 4 “Miten ekosertifikaatti ottaa huomioon paikan erityispiirteet?”, voi sisällönanalyysin kautta saada kaksi erilaista vastausta. Koska analyysissa keskityttiin nimenomaan Posion ja Sallan erityispiirteisiin, voidaan todeta, että Good Travel Seal -sertifikaatti ei ota tämän paikan erityispiirteitä juuri lainkaan huomioon. Green Key puolestaan ottaa varsin hyvin huomioon koko Suomelle yhtenäisiä erityispiirteitä, kuten juoma- ja pohjaveden sekä vesistöjen puhtauden, muttei niinkään juuri Posiolle ja Sallalle ominaisia erityispiirteitä. Green Activities taas lisäosansa puolesta ottaa huomioon esimerkiksi poromatkailua ja rekikoira-aktiviteettejä, jotka kuuluvat myös Posion ja Sallan alueille. Toisaalta vesistöjen ympäristön ylläpito voi olla Posiolle tärkeämpää, koska siellä on suurempi määrä vesistöjä kuin Sallassa.

Toinen mahdollisuus on tarkastella sertifikaatteja ilman tiettyä paikkaa. Tässä tapauksessa Good Travel Seal kyllä ottaa huomioon paikan erityispiirteitä hieman laajemmin. Sertifikaatin kriteeristöissä puhutaan esimerkiksi sukelluksesta ja uima-altaiden ylläpidosta varsin tarkasti. Se siis ottaa huomioon jonkin paikan erityispiirteitä, josta voi tehdä johtopäätöksen, että sertifikaatti on kuitenkin suunnattu johonkin paikkaan, jossa esimerkiksi nämä kaksi asiaa on mahdollisia tehdä. Tämän tarkastelutavan mukaisesti Green Key -sertifikaatti ottaa hyvin huomioon paikan erityispiirteitä. Sertifikaatin kriteereissä puhutaan esimerkiksi suomalaisesta luonnosta, luontopoluista, juomaveden riittävydestä, vesistöistä, jotka kyllä ovat selvästi Suomen alueen erityispiirteitä. Green Activities vie tämän toisaalta pidemmälle, jos ajatellaan koko Suomen aluetta, jolle sertifikaatti selvästi itsensä asettaa. Kuten aiemmin totesin, Green Activities tuo lisäosallaan Green Key -sertifikaatin kriteereihin vielä lisäksi matkailuporot ja rekikoirat sekä niiden kanssa työskentelevät ihmiset ja sitä kautta ottaa vielä tarkemmin huomioon paikan erityispiirteet.

### 7.3. Osakysymys 5

Osakysymykseen 5 “Kuinka ekosertifikaatti tunnistaa ja ottaa huomioon paikallisesti tärkeät kestävyys ulottuvuudet?” vastaan käyttäen hyödyksi sekä kyselytutkimuksen että sisällönanalyysin tuloksia.

Kyselytutkimuksessa tärkeitä kestävyys ulottuvuuksia Posion ja Sallan matkailutoimijoille olivat luonnon huomioon ottaminen, energian säästö, saasteettomuus ja luonnon tilan ylläpitäminen. Selvästi eniten vastauksissa painotettiin ekologisia kestävyys ulottuvuuksia, jonka lisäksi tärkeiksi koettiin myös taloudellinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Kyselyyn vastanneiden matkailutoimijoiden mukaan sertifikaatit ottivat heille tärkeät kestävyys ulottuvuudet huomioon keskiarvolla 3,6 asteikolla 1-5, eli “hyvin”.

Osakysymyksen 5 tarkasteluun voidaan sisällönanalyysistä valita seuraavat käytössä olleet koodit: Sertifioinnin kohdealueen luonto, sertifioinnin kohdealueen luonnontila, paikalliset ihmiset, sekä jo kestävä toiminnan osoitus. Koodeista sertifioinnin kohdealueen luonto ja sertifioinnin kohdealueen luonnon tila edustavat ekologisen kestävyys ulottuutta, sekä Posion ja Sallan matkailutoimijoiden mainitsemaa luonnon huomioon ottamista, saasteettomuutta ja luonnon tilan ylläpitämistä. Paikalliset ihmiset edustavat sosiaalista kestävyys ulottuutta ja jo kestävä toiminnan osoitus puolestaan taloudellista ulottuutta.

Sisällönanalyysissä kohdealueen luonto ja luonnontila tunnistettiin sertifikaattien verkkosivuilla kriteeristöissä ja sivuilla esiintyneissä kuvissa. Kriteeristöissä ne tunnistettiin varsin laajasti erilaisin kriteerein. Kuvissa puolestaan kohdealueen luonto näytettiin hyvinvoivana ja puhtaana. Kokonaisuudessa ekologinen kestävyys otettiin kriteeristöissä hyvin huomioon. Ekologista kestävyyttä tai tarkemmin kohdealueen luontoa ja luonnontilaa ei kuitenkaan esitelty verkkosivuilla kovinkaan laajasti muuten. Paikalliset ihmiset tunnistettiin sertifikaattien verkkosivuilla osaksi yrityksen toimintaa usein työn kautta. Yhden sertifikaatin kriteeristöissä tuotiin paikallisuutta esille huomattavasti enemmän kuin kahdessa muussa. Sosiaalista ulottuutta sivuttiin myös eri toimijoiden yhteistyössä, jota painotettiin osassa sertifikaattien kriteereissä erityisesti. Muuten sosiaalinen kestävyys ulottuvuus oli varsin suppeasti huomioituna verkkosivuilla. Taloudellinen ulottuvuus oli hankalasti määriteltävissä sisällönanalyysissä, sillä sitä ei sellaisenaan tarkasteltu. Jo kestävä toiminnan osoittamista voidaan jollain tapaa pitää taloudelliseen ulottuuteen sisältyvänä etenkin, kun se tuotiin esille mahdollisena taloudellisen aseman parantajana ja viestinnän tehoistamisena asiakkaita

kohtaan. Aiemman kestävänn toiminnan osoittaminen tuotiin laajasti esille sertifikaattien verkkosivuilla ja se mainittiin jokaisella tarkastellulla verkkosivulla. Taloudellista kestävyuden ulottuvuutta ei tunnustettu kovinkaan monella eri tapaa, mutta se kyllä huomioitiin välillisesti esimerkiksi juuri asiakkaille aiemman toiminnan osoittamisen tai energian ja muun säästämisen kautta.

Jos tarkastellaan osakysymystä 5 sekä kyselytutkimuksen että sisällönanalyysin tulosten kautta, voidaan todeta ekosertifikaattien tunnustavan ja ottavan huomioon paikallisesti tärkeät kestävyuden ulottuvuudet vaihtelevasti, mutta jokseenkin hyvin. Vaikka sisällönanalyysissa ei keskiarvoja laskettukaan, voisin pitää paikallisesti tärkeiden kestävyuden ulottuvuuksien huomioon ottamista kohtalaisen hyvänä, josta kertoo myös Posion ja Sallan matkailutoimijoiden vastausten keskiarvo kyselytutkimuksessa.

#### 7.4. Päättökysymys

Tutkimukseni päättökysymykseen “Mikä on paikkasidonnaisuuden merkitys ekosertifikaatin toimivuudessa?” pyrin vastaamaan tässä alaluvussa.

Totesin aiemmin tässä tutkimuksessa ekosertifikaattien toimivuuden olevan kyselytutkimuksen vastausten pohjalta korkeintaan hyvä. Mielenkiintoisinta ekosertifikaattien toimivuudessa oli siihen vastanneiden matkailutoimijoiden paikkasidonnaisuuden vahvuus. Kaikkein vahvimman paikkasidonnaisuuden omanneet toimijat eivät pitäneet ekosertifikaatteja kovinkaan toimivina. Heidän kanssaan eniten samaa mieltä olivat kaikkein heikoimman paikkasidonnaisuuden omanneet toimijat. Näiden kahden ryhmän väliin osuu ryhmä, jonka paikkasidonnaisuuden vahvuus ja sertifikaatin toimivuus tuntuvat olevan yhtenäisiä. Jos pidetään kaikkein vahvimman paikkasidonnaisuuden omaavia matkailutoimijoita myös kaikkein suurimman luonnonsuojelutahdon omaavina voidaan todeta, etteivät ekosertifikaatit ota huomioon luontoa tai ekologista kestävyuden ulottuvuutta tarpeeksi hyvin. Jos ekosertifikaatit ottaisivat ne huomioon, olisivat ne varmasti toimivuudeltaan parempia juuri vahvimman paikkasidonnaisuuden omaavien toimijoiden mielestä. Tällaisen oletuksen tehdessä on tietysti pakollista myös pohtia, minkä vuoksi myös heikoimman paikkasidonnaisuuden omanneet toimijat kokivat ekosertifikaattien toimivan varsin huonosti. Jos näillä toimijoilla olisi myös kaikkein heikoin tahto

luonnonsuojeluun, eivätkö he kokisi ekosertifikaatteja toimiviksi juuri silloin, kun ne eivät ota luonnonsuojelua huomioon.

Matkailutoimijoiden näkökulmasta voidaan todeta paikkasidonaisuuden vaikuttavan ainakin ekosertifikaatin toimivuuden kokemukseen hyvin laajasti. Kyselytutkimuksen tulosten perusteella voidaan myös tehdä olettaus, että vahvan, muttei liian vahvan paikkasidonaisuuden omaavan matkailutoimija kokee ekosertifikaatin kaikkein toimivimmaksi.

Sertifioivien yritysten verkkosivujen sisällönanalyysin kautta tarkasteltuna on paikkasidonaisuudella toisenlainen merkitys ekosertifikaatin toimivuuteen. Sisällönanalyysin tulosten avulla voidaan todeta paikkasidonaisuuteen perustuvien koodien analysoinnilla varsin suuri merkitys ekosertifikaatin toimivuuden ymmärtämiseen etenkin Posion ja Sallan alueilla. Sertifikaatti, jonka paikkasidonaisuus Posiolle ja Sallaan oli kaikkein heikoin, oli siellä myös kaikkein vähiten toimiva. Sama kaava toimi tulosten mukaan myös toisinpäin, eli vahvimman paikkasidonaisuuden omaava sertifikaatti taas oli kaikkein toimivin sertifioinnin kohdealueelle. Voidaan siis pitää paikkasidonaisuuden merkitystä sertifioivan yrityksen näkökulmasta sertifikaatin toimivuudelle varsin suurena.

Kyselytutkimuksen mukaan matkailutoimijat pitivät tärkeänä, että sertifioiva yritys olisi paikallinen ja sisällönanalyysin mukaan paikalliset sertifioivat yritykset omasivat vahvemman paikkasidonaisuuden kuin ei paikalliset. Vahvemman paikkasidonaisuuden omaavat sertifikaatit taas ottivat paremmin huomioon paikan erityispiirteet, jota Posion ja Sallan matkailutoimijat pitivät myös tärkeänä kyselytutkimuksen mukaan. Kaikkein tärkeimpänä paikallisesti tärkeänä kestävyuden ulottuvuutena voitiin kyselytutkimuksen mukaan pitää luontoa, joka tuotiin kuitenkin esille kaikissa sertifikaateissa, riippumatta sen paikkasidonaisuuden vahvuudesta.

Kokonaisuudessaan paikkasidonaisuuden merkitys ekosertifikaatin toimivuudessa näkyy etenkin siinä, millaisille matkailutoimijoille ekosertifikaatit toimivat parhaiten, mutta myös ekosertifikaattien toimivuudella paikallisesti. Vahvempi sertifioivan yrityksen ja sertifikaatin paikkasidonaisuus tuo mukanaan paremman alueellisen toimivuuden, lisäksi vahvan, muttei erittäin vahvan paikkasidonaisuuden omaava matkailutoimija kokee ekosertifikaatin kaikkein toimivimmaksi omassa toiminnassaan.

## 9. YHTEENVETO

Tutkin paikkasidonnaisuuden merkitystä Sustainable Travel Finland -merkin vaatimien sertifikaattien toimivuuteen. Paikkasidonnaisuuden teoriana käytin Scannellin ja Giffordin (2010) kolmen ulottuvuuden määritelmää, joka ohjasi tutkimuksen tulosten tulkintaa ja vaiheita. Ekosertifikaattien käyttö suomalaisessa matkailussa on viime vuosina yleistynyt Visit Finlandin lanseeraaman Sustainable Travel Finland -polun myötä. Tutkimukseni tavoite oli selvittää, kuinka STF-polun vaatimat ekosertifikaatit käytännössä toimivat, sekä minkälainen merkitys paikkasidonnaisuudella on näiden kolmannen osapuolen myöntämien sertifikaattien toiminnassa.

Tutkimus perustui aluksi kyselytutkimukseen Posiolla ja Sallassa toimiville STF-merkin omaaville matkailutoimijoille, mutta pienehkön vastaajamäärän vuoksi päätin vahvistaa tutkimusta vielä sertifioivien yritysten verkkosivujen sisällönanalyysillä. Tulokseni kahdesta eri tutkimustavasta tukevat ja täydentävät toisiaan. Tutkimuksen osakysymysten vastausten kautta vastasin päätutkimuskysymykseen “Mikä on paikkasidonnaisuuden merkitys ekosertifikaatin toimivuudessa?”.

Koska avasin tulokseni laajemmin jo aiemmassa luvussa (kts. luku 6.) keskityn seuraavaksi pohtimaan tutkimukseni mahdollisia jatkotutkimuskohteita ja asettamaan sen osaksi aiheen aiempaa tutkimusta.

Vaikka tutkimukseni aineisto on varsin pieni, voidaan sen tuloksia pitää kuitenkin hyvänä avauksena niin ekosertifikaattien tutkimukselle suomalaisessa matkailussa, kuin jatkona paikkasidonnaisuuden teorian ja matkailuntutkimuksen yhteiselle tutkimukselle.

Tutkimukseni yksi mielenkiintoisimmista tuloksista on paikkasidonnaisuuden vahvuuden ja ekosertifikaatin toimivuuden kokemisen yhteys. Pystyvätkö ekosertifikaatit vastaamaan erittäin vahvan paikkasidonnaisuuden omaavien matkailutoimijoiden vaatimuksiin? Entä jos paikalliset yritykset omaavat vahvan paikkasidonnaisuuden lisäksi vahvan tahdon luonnonsuojeluun, joka ohjaa jo toimintaa kestävästi, mikä on sertifikaatin rooli? Jääkö sen rooli vain viestintään ja uusien asiakkaiden hankkimiseen? Pystyykö tai haluaako ekosertifikaatti kehittää yhä vaativampia kriteereitä vai tyytyykö se jäämään jollekin tasolle, jotta sillä on enemmän asiakkaita?



Toinen erinomainen jatkotutkimuskohde löytyykin juuri ekosertifikaattien eettisyyden puolelta. Tässä tutkimuksessa ei tarkasteltu matkailutoimijoiden syitä ottaa sertifikaatti tai hakea STF-merkkiä, mutta kyselytutkimuksessa tuli esille, etteivät kaikki vastaajista olleet edes halunneet sertifikaattia. Tahtovatko sertifioivat yritykset sertifioinnilta myös taloudellista hyötyä? Olisi siis hyvin mielenkiintoista tutkia syitä sertifikaatin hakemiselle, mutta myös toisinpäin, sertifioinnille. Kuinka vahvasti sertifioiva yritys tahtoo sertifioinnilla kehittää yrityksen toimintaa vai onko se enemmän rahan perässä? Minkälaisessa asemassa sertifikaatin myöntäjä kokee olevansa? Entä millainen rooli matkailualueen organisaatiolla (DMO) on sertifioinnissa? Esimerkiksi Posion ja Sallan alueella käytössä oli vain kolme eri sertifikaattia, vaikka mahdollisuuksia oli useita.

Kolmas ehdotukseni jatkotutkimuksen kohteeksi on sertifioinnin tavoitteet. Kaikki tässä tutkimuksessa tarkastellut sertifikaatit perustuvat YK:n kestävän kehityksen ohjeistukseen, joita päivitetään samanaikaisesti maailmanlaajuisesti. Kuten yhden sertifioivan yrityksen kohdalla huomasin, se oli tarkoitettu globaaliksi sertifikaatiksi, eikä se ottanut Posiolle ja Sallalle ominaisia erityispiirteitä huomioon. Olisi kuitenkin erittäin mielenkiintoista tutkia, millaiset lähtökohdat esimerkiksi suomalaisilla matkailutoimijoilla on täyttää ekosertifikaatin kriteerit verrattuna vaikka nepalilaiseen tai chileläiseen toimijaan. Onko sertifikaatin kriteeristö tasapuolinen tai tarvitseeko matkailutoimijoiden nähdä sama vaiva sertifikaatin saamiseksi Suomessa kuin muuallakin? Tähän jatkotutkimukseen liittyy myös sertifioinnin toimivuus vahvasti. Pyritäänkö sertifioinnilla vain näyttämään kuinka kestävästi jo nyt toimitaan, koska tämänkin tutkimuksen tuloksia lukiessa ei voi olla ajattelematta, että onko kyseiset sertifikaatit tehty enimmäkseen aiemman kestävän toiminnan esittämiseen. Tätä puoltaisi tutkimuksessa myös se, että vahvimman luonnonsuojeluhallun omaavat toimijat eivät koe sertifikaattia yhtä toimivaksi kuin ne toimijat, jotka ovat ehkä alunperinkin hankkineet sertifikaatin osoitukseksi aiemmasta työstä eikä niinkään ajatelleet sen kehittävän yrityksen toimintaa.

Tutkimuksessa todetaan, että paikkasidonnaisuudella on monia erilaisia merkityksiä sertifioinnissa, kuten kyselytutkimukseen vastanneiden matkailutoimijoiden mielestä paikan erityispiirteiden tuntemuksella ja paikallisuudella. Olisiko sertifioivan yrityksen mahdollisuus kehittää näitä ominaisuuksia tai olisiko mahdollista tuottaa sertifikaatteja paikallisesti?

Esimerkiksi tässä tutkimuksessa kansainvälistä Green Key -sertifikaattia tarjoaa Suomessa toimiva yritys, joka vahvistaa sen paikkasidonnaisuutta.

Tälle tutkimukselle voi antaa kritiikkiä sen aineiston määrästä, sekä paikkasidonnaisuuden teorian sopivuudesta sertifiointiprosessiin ja tutkimuksen aiheeseen. Sertifikaatteja oli myös tutkimuksessa mukana vain kolme, joka ei anna laajaa kuvaa kaikista STF-merkkiä varten hyväksytyistä ekosertifikaateista, mutta edustaa kuitenkin Posion ja Sallan alueiden kaikkia käytössä olevia sertifikaatteja. Lisäksi tutkimus on tulosten puolesta varsin laaja, eikä keskity vain yhteen tutkimussuuntaan. Sitä voidaan yleisesti pitää enemmän suuntaa antavana ja uusia tutkimussuuntia avaavana tutkimuksena, eikä niinkään yhden ilmiön perinpohjaisena tutkimuksena.

Käytännössä tutkimustani voi hyödyntää varsin monin eri tavoin. Koen sertifiointin olevan varsin laaja kenttä, johon destinaatiot ja matkailuyritykset koittavat löytää heille sopivaa tietään. Paikkasidonnaisuuden kautta tarkasteltuna huomataan sertifiointin kohdealueella toimivien, pienten ja keskisuurten toimijoiden todelliset sertifiointin syyt, kuten kohdealueen erityispiirteet. Paikkasidonnaisuuden eri ulottuvuuksien avulla voidaan ymmärtää ja kehittää sertifiointin toimivuutta sekä tehokkuutta.

Destinaatioille tutkimukseni antaa hyvän alun kohti eri sertifikaattien tutkimista ja oman alueen toimijoille sopivien sertifikaattien löytämistä. Samaa voi matkailuyritykset tehdä omassa ympäristössään. Sertifikaatteja tarjoaville organisaatioille tutkimukseni antaa ymmärryksen paikallisuuden ja paikallisten erityispiirteiden tärkeydestä, sekä mahdollistaa sertifikaattien kehittämisen kohti aiempaa parempaa toimivuutta.

## KIITOKSET

Kiitokset graduni melkein ajallaan valmistumisesta kuuluu ehdottomasti mukavalle graduryhmälle ja sen vetäjille Soile Veijolalle, sekä Monikalle Lüthjelle. Kiitos kaikille työtäni tarkastaneille, mutta etenkin Monikalle, joka jaksoi vastailta sähköposteihin ja korjailta lukuisat kielioppivirheet tutkielmastani kerta toisensa jälkeen.

## Lähdeluettelo:

Altman, I. e., & Low, S. M. e. (1992). *Place Attachment* (1st ed. 1992.). Springer US.

Low, S. M., & Altman, I. (2012). *Place Attachment*.

Arenado Rodríguez, R., García López, A. & Jiménez Caballero, J. L. (2017). Has implementing an ecolabel increased sustainable tourism in Barcelona? *Cuadernos de turismo*, 40, 93-134. <https://doi.org/10.6018/turismo.40.309631>

Baumber, A., Merson, J. & Lockhart Smith, C. (2021). Promoting Low-Carbon Tourism through Adaptive Regional Certification. *Climate (Basel)*, 9(1), 15. <https://doi.org/10.3390/cli9010015>

Bilbao-Terol, A. & Bilbao-Terol, C. (2020). Measuring the Economic Impact of a Voluntary Sustainable Tourism Certification. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 12(13), 5465. <https://doi.org/10.3390/su12135465>

Black, R. & Crabtree, A. (2007). *Quality assurance and certification in ecotourism*. <https://doi.org/10.1079/9781845932374.0000>

Blackman, A. & Rivera, J. (2011). Producer-Level Benefits of Sustainability Certification. *Conservation biology*, 25(6), 1176-1185. <https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2011.01774.x>

Blackman, A., Naranjo, M. A., Robalino, J., Alpízar, F. & Rivera, J. (2014). Does Tourism Eco-Certification Pay? Costa Rica's Blue Flag Program. *World development*, 58, 41-52. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2013.12.002>

Bruce, C., & Laroiya, A. (2007). Production of Eco-Labels. *Environmental & resource economics*, 36(3), 275-293. <https://doi.org/10.1007/s10640-006-9028-9>

Bučar K, Hendija Z, Katić I. Ecolabels as a Tool of Sustainable Development in Tourist Destinations. *Sustainability*. 2022; 14(10):6313. <https://doi.org/10.3390/su14106313>

Business Finland (2016) Kestävän matkailun periaatteet. Haettu osoitteesta: [https://www.businessfinland.fi/4aa9a3/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/kestavan\\_matkailun\\_periaatteet\\_2016.pdf](https://www.businessfinland.fi/4aa9a3/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/kestavan_matkailun_periaatteet_2016.pdf)

Business Finland (2020) Sustainable Travel Finland-merkki. Haettu osoitteesta: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/sustainable-travel-finland>

Business Finland (2022) Sertifiointit & ohjelmat. Haettu osoitteesta: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/sertifiointit--ohjelmat>

Costa, J., Rodrigues, D. and Gomes, J. (2019), "Sustainability of tourism destinations and the importance of certification", *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, Vol. 11 No. 6, pp. 677-684. <https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.1108/WHATT-08-2019-0050>

De Bernardi, C. (2020). *Authenticity as a compromise: A critical realist perspective on Sámi tourism labels*. Lapin yliopisto.

- dos Anjos, F. A. & Kennell, J. (2019). Tourism, Governance and Sustainable Development. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 11(16), 4257. <https://doi.org/10.3390/su11164257>
- Enqvist, J.P., Campbell, L.K., Stedman, R.C. & Svendsen, E.S. (2019) Place meanings on the urban waterfront: a typology of stewardships. *Sustain Sci* 14, 589–605. <https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.1007/s11625-019-00660-5>
- Esparon, M., Gyuris, E. & Stoeckl, N. (2014). Does ECO certification deliver benefits? An empirical investigation of visitors' perceptions of the importance of ECO certification's attributes and of operators' performance. *Journal of sustainable tourism*, 22(1), 148-169. <https://doi.org/10.1080/09669582.2013.802325>
- Font, X., & Buckley, R. C. (2001). *Tourism ecolabelling: Certification and promotion of sustainable management*. <https://doi.org/10.1079/9780851995069.0000>
- Fullilove, M. (1997). Psychiatric Implications of Displacement: Contributions from the Psychology of Place. *The American journal of psychiatry*. 153. 1516-23. [10.1176/ajp.153.12.1516](https://doi.org/10.1176/ajp.153.12.1516).
- Good Travel Guide (2021). Good Travel Seal. Haettu 7.3.2023 osoitteesta: <https://goodtravel.guide/good-travel-seal/>
- Grapentin S, Ayikoru M. (2019) Destination Assessment and Certification: Challenges and Opportunities. *Sustainability*. 2019; 11(13):3691. <https://doi.org/10.3390/su11133691>
- Green Key (2023a). Green Key – Kestävää matkailua rakentamassa jo vuodesta 1994. Haettu 7.3.2023 osoitteesta: <https://greenkey.fi/>
- Green Key (2023b). Green Activities -vastuullisuusohjelma ja -sertifikaatti. Haettu 7.3.2023 osoitteesta <https://greenkey.fi/mika-green-activities/>
- Green Key (2023c). Green Activities -vastuullisuusohjelma ja -sertifikaatti. Haettu 14.5.2023 osoitteesta <https://greenkey.fi/en/what-is-green-key/>
- Gross, M. J., & Brown, G. (2008). An empirical structural model of tourists and places: Progressing involvement and place attachment into tourism. *Tourism management (1982)*, 29(6), 1141-1151. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.02.009>
- Gu, H., & Ryan, C. (2008). Place attachment, identity and community impacts of tourism—the case of a Beijing hutong. *Tourism management (1982)*, 29(4), 637-647. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2007.06.006>
- Halminen, S., tiedekunta, Y. & Sciences, F. o. S. (2021). *Learning about Sustainability: An Action Research Study of a Small Tourism Organization Undergoing the Sustainable Travel Finland -Program*. Lapin yliopisto.
- Halminen, S. & García-Rosell, J-C. (2022) Learning about sustainability in small tourism firms – The case of Sustainable Travel Finland. *Matkailututkimus-lehti*, 18(2), 31-37. Haettu 28.2.2023 osoitteesta: <https://journal.fi/matkailututkimus/issue/view/8853/1676>
- Hausmann, A., Slotow, R., Burns, J. K., & Di Minin, E. (2016). The ecosystem service of sense of place: Benefits for human well-being and biodiversity conservation. *Environmental conservation*, 43(2), 117-127. <https://doi.org/10.1017/S0376892915000314>

- Hunter, A. (1978). Persistence of local sentiments in man's society. In C. Street (Ed.), *Handbook of contemporary urban life* (pp. 133–162). San Francisco: Jossey-Bass.
- Kallinen, T. & Kinnunen T. (2023). Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Haettu 7.3.2023 osoitteesta: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Kyle, G., Graefe, A., Manning, R., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity and place attachment among hikers along the Appalachian trail. *Journal of leisure research*, 35(3), 249.
- Lee, T. H. (2011). How recreation involvement, place attachment and conservation commitment affect environmentally responsible behavior. *Journal of sustainable tourism*, 19(7), 895-915. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.570345>
- Lesar, L., Weaver, D. & Gardiner, S. (2020). Beyond certification: An empirically expanded quality control tool 'multiverse' for sustainable tourism. *Journal of sustainable tourism*, 28(10), 1625-1645. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1745218>
- Lewicka, M. (2008). Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past. *Journal of environmental psychology*, 28(3), 209-231. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2008.02.001>
- Margaryan, L. & Stensland, S. (2017). Sustainable by nature? The case of (non)adoption of eco-certification among the nature-based tourism companies in Scandinavia. *Journal of cleaner production*, 162, 559-567. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.06.060>
- Masterson, V. A., Enqvist, J. P., Stedman, R. C., & Tengö, M. (2019). Sense of place in social–ecological systems: From theory to empirics. *Sustainability science*, 14(3), 555-564. <https://doi.org/10.1007/s11625-019-00695-8>
- Mullendore, N. D., Ulrich-Schad, J. D., & Prokopy, L. S. (2015). U.S. farmers' sense of place and its relation to conservation behavior. *Landscape and urban planning*, 140, 67-75. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2015.04.005>
- Murphy, A., Enqvist, J.P. & Tengö, M. Place-making to transform urban social–ecological systems: insights from the stewardship of urban lakes in Bangalore, India. *Sustain Sci* 14, 607–623 (2019). <https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.1007/s11625-019-00664-1>
- Nelson KM, Partelow S, Stähler M, Graci S, Fujitani M (2021) Tourist willingness to pay for local green hotel certification. *PLoS ONE* 16(2): e0245953. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0245953>
- Pato, L. (2020). The importance of eco-labels certifications and ICT in the promotion of sustainable tourism. *Millenium (Viseu)*, 2(5e), . <https://doi.org/10.29352/mill0205e.37.00242>
- Patwardhan, V., Ribeiro, M. A., Payini, V., Woosnam, K. M., Mallya, J., & Gopalakrishnan, P. (2020). Visitors' Place Attachment and Destination Loyalty: Examining the Roles of Emotional Solidarity and Perceived Safety. *Journal of travel research*, 59(1), 3-21. <https://doi.org/10.1177/0047287518824157>
- Raymond, C., Brown, G. & Weber, D. (2010). The Measurement of Place Attachment: Personal, Community, and Environmental Connections. *Journal of Environmental Psychology*. 30. [10.1016/j.jenvp.2010.08.002](https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.08.002).

- Runn, I., tiedekunta, Y. & Sciences, F. o. S. (2022). *Muista sammuttaa valot! Sisällönanalyysi majoituspalveluita Suomessa tarjoavien matkailuyritysten vastuullisuusviestinnästä*. Lapin yliopisto.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 10.3.2023 osoitteesta: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>
- Sasidharan, V., Sirakaya, E., & Kerstetter, D. (2002). Developing countries and tourism ecolabels. *Tourism management (1982)*, 23(2), 161-174. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(01\)00047-4](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(01)00047-4)
- Scannell, L., & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of environmental psychology*, 30(1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2009.09.006>
- Schilar, H., & Keskitalo, E. C. H. (2018). Tourism activity as an expression of place attachment-place perceptions among tourism actors in the Jukkasjärvi area of northern Sweden. *Scandinavian journal of hospitality and tourism*, 18(sup1), S42-S59. <https://doi.org/10.1080/15022250.2017.1389123>
- Shumaker, S. A., & Taylor, R. B. (1983). Toward a clarification of people place relationships: a model of attachment to place. In N. R. Feimer, & E. S. Geller (Eds.), *Environmental psychology: Directions and perspectives* (pp. 219–251). New York: Praeger.
- Sidor, C., Kršák, B., & Štrba, L. (2019). Identification of Distorted Official Hospitality Statistics' and Their Impact on DMOs' Funding's Sustainability: Case Notes from Slovakia. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 11(4), 1084. <https://doi.org/10.3390/su11041084>
- Sparks, B. A., Perkins, H. E. & Buckley, R. (2013). Online travel reviews as persuasive communication: The effects of content type, source, and certification logos on consumer behavior. *Tourism management (1982)*, 39, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2013.03.007>
- Spenceley, A. (2019). Sustainable tourism certification in the African hotel sector. *Tourism review (Association internationale d'experts scientifiques du tourisme)*, 74(2), 179-193. <https://doi.org/10.1108/TR-09-2017-0145>
- Tan, S., Tan, S., Kok, Y., & Choon, S. (2018). Sense of place and sustainability of intangible cultural heritage – The case of George Town and Melaka. *Tourism management (1982)*, 67, 376-387. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.02.012>
- TENK. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2023. Haettu 26.4.2023 osoitteesta [https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje\\_2023.pdf](https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf)
- TENK. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019.
- Thompson, D. W., Anderson, R. C., Hansen, E., N. & Kahle, L., R. (2010), "Green segmentation and environmental certification: insights from forest products," *Business*

Strategy and the Environment, Wiley Blackwell, vol. 19(5), pages 319-334, July.  
<https://ideas.repec.org/a/bla/bstrat/v19y2010i5p319-334.html>

Trade Arabia (2019). Visit finland launches new sustainable travel programme. (2019, Sep 24). *TradeArabia* Retrieved from <https://www.proquest.com/newspapers/visit-finland-launches-new-sustainable-travel/docview/2295992449/se-2>

Tuan, Y. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. University of Minnesota Press.

Urs Wagenseil, Melanie Wyss & Lukas Huck (2022) The Case of Sustainable Tourism Development in Alpine Destinations: Importance, Implementation, and the Role of the Local DMO, *Tourism Planning & Development*, DOI: 10.1080/21568316.2022.2107561

Vaske, J.J., & Kobrin, K.C. (2001). Place attachment and environmentally responsible behavior. *Journal of Environmental Education*, 32(4), 16–21.

Veijola, S. (2013). *Matkailututkimuksen lukukirja*. Lapin yliopistokustannus.

Visit Finland (2022a) Haettu 18.2.2023 osoitteesta: <https://www.visitfinland.com/en/practical-tips/sustainability/>

Visit Finland (2022b) Haettu 18.2.2023 osoitteesta:  
<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu/sertifioinnit-ohjelmat>

Visit Finland (2022c) Haettu 18.2.2023 osoitteesta:  
<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu/sustainable-travel-finland>

Visit Finland (2023) Finland – Sustainable travel destination. Haettu 14.3.2023 osoitteesta  
<https://travel-trade.visitfinland.com/en/sustainability/>

Visit Finland (2019). *Työkaluja vastuulliseen viestintään*. Vastuullisen matkailuyrityksen käsikirja. Haettu osoitteesta  
[https://www.businessfinland.fi/490600/globalassets/julkaisut/visit-finland/tutkimukset/2018/tyokaluja\\_vastuullisuusviestintaan\\_a5\\_web\\_21012019.pdf](https://www.businessfinland.fi/490600/globalassets/julkaisut/visit-finland/tutkimukset/2018/tyokaluja_vastuullisuusviestintaan_a5_web_21012019.pdf)

Woldoff, R. A. (2002). The Effects of Local Stressors on Neighborhood Attachment. *Social forces*, 81(1), 87-116. <https://doi.org/10.1353/sof.2002.0065>

Xavier Font, Anna Torres-Delgado, Gloria Crabolu, Jesús Palomo Martínez, Joseph Kantenbacher & Graham Miller (2021) The impact of sustainable tourism indicators on destination competitiveness: the European Tourism Indicator System, *Journal of Sustainable Tourism*, DOI: 10.1080/09669582.2021.1910281

YK (2023). Sustainable Development Goals. Haettu 10.5.2023 osoitteesta:  
[https://www.undp.org/sustainable-development-goals?gclid=CjwKCAjwge2iBhBBEiwAfXDBRwOIKsL50U9BSzAd3IVa3aKDtRXEYI3iSMRd-UnukrYevJwRUYck7xoC3gEQAvD\\_BwE](https://www.undp.org/sustainable-development-goals?gclid=CjwKCAjwge2iBhBBEiwAfXDBRwOIKsL50U9BSzAd3IVa3aKDtRXEYI3iSMRd-UnukrYevJwRUYck7xoC3gEQAvD_BwE)

Zhou, Y., Du, F., Xiong, K., Li, W., & Zou, X. (2022). The Development of Rural Residents' Sense of Place in an Ecological Restoration Area: A Case Study From Huajiang Gorge,



China. *Mountain research and development*, 42(1), R20-R28. <https://doi.org/10.1659/MRD-JOURNAL-D-21-00013.1>

## LIITE 1.

### KYSELYTUTKIMUS POSIOLAISILLE JA SALLALAISILLE MATKAILUTOIMIJOILLE

Yrityksen/organisaation nimi ja vastaajan asema yrityksessä/organisaatiossa (ei julkaista tutkielmassa)

Alustava kysymys alueen erityispiirteistä: Mitkä piirteet tekevät Posiosta / Sallasta erityisen?

Nimeä Posiolla / Sallalle ominaisia erityispiirteitä? (Vähintään kolme.)

#### OSIO 1: Paikan identiteetti (Valitse väliltä 1-5)

Minkälainen paikka Posio on? Kuinka tärkeinä pidät seuraavia tekijöitä Posion / Sallan identiteetille?

Vastaa jokaiseen kysymykseen väliltä 1-5.

- A. Posion / Sallan alueen esteettinen kauneus.
- B. Maiseman fyysiset piirteet Posiolla / Sallassa.
- C. Posiolla / Sallalle ominainen luonto.
- D. Posion / Sallan ympäristön tila (laatu ja terveys).
- E. Luonnon antimet, joita voin hankkia / kerätä Posiolla / Sallassa.
- F. Posiolla / Sallassa järjestettävät yhteisölliset / sosiaaliset tapahtumat.
- G. Työ, jota olen tehnyt Posion / Sallan eteen [ryhmäni] kautta. (Ryhmä, tässä tapauksessa yritys / organisaatio, jossa työskentelet.)
- H. Asiat, joita teen itsekseni Posiolla / Sallassa.
- I. Muistot, joita yhdistän Posioon / Sallaan.
- J. Posiolla / Sallalle ominaiset erityispiirteet (aiemmin mainitut)

#### OSIO 2 A: Paikkasidonnaisuus (Valitse väliltä 1-5)

Millä tavoin Posio / Salla on sinulle tärkeä? Kuinka vahvasti olet samaa mieltä seuraavien väittämien kanssa?

Vastaa jokaiseen kysymykseen.

- K. Tunnen, että voin olla oma itseni Posiolla / Sallassa.
- L. Kaipaan Posiota / Sallaa, jos olen poissa liian kauan.
- M. Posio / Salla on paras paikka tehdä asioita, joista nautin.
- N. Posio / Salla on lempipaikkani.
- O. Posio / Salla kuvastaa minua ihmisenä.
- P. Posion / Sallan lähialueet olisivat hyvin erilaisia ilman Posiota.
- Q. Paikalliset ihmiset voivat olla ylpeitä Posiosta / Sallasta.

## Osio 2 B: Ryhmä ja osallistuminen (Erilaisia vastausvaihtoehtoja) (Poistettu tuloksista)

*Ryhmäsi ja osallistuminen ryhmässä. Ajattele ryhmäsi 3-10 aktiivisinta jäsentä. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä. (Ryhmä = muut samantyyppiset matkailutoimijat alueellasi.)*

*Vastaa jokaiseen kysymyksen.*

- R. Ryhmäni ihmisillä on samanlainen suhde Posioon / Sallaan, kuin minulla.
- S. Osallistun \_\_\_\_\_ Posion / Sallan matkailun kehittämiseen liittyviin tehtäviin ja toimiin, kuin muut ryhmääni kuuluvat jäsenet. (Täytä lause yhdellä alla olevalla vaihtoehdolla.)
- T. Ryhmääni kuuluvat jäsenet ovat \_\_\_\_\_ samaa mieltä kanssani siitä, mitkä ovat suurimmat haasteet Posiolle / Sallalle.
- A. U. Ryhmääni kuuluvat jäsenet ovat \_\_\_\_\_ samaa mieltä kanssani siitä, miten haasteita ratkotaan.
- U. Muut ryhmääni kuuluvat jäsenet ottavat \_\_\_\_\_ huomioon minun näkökantani ja mielipiteeni.
- V. Minun täytyy \_\_\_\_\_ tehdä kompromissi, kun ryhmäni tekee päätöksen.
- W. Ryhmäni tekee \_\_\_\_\_ hyvää työtä huomatakseen ja selvittääkseen sisäisiä erimielisyyksiä rakentavasti.
- X. Monimuotoisuus ja erilaisuus ryhmässämme \_\_\_\_\_ työtämme.

## OSIO 3: Sertifikaatti

Vastaa kysymyksiin sertifikaatista ja sertifiointista mahdollisimman tarkasti. Vältä lyhyitä, yhden sanan vastauksia, jos kysymys on laaja.

- AA) Mikä ympäristö-/ekosertifikaatti yritykselläsi on?
- AB) Miksi olette halunneet sertifioida yrityksenne toimintaa ja hakemaan STF-merkkiä?
- AC) Minkä takia valitsitte juuri kyseisen sertifikaatin?
- AD) Ovatko odotukset sertifikaatin ja STF-merkin hyödyistä toteutuneet?
- AE) Kuinka paljon sertifikaatti parantaa/on parantanut kestävyyttä toiminnassanne?
- AF) Kuinka soveltuva sertifikaatti on Posiolle / Sallalle?
- AF) Miksi vastasit juuri yllä olevan vaihtoehdon?
- AG) Kuinka hyvin sertifikaatti ottaa huomioon aiemmin mainitsemasi Posiolle / Sallalle tyypilliset erikoispiirteet?
- AH) Kuinka tärkeää sinulle on, että sertifikaatin myöntävä organisaatio tuntee Posion / Sallan ja ymmärtää sille tyypilliset erikoispiirteet?
- AI) Kuinka tärkeää sinulle olisi, että sertifikaatin myöntävä organisaatio olisi paikallinen?
- AJ) Mikä olisi teidän antama kokonaisarvosana teille myönnetylle sertifikaatille? (1-5)
- AK) Mitä ovat teille tärkeitä kestävyuden ulottuvuuksia toiminnassanne?
- AL) Kuinka hyvin sertifikaatti ottaa huomioon teille tärkeät kestävyuden ulottuvuudet?

- AM) Mitä muuttaisit sertifikaatissa/sertifiointiprosessissa, jotta voisit antaa sille parhaan mahdollisen arvosanan?
- AN) Minkälaisia kestävyiden ulottuvuuksia lisäisit tai muuttaisit sertifikaattiin/sertifikaatissa?

LIITE 2.

SERTIFIOIVIEN YRITYSTEN VERKKOSIVUJEN SISÄLLÖNANALYYSI

Paikkasidonaisuus (Good Travel Seal)

Teorian perusteella valikoidut koodit (paikkasidonaisuus)	Koodia vastaava sisältö etusivulla	Koodia vastaava sisältö kriteeristöissä	Koodia vastaava sisältö jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla
Paikka ja paikkasidonaisuus ( <i>place and place attachment</i> )	sector-specific criteria / operates worldwide (x2) / Green Zones / The audit can be carried out online or on-site / Auditors of Sustainable Travel Taiwan (STT) doing on-site business audits for the Green Travel Seal in North East and Yilan Coast. / handing out the award during the 2021 GTS Award Ceremony in Fulong Hotel North East and Yilan Coast, Taiwan. / help make travel a force for good around the globe / global audience / destination (x3) or country / several regions / Bonaire (x2) / Taiwan /	Location and immediate surroundings are safe / Visits to natural sites: Follows appropriate guidelines for the management and promotion of visits to natural sites in order to minimise adverse impacts and maximize visitor fulfilment. / natural protected areas and areas of high biodiversity value. / natural and cultural surroundings / Protecting cultural heritage – Contributes to the protection, preservation and enhancement of local properties, sites and traditions of historical, archaeological, cultural and spiritual significance and does not impede access to them by local residents. / culturally or historically sensitive sites / natural areas and cultural heritage sites /	Kartta Suomessa toimivista sertifioituista yrityksistä / karttaa voi tarkentaa kohti tiettyjä alueita / Alueita ei ole jaettu mitenkään / Esittelee erikseen Fiskarsin kylää / Esittelee myös muita destinaatioita Euroopassa, Alankomaita ja Viroa / Sivulla suuri kuva, joka viittaa Pohjois-Suomeen (poroja hiekkarannalla).
Paikallisuus ( <i>locality</i> )	We cooperate with local expert organisations and representatives (x2) / This enables us to offer the certification in the local language. / local DMO's / local employment /	Local suppliers / local art and craft / local legislation and regulations / Local ownership: The owner is a local resident / Local entrepreneurs: supports local entrepreneurs. / local trainees / local employment: local residents are given equal opportunities for employment and advancement / local public transportation / local law / local NGO's / local culture and communities /	
Sertifioinnin kohdealueen luonto ( <i>local nature</i> )	?? sector-specific criteria / (+ more sector specific criteria) ??	Local legislation and regulations, including environmental factors / land and water rights / Waste disposal: Any residual waste disposal has no adverse effect on the local population or the environment. / Nature friendly: Supports and contributes to biodiversity conservation. Any disturbance of natural ecosystems is minimised, rehabilitated and there is a compensatory contribution to conservation management. / Has an appropriate management of biodiversity on its own property. / Provides information about and interpretation of the natural surroundings /	
Sertifioinnin kohdealueen luonnon tila ( <i>state of nature</i> )	-	no oil is spilled into the (ground)water. / Waste is safely stored, separated, and disposed of in a responsible manner, with no adverse effect on the local population or the environment. / Waste disposal: Any residual waste disposal has no adverse effect on the local population or the environment. / – Wastewater, including grey water, is effectively treated and is only reused or released safely, with no adverse	Sivulla suuri kuva, jossa kaksi poroa makaa hiekkarannalla kesällä. Maisema on idyllinen ja luonto näyttää puhtaalta. Vihreät varvut kimmeltävät auringon paisteessa. Porot ovat siistejä ja terveen näköisiä.

		effects to the local population or the environment. / No pollution – Implements practices to minimise pollution from noise, light, runoff, erosion, ozone-depleting substances, and air, water and soil contaminants. / biodiversity conservation /	
Kestävän matkailun alueellinen kehittäminen (local/communal sustainable tourism development)	<i>EcoHotels' mission is to be a community for hotels, sharing knowledge and best practices, and standing side by side to promote sustainability in the travel industry / We cooperate with local representatives and partner organisations to support the introduction of the certification program in a new destination or country. / The Swiss Sustainability Programme 'Swisstainable' has recognized the 'Good Travel Seal' as a form of proof. /</i>	local projects to address the impacts of climate change (ei matkailua) / Destination engagement: Is involved with sustainable tourism planning and management in the destination, where such opportunities exist. / involvement with sustainable tourism planning and management in visited destinations. /	Discover impact-driven destinations that were certified or recognized by their efforts

## Paikkasidonnaisuus (Green Key)

Teorian perusteella valikoidut koodit (paikkasidonnaisuus)	Koodia vastaava sisältö etusivulla	Koodia vastaava sisältö kriteeristöissä	Koodia vastaava sisältö jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla
Paikka ja paikkasidonnaisuus (place and place attachment)	Green Key on maailman johtava matkailualan vastuullisuusohjelma ja -sertifikaatti. / Ohjaa heti katsomaan Suomen jo sertifioitut kohteet. /	Vaikka juomavedestä ei Suomessa ole toistaiseksi puutetta... / Suomen ja EU:n jätehuolto on ohjannut jo vuodesta 2008 viisiportainen tärkeysjärjestys, / Kohde huolehtii jätteidensä lajittelusta jätelain ja kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti / kotimaiset sesongin kasvikset, / Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme. / Kohteen tekstiilit pestään samassa maakunnassa tai naapurimaakunnassa	Kartalla näkyvät kaikki Manner-Suomen Green Key -kohteet. / Sivulla iso Suomen kartta, jossa näkyy Suomessa toimivat sertifioitut kohteet. / Sertifioituituja yrityksiä voi myös tarkastella alueittain: Etelä-Suomi, Itä-Suomi, Länsi ja Lounais-Suomi, Keski-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu, Lappi / Lisäksi voi katsoa Green Key kohteet Ahvenanmaalla ja muissa maissa
Paikallisuus (locality)	Asettaa paikallisuuden kielellä?	lähiruoka / Kohde käyttää paikalliseen kulttuuriin liittyviä elementtejä rakenteissaan ja sisustuksessaan. / Kohteen viheralueille istutetaan vain paikallisia/kotimaisia kasveja tai kasvilajikkeita / lait ja sopimukset / Kohde tarjoaa paikallisille pienyrittäjille mahdollisuuden myydä kestävästi valmistettuja tuotteitaan /	Jokaisen jo sertifioitun yrityksen kunta on kirjoitettu niiden kuvaukseen
Sertifioinnin kohdealueen luonto (local nature)	-	viheralueet / Kohde toteuttaa alueellaan luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimia. /perustuvat alueen luontoon / lähiluonnon kautta / Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme. / Kohde tarjoaa asiakkailleen kestäväan kehitykseen, luontoon tai ympäristöön liittyvää ohjelmaa alueellaan tai lähiyhteisössä. / Kohde välittää tietoa alueen luontoretkistä ja muista luontoon liittyvistä ohjelmalveluista. /	Kohdealueen luonnosta saa kuvan avaamalla alueen sertifioitut yritykset, joilla on yksi kuva toiminnastaan
Sertifioinnin kohdealueen luonnon tila (state of nature)	-	Kohteen ulkoalueet ovat roskattomia. Roskia poimitaan alueelta säännöllisesti ja asiakkaiden kulkureittien varrella on	Monissa kuvissa toistuu puhtaan näköinen luonto ja raikas ulkoilma.

		kannellisia roska-astioita. / Kohde pyrkii aktiivisesti estämään uusien polkujen syntymisen alueellaan ja torjumaan liikenteen/jalankulkijoiden aiheuttamaa maaston eroosiota. /	
Kestävän matkailun aluellinen kehittäminen (local/communal sustainable tourism development)	Henkilökunnan, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien VASTUULLISUUSOSAAMISEN kehittäminen /	Kohde tekee aktiivista yhteistyötä tärkeiksi määrittelemiensä paikallisten sidosryhmien kanssa. / Henkilöstön ja asiakkaiden osallistaminen / Osallistaminen on yksi ympäristökasvatuksen päämäärinä, jonka tavoitteena on kannustaa yksilöitä tai yhteisöjä mukaan ympäristötyöhön. / Yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa kannattaakin käydä jatkuvaa vuoropuhelua siitä, miten ne voivat omilla toimillaan tukea kohteen tekemää vastuullisuustyötä. / Kohde tiedottaa tavarantoimittajilleen ja palveluntarjoajilleen vastuullisuustyöstään ja kannustaa niitä vastuullisuuteen omassa toiminnassaan. /	-

## Paikkasidonnaisuus (Green Activities)

Teorian perusteella valikoidut koodit (paikkasidonnaisuus)	Koodia vastaava sisältö etusivulla	Koodia vastaava sisältö kriteeristöissä	Koodia vastaava sisältö jo sertifioidujen yritysten esittelysivulla
Paikka ja paikkasidonnaisuus (place and place attachment)	Etusivulla on kuva, jossa henkilö hyppää järveen. Järven laitamilla on kuusia ja lehtipuita, joka muistuttaa esimerkiksi Suomesta. / Toisessa kuvassa pyöräillään mäntymetsän keskellä kulkevalla tiellä / Green Activities on myös Pohjoismaiden ainoa matkailueläinten hyvinvointikriteereitä sisältävä vastuullisuussertifikaatti. / Green Activities -yritykset tarjoavat luonto-ohjelmalveluja tai kestävän kehityksen periaatteiden mukaista työpajatoimintaa Helsingistä Lappiin asti ulottuvalla alueella.	Sivulla on kuva, jossa ajetaan rekikoirilla lumisessa maisemassa. / Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme. / Jokamiehenoikeuksista ja -velvollisuuksista viestitään asiakkaille. / Matkailuporot /	Sivulla sama kartta, kuin Green Keyssakin. Vain Suomen kartta, jossa merkittynä jo sertifioidut toimijat / Kartalla näkyvät kaikki Manner-Suomen Green Activities -kohteet. / vaa kartan alla oleva valikko nähdäkseen tietyn alueen kohteet. / Tämän sivun kuva ei mitenkään erityisesti sijoita sitä tiettyyn paikkaan / Avaamalla valikon, löytää kaikkien jo sertifioidujen yritysten kotipaikat /
Paikallisuus (locality)	Green Activities -yritykset tarjoavat luonto-ohjelmalveluja tai kestävän kehityksen periaatteiden mukaista työpajatoimintaa Helsingistä Lappiin asti ulottuvalla alueella.	Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme. / Yrityksen työntekijät tuntevat hyvin alueen sekä paikalliset olot. Yritys tekee alueen hoidossa aktiivista yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. / Retkieväissä käytetään säännöllisesti paikallisesti tuotettuja ja luomuelintarvikkeita ja -raaka-aineita. /	Kartan avulla sertifikaatti asettaa itsensä Suomeen / Paikallisuus välittyy jo sertifioidujen yritysten kuvauksista ja tiedoista
Sertifioinnin kohdealueen luonto (local nature)	Etusivun kuvalla määritellään jo hieman, minkälainen luonto kohteessa voisi olla, sivulla on toinen kuva, jossa on samoja piirteitä /	Sivulla olevalla kuvalla määritellään lisää mahdollisen kohdealueen luontoa ja sen piirteitä. Luminen maisema ja rekikoira-ajelu metsässä. / Kaikilla matkailukäytössä olevilla poroilla on vuosittain mahdollisuus päästä vapaaksi luontoon./	Sivuilla olevista sertifioidujen yritysten kuvista käy ilmi, millaista kohdealueen luonto on / muuten sitä ei mainita mitenkään /
Sertifioinnin kohdealueen luonnon tila (state of nature)	Kuvan luonto on kesällä vihreää ja puhdasta / Toisessa kuvassa neljä henkilöä pyöräilee luonnon keskellä, kuitenkin asfaltoidulla tiellä /	Sama aiempien kuvien mukainen kuvailma puhtaasta luonnosta jatkuu tälläkin sivulla / Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme./	Kuvissa luonto näyttää puhtaalta ja idylliseltä,
Kestävän matkailun aluellinen kehittäminen	-	Yritys tekee aktiivista yhteistyötä tärkeiksi määrittelemiensä paikallisten	-

<i>(local/communal sustainable tourism development)</i>		sidosryhmien kanssa./ Osallistaminen on yksi ympäristökasvatuksen päämääristä, jonka tavoitteena on kannustaa yksilöitä tai yhteisöjä mukaan ympäristötyöhön. / Yritys tekee alueen hoidossa aktiivista yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. / Yritys toimii yhteistyössä paikallisyhteisöjen kanssa ja tarjoaa paikallisille asukkaille sekä kävijöille mahdollisuuksia osallistua kohteen hoitoon ja kehittämiseen. /	
---	--	--	--

## Sertifikaattien toimivuus (Good Travel Seal)

Kyselytutkimuksen perusteella valikoidut koodit (sertifikaattien toimivuus)	Koodia vastaava sisältö etusivulla	Koodia vastaava sisältö kriteeristöissä	Koodia vastaava sisältö jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla
Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet (special features of the environment)	more sector specific criteria	Wildlife interactions* – Interactions with free roaming wildlife, taking into account cumulative impacts, are non-invasive and responsibly managed to avoid adverse effects on the animals concerned and on the viability and behaviour of populations in the wild. / Visits to natural sites* – Follows appropriate guidelines for the management and promotion of visits to natural sites in order to minimise adverse impacts and maximize visitor fulfilment. /	Sivulla olevassa kuvassa kaksi poroa, jotka kertovat paikan erityispiirteistä. Niiden takana on järvi ja luonto näyttää kuvassa puhtaalta.
Paikalliset ihmiset (local people)	family-run enterprises	Guests hosted by resident – The host of the B&B lives in the apartment (apartment is not entirely rented out to tourists). / Local ownership – The owner is a local resident actively participating in the business. / Local entrepreneurs – Supports local entrepreneurs / Employee engagement – Employees are engaged with development and implementation of the sustainability management system and receive periodic guidance and training regarding their roles and responsibilities in its delivery. / Cultural interactions* – Follows international and national good practice and locally agreed guidance for the management and promotion of visits to indigenous communities and culturally or historically sensitive sites in order to minimise adverse impacts and maximize local benefits and visitor fulfilment. /	
Jo kestävä toiminnan osoitus (to show already sustainable actions)	You will be able to show your customers what aspects you do well.	Suurin osa kriteeristöstä, esim. No human exploitation, good employment, etc. / – The sustainability report of this certification procedure (or any previous certification) is made publicly available via the internet or openly available to clients (applicable from the second year onwards). /	Näyttää kartan, jossa osoitetaan jo sertifioituja yrityksiä. Kertoo myös Fiskarsin olevan hyvä destinaatio, joka on sertifioitu.
Kestävä toiminnan parantaminen (improvement of sustainable actions)	This proves that certification boosts management and quality of services.	Reducing meat consumption: – Takes initiative to reduce the offer/purchase of meat products and offers no products from endangered fish, seafood or other species. / Renewable energy – Makes an effort to increase its use of renewable energy. / Energy saving practices – Implements equipment and practices that minimize energy use. / Renewable energy producer – Produces its own renewable energy (solar, wind, bio) or applies solar water heaters. / Promotes	



		drinking of (safe) tap water and provides access to refill reusable bottles, does not offer bottled water. / drives continuous improvement. /	
Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus (suitability)	This enables us to offer the certification in the local language.	Diver to dive master ratio – Ensures that the diver to dive master ratio safeguards proper and responsible supervision of underwater diver behaviour. / Swimming pool – Regularly checks the water quality and safety of the swimming pool. / In areas of high water risk, context-based water stewardship goals are identified and pursued. / Culture friendly – Has not seriously damaged local heritage in favour of modern business development over the past 5 years.?? / What more do you do? – What other important action or measure have you taken that is not legally required or covered by any of the previous criteria?	Ei sinänsä osoita sen soveltuvuutta, mutta näyttää, missä on sertifioituja yrityksiä ja sitä kautta antaa osiittain siihen, mihin sertifikaatti soveltuu.

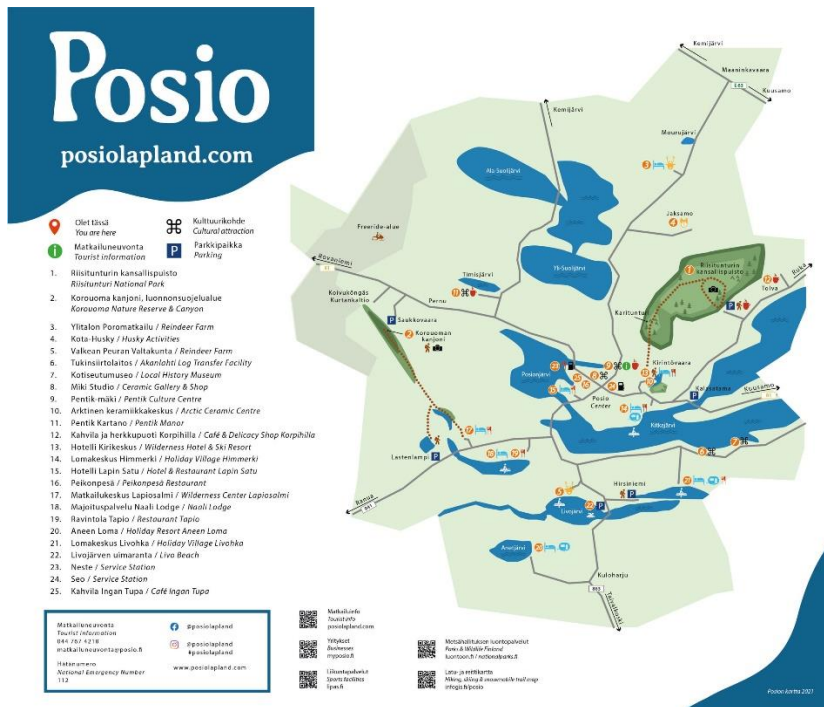
## Sertifikaattien toimivuus (Green Key)

Kyselytutkimuksen perusteella valikoidut koodit (sertifikaattien toimivuus)	Koodia vastaava sisältö etusivulla	Koodia vastaava sisältö kriteeristöissä	Koodia vastaava sisältö jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla
Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet (special features of the environment)	<i>Sivulla on taustalla iso kuva, jossa liehuu revontulet pimeällä taivaalla ja on talvi /</i>	Vaikka juomavedestä ei Suomessa ole toistaiseksi puutetta, suoran vedenkulutuksen vähentäminen säästää niin veden hankintaan / Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme. /	Sertifioitujen yritysten kuvauksissa olevissa kuvissa toistuu kohdealueelle tyypillisiä piirteitä /
Paikalliset ihmiset (local people)	-	Ympäristövastaava / Johdon ja henkilökunnan välinen yhteistyö / astaanotossa ja tarjoilutehtävissä työskentelevä henkilökunta osaa kertoa asiakkaille Green Key:stä sekä kohteen ympäristöhankkeista / Asiakkaat ja henkilökunta / Kohde tarjoaa paikallisille pienyrityksille mahdollisuuden myydä kestävästi valmistettuja tuotteita /	-
Jo kestävä toiminnan osoitus (to show already sustainable actions)	<i>Green Key -sertifikaatin saanut yritys on todennetusti vastuullisuuden edelläkävijä.</i>	Green Key -ympäristömerkki edellyttää, että kohde täyttää Green Key-vaatimukset eli kriteerit / Pakolliset peruskriteerit asettavat perustason, ja hakijan tulee täyttää ne kaikki jo Green Key -merkkiä hakiessaan. / Green Key -sertifikaatti ja -kyltti ovat esillä näkyvällä paikalla. / Kohteen tiloissa toimiville yrityksille (esim. kampaamot, varustevuokraamot tai kylpylät) kerrotaan kohteen Green Key-ohjelmasta ja vastuullisuustyöstä, ja niitä kannustetaan noudattamaan samoja periaatteita toiminnassaan. / Kohde tiedottaa tavarantoimittajilleen ja palveluntarjoajilleen vastuullisuustyöstään ja kannustaa niitä vastuullisuuteen omassa toiminnassaan.	Sivulla näytetään jo sertifioituja yrityksiä, eli kestävä toiminnan osoitus / Yritykset näkee myös erikseen alla olevasta valikosta, jossa on myös lyhyt kuvaus.
Kestävä toiminnan parantaminen (improvement of sustainable actions)	<i>jatkuvan kehityksen tueksi</i>	Valinnaiset pistekriteerit, esim. Kohde asettaa tavoitteen pienentää hiilijalanjälkeään vähintään 5 % vuodessa. / Kohde palkitsee asiakkaitaan ympäristötoeista / Kohde tuottaa itse kaiken sähkönsä aurinkopaneeleilla. /	-
Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus (suitability)	<i>Sivulla yhden sertifioitujen yrityksen kommentti, kuinka Green Key tukee heidän toimintaansa hyvin</i>	Vaikka juomavedestä ei Suomessa ole toistaiseksi puutetta, suoran vedenkulutuksen vähentäminen säästää niin veden hankintaan / Koska eri yritystyyppien koskevat kriteerit poikkeavat hieman toisistaan, on kukin kriteeri merkitty kirjainyhdistelmällä?? - / Suomen ja EU:n jätehuoltoa on ohjannut jo vuodesta 2008 viisiportainen tärkeysjärjestys, / kunnallisten jätehuoltomääräysten / Mikäli matkailuyrityksellä on laajat viheralueet, voi niiden hoito voi aiheuttaa merkittäviä kustannuksia ja ympäristövaikutuksia / istutetaan vain paikallisia/kotimaisia kasveja / Kohde välittää tietoa alueen luontorekistä ja muista luontoon liittyvistä ohjelmajärjestelyistä. / Virkistyspalvelut yleensä /	Kartasta näkee, että Suomessa on paljon sertifioituja yrityksiä, joten se soveltuu tälle alueelle. / Kartta on vain Suomen alueelle,

## Sertifikaattien toimivuus (Green Activities)

Kyselytutkimuksen perusteella valikoidut koodit (sertifikaattien toimivuus)	Koodia vastaava sisältö etusivulla	Koodia vastaava sisältö kriteeristöissä	Koodia vastaava sisältö jo sertifioitujen yritysten esittelysivulla
Sertifioinnin kohdealueen erityispiirteet (special features of the environment)	<i>Etusivulla olevista kuvissa luonto näyttelee iso osaa. Ihmiset kuvataan vapaina luonnossa</i>	Sivun kuvassa ajetaan koiravaljakolla lumisessa luonnossa / Suomalainen luonto on yksi suurimpia matkailuvalttejamme. /	Sertifioitujen yritysten kuvauksissa olevissa kuvissa toistuu kohdealueelle tyypillisiä piirteitä /
Paikalliset ihmiset (local people)	-	Kuvassa ei ole paikallisia ihmisiä, kaikilla matkailijoille annettavat haalarit / henkilöstö, johto, ympäristövastaava / Yritys tarjoaa paikallisille pienyrityksille mahdollisuuden myydä kestävästi valmistettuja tuotteitaan / Yrityksen työntekijät tuntevat hyvin alueen sekä paikalliset olot. Yritys tekee alueen hoidossa aktiivista yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. / Porotilapäällikkö, poroihminen /	Yhdessä yritysten asettamassa kuvassa tuodaan esille paikallinen ihminen, joka ohjastaa poroa lumisessa metsässä
Jo kestävä toiminnan osoitus (to show already sustainable actions)	Green Activities -sertifioidut ohjelmalveluyritykset voivat hyödyntää Green Activities -tunnusta viestinnässään. Green Activities -merkki lisää kantajansa uskottavuutta ympäristövastuullisena toimijana. / Green Activities -ympäristömerkki edellyttää, että kohde täyttää Green Activities -kriteerit. / Peruskriteerit /	Green Activities -ympäristömerkki edellyttää, että kohde täyttää Green Activities -kriteerit. / Green Activities -sertifikaatti on esillä näkyvällä paikalla. / viestintä /	Sivulla näytetään jo sertifioituja yrityksiä, eli kestävä toiminnan osoitus / Yritykset näkee myös erikseen alla olevasta valikosta, jossa on myös lyhyt kuvaus.
Kestävä toiminnan parantaminen (improvement of sustainable actions)	<i>Pistekriteerit /</i>	pistekriteerit / hyvin kunnianhimoisia tavoitteita, esim. Yritys asettaa tavoitteen pienentää hiilijalanjälkeään vähintään 5 % vuodessa. / Yritys palkitsee asiakkaitaan ympäristöteosta./	-
Sertifikaatin paikallinen soveltuvuus (suitability)	<i>Green Activities on ohjelmalveluyritysten tarpeisiin räätälöity vastuullisuusohjelma ja -sertifikaatti. / Green Activities soveltuu yrityksille, jotka tarjoavat ohjelmalveluita ulkoilmassa tai työpajoja luonnontuotteita hyödyntäen ja kestävä kehityksen periaatteita noudattaen. / Green Activities on myös Pohjoismaiden ainoa matkailueläinten hyvinvointikriteereitä sisältävä vastuullisuussertifikaatti. / Mukana on sekä talviaktiiviteetteihin keskittyviä vetokoira- ja poromatkailuyrityksiä että maastopyöräilyretkiä, kiipeilyseikkailuja ja välinevuokrausta tarjoavia kesäajan toimijoita. /</i>	Kuvalla ainakin tehdään selväksi sertifikaatin soveltuvuus rekikoira-ajeluille tarjoaville yrityksille / Sertifikaatin koiravaljakko ja matkailuporo osuus sitoo ne tiettyihin paikkoihin /	Kartasta näkee, että Etelä- ja Pohjois-Suomessa on paljon sertifioituja yrityksiä. Sertifikaatti siis sopii näille alueille. Itä-, Keski-, eikä Länsi-Suomessa ole lainkaan sertifioituja yrityksiä / Kartta on vain Suomen alueelle,

Kartta 1. Posion matkailualue ja -palvelut. Haettu 3.3.2023 osoitteesta [https://posiolapland.com/wp-content/uploads/2021/07/Posion-kartta\\_kesakuu2021\\_WEB-1-scaled.jpg](https://posiolapland.com/wp-content/uploads/2021/07/Posion-kartta_kesakuu2021_WEB-1-scaled.jpg)



Kartta 2. Sallan matkailualue ja -palvelut. Luotu 3.3.2023 osoitessa <https://kartta.salla.fi/#>

